ประวัติพระปริตร

พระปริตร แปลว่า เครื่องคุ้มครอง คือ ป้องกันอันตรายภายนอกมีโจร ยักษ์ สัตว์เดรัจฉาน และป้องกันอันตรายภายในมีโรคภัยไข้เจ็บเป็นต้น อานิสงส์ที่ได้รับจากการสวดพระปริตรนี้เกิดมาจากอานุภาพของพระรัตนตรัย และอานิสงส์จากการเมตตา เพราะพระปริตรกล่าวถึงคุณของพระรัตนตรัยและการเจริญเมตตาภาวนา ดังนั้น ผู้หมั่นสาธยายพระปริตรจึงได้รับผลานิสงส์ต่างๆ เช่น ประสบความสวัสดี ความเจริญรุ่งเรือง ได้รับชัยชนะ แคล้วคลาดจากอุปสรรคอันตราย มีสุขภาพอนามัยดี และมีอายุยืน ดังพระพุทธดำรัสว่า

"เธอจงเจริญพุทธานุสสติ ภาวนาที่ยอดเยี่ยมในภาวนาธรรม เพราะผู้เจริญภาวนานี้จะสมหวังดังมโนรถ" (ขุ. อป. ๓๒.๓๖.๙๘)

"อมนุษย์ที่ต้องการจะทำร้ายผู้เจริญเมตตา ย่อมประสบภัยพิบัติเอง เปรียบเหมือนคนที่ใช้มือจับหอกคม จะได้รับอันตรายจากการจับหอกนั้น" (สํ. นิ. ๑๖.๒๒๗.๒๕๑)

ประโยชน์ในปัจจุบัน

ในคัมภีร์อรรถกถา มีปรากฏเรื่องอานุภาพพระปริตรคุ้มครองผู้สวด เช่นเรื่องพระโพธิสัตว์เสวยพระชาติเป็นนกยูงทอง พระองค์ได้หมั่นสาธยายโมรปริตรที่กล่าวถึงคุณของพระพุทธเจ้าเป็นประจำ ทำให้แคล้วคลาดจากบ่วงที่นายพรานดักไว้ (ชา. อ. ๒.๓๕) และเรื่องในสมัยพุทธกาล มีภิกษุห้าร้อยรูปไปเจริญภาวนาในป่า ได้ถูกเทวดารบกวนจนกระทั่งปฏิบัติธรรมไม่ได้ ต้องเดินทางกลับเมืองสาวัตถี ในขณะนั้นพระพุทธเจ้าได้ตรัสสอนเมตตปริตรที่กล่าวถึงการเจริญเมตตาครั้นภิกษุเหล่านั้นหมั่นเจริญเมตตาภาวนา เทวดาจึงมีไมตรีจิตตอบด้วย และช่วยพิทักษ์คุ้มครองให้ภิกษุหมู่นั้นปฏิบัติธรรมได้โดยสะดวก (สุตฺตนิ. อ. ๑.๒๒๑, ขุทฺทก. อ. ๒๒๕)

นอกจากนี้ อานุภาพพระปริตรยังสามารถคุ้มครองผู้ฟังได้อีกด้วย ดังที่มีปรากฏในคัมภีร์อรรถกถาว่า ในสมัยพุทธกาล เมื่อเมืองเวสาลีประสบภัย ๓ อย่างคือความอดอยากแร้นแค้น การเบียดเบียนจากอมนุษย์ และการแพร่ของโรคระบาด พระพุทธเจ้าได้รับนิมนต์เสด็จไปโปรด พระองค์รับสั่งให้พระอานนท์สวดรัตนปริตรที่กล่าวถึงคุณของพระรัตนตรัย ภัยดังกล่าวในเมืองนั้นจึงได้สงบลง (ขุทฺทก. อ. ๑๔๑-๔) ในอรรถกถาอีกคัมภีร์หนึ่งมีปรากฏว่า ในสมัยพุทธกาล มีเด็กคนหนึ่งจะถูกยักษ์จับกินภายใน ๗ วัน พระพุทธเจ้าจึงทรงแนะนำให้ภิกษุสวดพระปริตรตลอดเจ็ดคืน และพระองค์ได้เสด็จไปสวดด้วยพระองค์เองในคืนที่แปด เด็กนั้นก็สามารถรอดพ้นจากภัยพิบัติของอมนุษย์นั้นได้ มีอายุยืน ๑๒๐ ปี บิดามารดาจึงตั้งชื่อเด็กว่าอายุวัฑฒนกุมาร แปลว่า “เด็กผู้มีอายุยืน” เพราะรอดพ้นจากอันตรายดังกล่าว (อรรถกถาธรรมบท ๔.๑๑๓-๖)

ประโยชน์ในอนาคต

เมื่อพระพุทธเจ้าพระนามว่าปทุมุตตระเสด็จไปโปรดโกสิยชฎิลที่ภูเขานิสภะ ชฎิลตนนั้นได้พบพระองค์แล้วเกิดโสมนัสปราโมทย์ นำดอกไม้มาประดับเป็นอาสนะที่ประทับ พระพุทธเจ้าได้ประทับนั่งเข้าผลสมาบัติในที่นั้นตลอดเจ็ดวัน โกสิยชฎิลได้ยืนประณมมือระลึกถึงพระพุทธคุณตลอดเจ็ดวันเช่นกัน กุศลที่เกิดจากการระลึกถึงพระพุทธคุณนี้ ทำให้โกสิยชฎิลเกิดเป็นเทพบุตรในสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ ๓ หมื่นกัป เป็นท้าวสักกะจอมเทพ ๘๐ ชาติ เป็นพระเจ้าจักรพรรดิ ๑,๐๐๐ ชาติ เป็นพระราชานับชาติไม่ถ้วน ในระหว่างนี้เมื่อเกิดเป็นมนุษย์ก็เป็นเศรษฐีมีทรัพย์ และไม่เคยไปเกิดในอบายภูมิ ในภพสุดท้ายได้ออกบวชเป็นพระภิกษุ ท่านปรากฏนามว่าพระสุภูติเถระ ได้รับตำแหน่งเอตทัคคะผู้เป็นเลิศในการเจริญฌานประกอบด้วยเมตตาและเป็นทักขิไณยบุคคล (ขุ. อป. ๓๒.๑-๕๑.๙๔-๙)

อานิสงส์พระปริตร

โบราณาจารย์ได้รวบรวมอานิสงส์ของพระปริตรไว้ดังนี้ คือ

๑. **เมตตปริตร** ทำให้หลับเป็นสุข ตื่นเป็นสุข ไม่ฝันร้าย เป็นที่รักของมนุษย์และอมนุษย์ทั้งหลาย เทพพิทักษ์รักษา ไม่มีภยันตราย จิตเกิดสมาธิง่าย ใบหน้าผ่องใส มีสิริมงคล ไม่หลงสติในเวลาเสียชีวิต และเกิดเป็นพรหมเมื่อบรรลุเมตตาฌาน

๒. **ขันธปริตร** ป้องกันภัยจากอสรพิษและสัตว์ร้ายอื่นๆ

๓. **โมรปริตร** ป้องกันภัยจากผู้คิดร้าย

๔. **อาฏานาฏิยปริตร** ป้องกันภัยจากอมนุษย์ ทำให้มีสุขภาพดี และมีความสุข

๕. **โพชฌังคปริตร** ทำให้มีสุขภาพดี มีอายุยืน และพ้นจากอุปสรรคทั้งปวง

๖. **ชัยปริตร** ทำให้ประสบชัยชนะ และมีความสุขสวัสดี

๗. **รัตนปริตร** ทำให้ได้รับความสวัสดี และพ้นจากอุปสรรคอันตราย

๘. **วัฏฏกปริตร** ทำให้พ้นจากอัคคีภัย

๙. **มังคลปริตร** ทำให้เกิดสิริมงคล และปราศจากอันตราย

๑๐. **ธชัคคปริตร** ทำให้พ้นจากอุปสรรคอันตราย และการตกจากที่สูง

๑๑. **อังคุลิมาลปริตร** ทำให้คลอดบุตรง่าย และป้องกันอุปสรรคอันตราย

๑๒. **อภยปริตร** ทำให้พ้นจากภัยพิบัติ และไม่ฝันร้าย

ทรงแนะนำให้สวดพระปริตร

พระพุทธเจ้าทรงแนะนำให้พุทธบริษัทสวดพระปริตรเพื่อคุ้มครองตน เช่น ในอาฏานาฏิยสูตร (ที. ปา. ๑๑.๒๙๕.๑๘๗) ได้ตรัสว่า

“ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย พวกเธอจงเรียนมนต์คุ้มครองคืออาฏานาฏิยปริตร

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย พวกเธอจงศึกษามนต์คุ้มครอง คืออาฏานาฏิยปริตร

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย พวกเธอจงทรงจำมนต์คุ้มครองคืออาฏานาฏิยปริตร

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย มนต์คุ้มครองคืออาฏานาฏิยปริตรประกอบด้วยประโยชน์ ย่อมเป็นไปเพื่อคุ้มครอง เพื่อรักษา เพื่อความไม่เบียดเบียน เพื่อความอยู่เป็นสุข ของภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก และอุบาสิกา”

อนึ่ง พระพุทธองค์ได้ตรัสไว้อีกว่า “ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ตถาคตอนุญาตการแผ่เมตตาแก่พญางูทั้งสี่ตระกูล เพื่อคุ้มครองตน เพื่อรักษาตน เพื่อกระทำการป้องกันตน” (วิ. จูฬ. ๗.๒๕๑.๘, องฺ จตุกฺก. ๒๑.๖๗.๘๒-๓)

องค์ของผู้สวดและผู้ฟัง

พระปริตรจะมีอานุภาพมาก เมื่อผู้สวดพระปริตรเพียบพร้อมด้วยองค์ ๓ คือ มีเมตตาจิตมุ่งประโยชน์แก่ผู้ฟัง, สวดถูกอักษร ไม่มีบทพยัญชนะที่ผิดพลาด และรู้ความหมายของบทสวด (ที. อ. ๓.๑๖๐) แม้ผู้ฟังพระปริตรก็ต้องมีองค์ ๓ คือ ไม่เคยกระทำอนันตริยกรรม ๕ (ฆ่ามารดา ฆ่าบิดา ฆ่าพระอรหันต์ ประทุษร้ายพระพุทธเจ้าจนถึงยังพระโลหิตให้ห้อขึ้นไป และทำสังฆเภท) ไม่มีมิจฉาทิฏฐิที่เห็นผิดว่ากรรมและผลกรรมไม่มี และเชื่อมั่นอานุภาพพระปริตรว่ามีจริง สามารถคุ้มครองผู้ฟังได้ (มิลินฺท. ๑๑๖)

จำนวนพระปริตร

โบราณาจารย์ได้จำแนกพระปริตรออกเป็น ๒ ประเภท คือ

๑. **จุลราชปริตร** (เจ็ดตำนาน) มี ๗ ปริตร คือ

๑. มังคลปริตร
๒. รัตนปริตร
๓. เมตตปริตร
๔. ขันธปริตร
๕. โมรปริตร
๖. ธชัคคปริตร
๗. อาฏานาฏิยปริตร

๒. **มหาราชปริตร** (สิบสองตำนาน) มี ๑๒ ปริตร คือ

๑. มังคลปริตร
๒. รัตนปริตร
๓. เมตตปริตร
๔. ขันธปริตร
๕. โมรปริตร
๖. วัฏฏกปริตร
๗. ธชัคคปริตร
๘. อาฏานาฏิยปริตร
๙. อังคุลิมาลปริตร
๑๐. โพชฌังคปริตร
๑๑. อภยปริตร
๑๒. ชัยปริตร

พระปริตรที่มีปรากฏโดยตรงในคัมภีร์มิลินทปัญหาและอรรถกถาต่างๆ มีทั้งหมด ๙ ปริตร คือ

๑. รัตนปริตร
๒. เมตตปริตร
๓. ขันธปริตร
๔. โมรปริตร
๕. ธชัคคปริตร
๖. อาฏานาฏิยปริตร
๗. อังคุลิมาลปริตร
๘. โพชฌังคปริตร
๙. อิสิคิลิปริตร

อนึ่ง จำนวนพระปริตรแตกต่างกันในอรรถกถาต่างๆ มีดังนี้ คือ ในมิลินทปัญหา (หน้า ๑๖๓) มีปรากฏ ๗ ปริตร คือ

๑. รัตนปริตร
๒. เมตตปริตร
๓. ขันธปริตร
๔. โมรปริตร
๕. ธชัคคปริตร
๖. อาฏานาฏิยปริตร
๗. อังคุลิมาลปริตร

ในสมันตปาสาทิกา (วิ. อ. ๑.๑๕๘) และวิสุทธิมรรค (๒.๔๘) มีปรากฏ ๕ ปริตร คือ

๑. รัตนปริตร
๒. ขันธปริตร
๓. ธชัคคปริตร
๔. อาฏานาฏิยปริตร
๕. โมรปริตร

ในอรรถกถาทีฆนิกาย (ที. อ. ๓.๘๖) อรรถกถามัชฌิมนิกาย (ม. อ. ๓.๗๙) อรรถกถาอังคุตตรนิกาย (องฺ. อ. ๑.๒๒๗) อรรถกถาวิภังค์ (อภิ. อ. ๒.๒๓๕) และอรรถกถามหานิทเทส (หน้า ๓๘๖) มีปรากฏ ๘ ปริตร คือ

๑. อาฏานาฏิยปริตร
๒. อิสิคิลิปริตร
๓. ธชัคคปริตร
๔. โพชฌังคปริตร
๕. ขันธปริตร
๖. โมรปริตร
๗. เมตตปริตร
๘. รัตนปริตร

พระปริตรในปัจจุบัน

พระปริตรที่มีปรากฏในบทสวดมนต์ไทยฉบับปัจจุบัน มี ๑๒ ปริตร เป็นบทสวดที่โบราณาจารย์เพิ่มมังคลปริตร วัฏฏกปริตร อภยปริตร และชัยปริตร รวม ๔ บท ทั้งไม่จัดอิสิคิลิปริตรไว้ในบทสวดมนต์ เพราะเป็นพระปริตรที่กล่าวถึงชื่อพระปัจเจกพุทธเจ้าเท่านั้น ไม่เหมือนพระปริตรอื่นที่แสดงคุณของ

พระรัตนตรัยหรือเมตตาภาวนา ส่วนในบทสวดมนต์ฉบับพม่า มีพระปริตร ๑๑ ปริตรเพราะโบราณาจารย์ชาวพม่ารวมอภยปริตรและชัยปริตรไว้เป็นปริตรเดียว โดยใช้ชื่อว่า **ปุพพัณหสูตร** (สูตรที่ควรสาธยายในเวลาเช้า) ในสูตรนั้นท่านเพิ่มเทวดาอุยโยชนคาถา สัพพมังคลคาถา และสามคาถาสุดท้ายของรัตนสูตรเข้ามาอีกด้วย สำหรับมังคลปริตรและวัฏฏกปริตรพบในพระสุตตันปิฎก ส่วนอภยปริตรและชัยปริตร โบราณาจารย์ได้แต่งขึ้นมาในภายหลัง

ลำดับพระปริตร

ลำดับพระปริตรในมิลินทปัญหาและคัมภีร์อรรถกถาต่างๆ แตกต่างกัน ส่วนลำดับพระปริตรในบทสวดมนต์ไทยและพม่าเหมือนกัน ในพระปริตรฉบับนี้ผู้แปลได้เรียงลำดับพระปริตรใหม่ เริ่มจากเมตตปริตร ขันธปริตร โมรปริตร อาฏานาฏิยปริตร และโพชฌังคปริตร ฯลฯ โดยเน้นพระปริตรที่กล่าวถึงเมตตาภาวนาและคุณของพระรัตนตรัยเป็นหลัก

บทขัดพระปริตร

บทขัดพระปริตร หมายถึง บทที่เข้ามาคั่นการสวดพระปริตร คือ เมื่อประสงค์จะสาธยายพระปริตรใด ก็ควรสวดบทขัดพระปริตรนั้นก่อนที่จะสาธยายพระปริตรที่ต้องการ ที่ประเทศศรีลังกาพระเถระผู้นำสวดมนต์จะสาธยายบทขัดพระปริตรก่อน หลังจากนั้นผู้ร่วมสวดจึงสาธยายพระปริตรพร้อมกัน ประเพณีนี้ได้สืบทอดมายังประเทศไทยจวบจนปัจจุบัน ดังนั้น ผู้ที่มีเวลาในการสวดมนต์ไม่มากนัก จึงไม่จำเป็นต้องสวดบทขัดพระปริตร

โบราณาจารย์ได้เรียกอีกบทขัดนี้อีกชื่อหนึ่งว่า **บทขัดตำนาน** คำว่า ตำนาน มาจากศัพท์บาลีว่า ตาณา ที่แปลว่า “เครื่องป้องกัน” หรือพระปริตร นั่นเอง บทขัดบางบท เช่น บทขัดมังคลปริตร บทขัดธรรมจักร แตกต่างกันในฉบับพม่า

และฉบับไทย ในพระปริตรฉบับนี้ผู้แปลได้ใช้ฉบับไทยเป็นหลัก ประวัติของผู้ประพันธ์บทขัดพระปริตรไม่มีหลักฐานแน่ชัด ท่านอาจารย์ธัมมานันทมหาเถระ อัครมหาบัณฑิต สันนิษฐานว่า คงเป็นโบราณาจารย์ชาวลังกาประพันธ์ขึ้นหลังพุทธศักราช ๙๐๐ เพราะเป็นการนำข้อความจากคัมภีร์อรรถกถาที่รจนาโดยพระพุทธโฆสาจารย์มาแต่งเป็นบทขัด และประพันธ์ขึ้นก่อนพุทธศักราช ๒๑๕๓ เพราะปรากฏในปริตตฎีกาซึ่งรจนาที่ประเทศสหภาพพม่าในสมัยนั้น

พระปริตรที่ควรสวดเสมอ

ผู้ที่มีเวลาน้อยควรสวดพระปริตรที่สั้นและสำคัญ ฉะนั้น จึงควรสวดพระปริตร ๔ บท คือ เมตตปริตร ขันธปริตร โมรปริตร และอาฏานาฏิยปริตร เมตตปริตรและขันธปริตรเน้นการเจริญเมตตาภาวนา โมรปริตรและอาฏานาฏิยปริตรเน้นการเจริญพระพุทธคุณ ผู้ที่มีสุขภาพไม่สมบูรณ์ควรสวดโพชฌังคปริตรด้วย พระเถระชาวพม่าผู้ทรงพระไตรปิฎกคือท่านอาจารย์สิรินทาภิวงศ์ เจ้าอาวาสวัดวิสุทธาราม จังหวัดย่างกุ้ง ประเทศสหภาพพม่า ก็มีความเห็นว่าควรสวดพระปริตร ๔ บทนั้นเสมอ

นอกจากพระปริตรเหล่านี้แล้ว คาถาที่กล่าวถึงพระพุทธคุณ อาทิเช่น สัพพมังคลคาถา คาถาชินบัญชร และชัยมังคลคาถา ก็ควรสวดเช่นกัน ท่านผู้สวดอาจจะสวดคาถาเหล่านี้สลับกับพระปริตรในแต่ละวัน ดังนั้นผู้แปลจึงเรียงลำดับคาถาเหล่านี้ก่อนพระปริตรบางบทที่ยาวและไม่กล่าวถึงเมตตาภาวนาหรือพระพุทธคุณ เช่น มังคลปริตร เป็นต้น

ก่อนจะสวดพระปริตรทุกครั้ง ผู้สวดควรสวดบทมหานมัสการหรือ นะโม ฯลฯ แล้วสมาทานศีลห้า หลังจากนั้นให้สวดพระพุทธคุณ พระธรรมคุณ และพระสังฆคุณ แล้วจึงสวดพระปริตรหรือคาถาอื่นๆ สำหรับบทมหานมัสการเป็นคำแสดงความนอบน้อมพระพุทธเจ้าจึงเป็นบทที่ชาวพุทธนิยมสวดก่อนจะ

สวดมนต์ การสมาทานศีลทุกวันเป็นการรักษาศีลให้บริสุทธิ์อยู่เสมอ การสวดพระพุทธคุณ พระธรรมคุณ และพระสังฆคุณ ก็เป็นการเจริญกรรมฐานคือ พุทธานุสสติ ธรรมานุสสติ และสังฆานุสสติ ผู้ที่หมั่นระลึกถึงคุณของพระรัตน-ตรัยจะเพิ่มพูนศรัทธาในพระศาสนาเป็นอย่างดี

นอกจากนั้น ชาวพุทธควรสวดบทธรรมจักรทุกวันพระ จะป้องกันภยันตรายทำให้ผู้สวดประสบความเจริญก้าวหน้าในชีวิต เพราะธรรมจักรเป็นพระธรรมเทศนาแรกที่กล่าวถึงอริยสัจสี่ จึงเป็นบทที่เทวดาเคารพบูชายิ่งนัก คนไทยในสมัยก่อนเชื่อว่าบุคคลที่สวดธรรมจักรนี้ทุกวันพระ แล้วอธิษฐานให้ครอบครัวหรือญาติพี่น้องมีความสวัสดี จะมีผลานิสงส์ทำให้ผู้สวดและผู้ที่ตนแผ่ไปถึงมีความสวัสดี แคล้วคลาดจากอุบัติเหตุทุกอย่างได้

ไม่ควรลงท้ายด้วย อิติ ศัพท์

ในพระปริตรฉบับนี้มีบางปาฐะต่างจากบทสวดมนต์อื่น เช่น ในบทสวดพระพุทธคุณได้ลงท้ายด้วยคำว่า **ภะคะวา** ในบทสวดพระธรรมคุณได้ลงท้ายด้วยคำว่า **วิญญูหิ** และในบทสวดพระสังฆคุณได้ลงท้ายด้วยคำว่า **โลกัสสะ** ไม่เหมือนบทสวดมนต์ฉบับอื่นที่ลงท้ายด้วย อิติ ศัพท์ว่า ภะคะวาติ, วิญญูหีติ, โลกัสสาติ ความจริงบทเหล่านั้นสำเร็จรูปมาจาก ภควา + อิติ, วิญฺญูหิ + อิติ, โลกสฺส + อิติ ศัพท์ว่า อิติ ในที่นี้เป็นคำลงท้ายประโยคนิยมใช้เพื่อแสดงการลงท้ายข้อความเหมือนมหัพภาค (.) ในภาษาไทย เพื่อแสดงการสิ้นสุดของประโยคนั้น จึงไม่นับเนื่องเข้าในบทสวด ดังเช่น อิติ ศัพท์ในกรรมวาจาบวชพระว่า **เอวเมตํ ธารยามีติ** (วิ. มหา. ๔.๑๒๗.๑๓๙) พระภิกษุผู้สวดกรรมวาจาต้องสวดว่า **เอวเมตํ ธารยามิ** โดยไม่ต้องสวด อิติ ศัพท์ (วิมติ. ๒.๑๗๘) ส่วนคำว่า **ภะคะวาติ, วิญญูหีติ, โลกัสสาติ** ที่พบในธชัคคปริตรจัดว่าควรสวดเช่นนั้น เพราะ อิติ ศัพท์ในปาฐะเหล่านั้นมิใช่แสดงการลงท้าย

ข้อความดังที่กล่าวมาแล้ว แต่มีความหมายคือ “ว่า” ในภาษาไทย

อานุภาพของพระปริตรที่สวดด้วยจิตที่มีสมาธิแน่วแน่ จะแผ่ไปถึงแสนโกฏิจักรวาล ทำให้ผู้สวดได้รับผลานิสงส์มหาศาลหาประมาณมิได้ คนที่ไม่สวดพระปริตรจะไม่สามารถรับรู้อานิสงส์ได้เลย เปรียบดั่งคนที่ไม่ได้รับประทานอาหารจะไม่รับรู้รสอาหารและผลของการรับประทานได้ ดังนั้น ขอให้พุทธบริษัทเชื่อมั่นอานุภาพพระปริตร หมั่นสวดพระปริตรอยู่เนืองนิตย์ และได้รับประโยชน์สุขทั่วกันทุกท่าน

&&&&&

อนุโมทนากถา

การสวดมนต์เป็นการอบรมจิตด้วยการระลึกถึงคุณของพระรัตนตรัย คือพระพุทธคุณ พระธรรมคุณ และพระสังฆคุณ พร้อมทั้งแผ่เมตตาแก่สรรพ-สัตว์ จึงเป็นกิจวัตรที่ชาวพุทธทุกท่านควรสั่งสมให้เป็นอาจิณ เพื่อเพิ่มพูนภาวนาบารมี และขัดเกลากิเลสให้ลดน้อยลงเท่าที่จะกระทำได้

ชาวโลกล้วนเห็นคุณค่าของอัญมณี และสิ่งนี้เหมาะสมแก่บุคคลผู้มีฐานะ พระรัตนตรัยก็เปรียบดั่งอัญมณีสูงค่า เหมาะสมแก่บุคคลผู้มีใจประเสริฐ แต่ในชีวิตประจำวันชาวพุทธประดับอัญมณีนี้ไว้ในใจเป็นเวลานานเท่าใด ผู้ที่เห็นคุณค่าของอัญมณีภายในนี้จะหมั่นสวดมนต์เพื่อประดับไว้ในใจของตนเสมอ บุคคลผู้สวดมนต์เป็นนิตย์นั้นจะมีใจเบิกบาน ใบหน้าผ่องใส อดกลั้นต่ออนิฏฐารมณ์ได้ดี และมีสง่าราศีเป็นที่เคารพนับถือของปวงชน

สำหรับวิธีการสวดพระปริตรนั้น ท่านผู้สวดพึงสวดคำบาลีให้ถูกตามอักขระ และสวดคำแปลควบคู่กับคำบาลีไปด้วย เพื่อน้อมจิตไปในความหมายแห่งพระพุทธดำรัส เมื่อเป็นดังนี้ก็ได้รับประโยชน์สุขจากการสวดมนต์โดยทั่วกัน

ขออนุโมทนากุศลเจตนาท่านเจ้าภาพที่ร่วมกันจัดพิมพ์หนังสือเล่มนี้ เพื่อเผยแพร่คำสอนของพระบรมศาสดาให้สถิตสถาพรชั่วกาลนาน ทั้งนี้เพื่อยังประโยชน์แก่มวลชนให้กว้างไกล ขอให้ท่านเจ้าภาพจงมีความสุขความเจริญ ประสบความสำเร็จในชีวิต และเจริญรุ่งเรืองในธรรมของพระอริยเจ้าทั้งหลาย

พระคันธสาราภิวงศ์

วัดท่ามะโอ จังหวัดลำปาง

คำนำ

คนไทยในสมัยก่อนนิยมสวดมนต์ทำวัตรด้วยบทสวดมนต์ที่เรียกว่า เจ็ดตำนาน และสิบสองตำนาน มาถึงปัจจุบันนิยมสวดมนต์ทำวัตรเช้า-เย็น ซึ่งเป็นพระราชนิพนธ์ในรัชกาลที่ ๔

บทสวดมนต์เจ็ดตำนานและสิบสองตำนานมีชื่อเดิมว่า **พระปริตร** แปลว่า "เครื่องคุ้มครอง" เป็นที่นิยมสาธยายของชาวพุทธมาตั้งแต่สมัยพุทธกาลจวบจนถึงปัจจุบัน เพื่อความมีสิริมงคลและเพิ่มพูนภาวนาบารมี

พระปริตรที่ปรากฏในพระสูตร มีดังนี้

๑. **เมตตปริตร** พบในขุททกปาฐะ (ขุ. ธ. ๒๕.๑-๑๐.๑๓-๑๔) และสุตตนิบาต (ขุ. สุ. ๒๕.๑๔๓-๕๒.๓๖๒-๖๔)

๒. **ขันธปริตร** พบในอังคุตตรนิกาย จตุกกนิบาต (องฺ. จตุกฺก. ๒๑.๖๗.๘๓) วินัยปิฎก จูฬวรรค (วิ. จูฬ. ๗.๒๕๑.๘) และชาดก ทุกนิบาต (ขุ. ชา. ๒๗.๑๐๕.๕๖)

๓. **โมรปริตร** พบในชาดก ทุกนิบาต (ขุ. ชา. ๒๗.๑๗-๑๘.๔๐-๔๑)

๔. **อาฏานาฏิยปริตร** พบในทีฆนิกาย ปาฏิกวรรค (ที. ปา. ๑๑.๒๗๕-๘๔.๑๖๙-๗๘)

๕. **โพชฌังคปริตร** พบในสังยุตตนิกาย มหาวรรค (สํ. มหา. ๑๙.๑๙๕-๙๗.๗๑-๗๔)

๖. **รัตนปริตร** พบในขุททกปาฐะ (ขุ. ธ. ๒๕.๑-๑๐.๑๓-๑๔) และสุตตนิบาต (ขุ. สุ. ๒๕.๒๒๔-๔๑.๓๗๖-๘๐)

๗. **วัฏฏกปริตร** พบในชาดก เอกกนิบาต (ขุ. ชา. ๒๗.๓๕.๙) และจริยาปิฎก (ขุ. จริยา. ๓๓.๗๒-๘๒.๖๒๐-๒๑)

๘. **มังคลปริตร** พบในขุททกปาฐะ (ขุ. ธ. ๒๕.๑-๑๓.๓-๕) และสุตต-

นิบาต (ขุ. สุ. ๒๕.๒๖๑.๓๘๔-๘๖)

๙. **ธชัคคปริตร** พบในสังยุตตนิกาย สคาถวรรค (สํ. ส. ๑๕.๒๔๙.๒๖๓)

๑๐. **อังคุลิมาลปริตร** พบในมัชฌิมนิกาย มัชฌิมปัณณาสก์ (ม. ม. ๑๓.๓๕๑.๓๓๕)

คำบาลีในหนังสือเล่มนี้แตกต่างกับหนังสือสวดมนต์ทั่วไปในบางแห่ง เนื่องจากผู้แปลได้นำพระไตรปิฎกฉบับต่างๆ มาเทียบเคียงกัน มีฉบับไทย ฉบับสิงหล และฉบับฉัฏฐสังคีติ (ฉบับสังคายนาครั้งที่ ๖) ที่พระเถระนิกายเถรวาท ๕ ประเทศคือไทย พม่า ลังกา ลาว และเขมร ได้ร่วมกันสังคายนาที่ประเทศสหภาพพม่าในพุทธศักราช ๒๕๐๐ แล้วเลือกใช้คำบาลีที่ผู้แปลเห็นว่าถูกต้องตามหลักภาษา ทั้งได้เพิ่มเชิงอรรถชี้แจงหลักภาษาไว้ในที่นั้นๆ และในตอนท้ายของหนังสือ มี "บทเพิ่มเติม" ชี้แจงเกี่ยวกับเมตตปริตรโดยละเอียด

คัมภีร์แปลและอธิบายที่ผู้แปลใช้เทียบเคียงในการแปล คือ

๑. **คัมภีร์อรรถกถา** ในส่วนที่อธิบายพระปริตรนั้นๆ

๒. **ปริตตฎีกา** พระเตโชทีปะแต่งในสมัยอังวะ พุทธศักราช ๒๑๕๓

๓. **พระปริตรแปลภาษาพม่า** ฉบับแปลใหม่ พระวาเสฏฐาภิวงศ์แต่งในพุทธศักราช ๒๕๐๕

๔. **ธรรมจักรเทศนา** พระโสภณมหาเถระ (มหาสีสยาดอ) แต่งในพุทธศักราช ๒๕๐๕

๕. **สวดมนต์เจ็ดตำนาน** ฉบับกองทัพอากาศ นาวาอากาศเอก(พิเศษ) แย้ม ประพัฒน์ทอง แต่งในพุทธศักราช ๒๕๓๘

๖. **อานุภาพพระปริตต์** อาจารย์ธนิต อยู่โพธิ์ แต่งในพุทธศักราช ๒๕๑๗

นอกจากคำแปลพระปริตรแล้ว ผู้แปลยังได้เขียนประวัติความเป็นมาของ

พระปริตรนั้นๆ โดยนำข้อความมาจากคัมภีร์อรรถกถาตามสมควร ทั้งได้เพิ่มบทสวดมนต์อื่นที่ท่านผู้รู้แต่งไว้ในภายหลัง อันได้แก่ชัยปริตร อภยปริตร สัพพ-มังคลคาถา พุทธชัยมังคลคาถา คาถาชินบัญชร เทวตาอุยโยชนคาถา และปัตติ-ทานคาถา ในบทสุดท้ายมีบทสวดธรรมจักรและคำแปลพร้อมทั้งประวัติความเป็นมา

ผู้แปลขอขอบคุณอาจารย์สันติ เมตตาประเสริฐ ภาควิชามนุษยศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต ผู้ช่วยขัดเกลาคำแปลให้สละสลวย

พระคันธสาราภิวงศ์

สารบัญ

คำย่อชื่อคัมภีร์

(เรียงตามลำดับคัมภีร์)

(พระไตรปิฎก ฉบับมหาจุฬาฯ = เล่ม/ข้อ/หน้า, คัมภีร์อื่น = เล่ม/หน้า)

ที. ปา.	ทีฆนิกาย	ปาฏิกวคฺค
วิ. มหา.	วินยปิฏก	มหาวคฺค
วิ. จูฬ.	วินยปิฏก	จูฬวคฺค
สํ. ส.	สํยุตฺตนิกาย	สคาถวคฺค
สํ. มหา.	สํยุตฺตนิกาย	มหาวคฺค
องฺ. ติก.	องฺคุตฺตรนิกาย	ติกนิปาต
องฺ. จตุกฺก.	องฺคุตฺตรนิกาย	จตุกฺกนิปาต
ขุ. ชา.	ขุทฺทกนิกาย	ชาตก
ขุ. อป.	ขุทฺทกนิกาย	อปทาน
ขุ. จริยา.	ขุทฺทกนิกาย	จริยาปิฏก
มิลินฺท.	มิลินฺทปญฺห	
วิ. อ.	วินยปิฏก	อฏฺจกถา
ที. อ.	ทีฆนิกาย	อฏฺจกถา
ม. อ.	มชฺฌิมนิกาย	อฏฺจกถา
องฺ. อ.	องฺคุตฺตรนิกาย	อฏฺจกถา
ขุทฺทก. อ.	ขุทฺทกปาจ	อฏฺจกถา
สุตฺตนิ. อ.	สุตฺตนิปาต	อฏฺจกถา
ชา. อ.	ชาตก	อฏฺจกถา
อภิ. อ.	อภิธมฺมปิฏก	อฏฺจกถา
วิสุทฺธิ.	วิสุทฺธิมคฺค	
วิมติ.	วิมติวิโนทนี	

พระปริตรธรรม

มหานมัสการ

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ.

ขอนอบน้อมแด่พระผู้มีพระภาค ผู้ไกลจากกิเลส ตรัสรู้ชอบด้วยพระองค์เอง พระองค์นั้น

[๓ ครั้ง]

โบราณาจารย์เรียกบทนี้ว่า **มหานมัสการ** คือ บทนอบน้อมที่สำคัญยิ่ง (สัททนีติ ปทมาลา หน้า ๒๑๗) เนื่องจากเป็นบทแรกที่ชาวพุทธนิยมสวดนอบน้อมพระพุทธเจ้า ความจริงบทนี้เป็นคำอุทานที่เปล่งออกด้วยความปีติยินดีที่ซาบซึ้งในพระพุทธคุณ ในสมัยพุทธกาลมีบุคคลหลายคนที่เปล่งอุทานคำนี้เพื่อนอบน้อมพระพุทธเจ้า เช่น ท้าวสักกะ พราหมณ์พรัหมายุ พราหมณ์อารามทัณฑะ และนางธนัญชานี เป็นต้น ดังปรากฏในพระสูตรนั้นๆ

บางอาจารย์มีมติว่า เทพ ๕ ตนกล่าวบทนี้เป็นเบื้องแรก คือ สาตาคิริเทพกล่าวว่า **นโม** อสุรินทราหูกล่าวว่า **ตสฺส** ท้าวจาตุมหาราชกล่าวว่า **ภควโต** ท้าวสักกเทวราชกล่าวว่า **อรหโต** ท้าวมหาพรหมกล่าวว่า **สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส** ดังที่คัมภีร์กัจจายนเภทนวฎีกา (หน้า ๑๐๔) กล่าวว่า

สาตาคิริ นโม ยกฺโข	**ตสฺส จ อสุรินฺทโก**
ภควโต มหาราชา	**สกฺโก จ อรหโต ตถา**
สมฺมาสมฺพุทฺธ พฺรหฺมา จ	**เอเต ปญฺจ ปติฏฺฐิตา.**

อย่างไรก็ตาม บัณฑิตทั้งหลายไม่ยอมรับมตินี้ เพราะไม่มีหลักฐานอ้างอิงในพระบาลีและอรรถกถา ทั้งในพระบาลีก็ปรากฏว่าเป็นคำอุทานที่บุคคลคนเดียวเปล่งออก (พระปริตรแปลใหม่ ฉบับพม่า หน้า ๓๙)

ไตรสรณคมน์

พุทธัง สะระณัง คัจฉามิ.

ข้าพเจ้าขอถึงพระพุทธเจ้าเป็นที่พึ่ง

ธัมมัง สะระณัง คัจฉามิ.

ข้าพเจ้าขอถึงพระธรรมเป็นที่พึ่ง

สังฆัง สะระณัง คัจฉามิ.

ข้าพเจ้าขอถึงพระสงฆ์เป็นที่พึ่ง

ทุติยัมปิ พุทธัง สะระณัง คัจฉามิ.

แม้ครั้งที่ ๒ ข้าพเจ้าขอถึงพระพุทธเจ้าเป็นที่พึ่ง

ทุติยัมปิ ธัมมัง สะระณัง คัจฉามิ.

แม้ครั้งที่ ๒ ข้าพเจ้าขอถึงพระธรรมเป็นที่พึ่ง

ทุติยัมปิ สังฆัง สะระณัง คัจฉามิ.

แม้ครั้งที่ ๒ ข้าพเจ้าขอถึงพระสงฆ์เป็นที่พึ่ง

ตะติยัมปิ พุทธัง สะระณัง คัจฉามิ.

แม้ครั้งที่ ๓ ข้าพเจ้าขอถึงพระพุทธเจ้าเป็นที่พึ่ง

ตะติยัมปิ ธัมมัง สะระณัง คัจฉามิ.

แม้ครั้งที่ ๓ ข้าพเจ้าขอถึงพระธรรมเป็นที่พึ่ง

ตะติยัมปิ สังฆัง สะระณัง คัจฉามิ.

แม้ครั้งที่ ๓ ข้าพเจ้าขอถึงพระสงฆ์เป็นที่พึ่ง

ไตรสรณคมน์ คือ การเข้าถึงพระรัตนตรัยว่าเป็นที่พึ่ง ผู้ที่จะปฏิญาณตนว่าเป็นชาวพุทธต้องกล่าวคำนี้ การกล่าวสามครั้งในที่นี้เป็นการย้ำความซึ่งเป็นประเพณีของชาวอินเดียในสมัยก่อน เปรียบเหมือนการกล่าวบทว่า นะโม สามครั้ง บางท่านมีมติว่า “การกล่าวบทว่า นะโม สามครั้งนั้นเพื่อให้บรรลุขณิกสมาธิ อุปจารสมาธิ และอัปปนาสมาธิตามลำดับ” ความเห็นนี้ไม่ตรงตามคัมภีร์วิสุทธิมรรค (เล่ม ๑ หน้า ๑๑๙) ที่แสดงว่าพุทธานุสติกรรมฐานไม่ทำให้เกิดอัปปนาสมาธิได้

การสมาทานศีลที่กล่าวในที่นี้ เป็นการสมาทานแยกทีละสิกขาบท แต่ผู้สมาทานอาจสมาทานรวมว่า **ปัญจังคะสะมันนาคะตัง สีลัง สะมาทิยามิ** (ข้าพเจ้าขอสมาทานศีลที่ถึงพร้อมด้วยองค์ห้า) พระอรรถกถาจารย์ได้แสดงมติของอาจารย์บางท่านว่า “ในการสมาทานรวมนี้ ถ้าผิดศีลข้อใดข้อหนึ่ง นับว่าศีลข้ออื่นได้ขาดด้วย เพราะเจตนางดเว้นเกิดครั้งเดียวในเวลาสมาทาน แต่ในการสมาทานแยกกัน ถ้าผิดศีลข้อใดข้อหนึ่ง นับว่าศีลข้อนั้นขาด ศีลข้ออื่นไม่ขาด เพราะเจตนางดเว้นเกิดห้าครั้งในเวลาสมาทาน” (ขุทฺทก. อ. ๒๐)

ผู้เข้าถึงพระรัตนตรัยว่าเป็นที่พึ่งโดยกล่าวว่า **พุทธัง สะระณัง คัจฉามิ** เป็นต้นแล้ว อาจไม่ต้องสมาทานศีลอีก เพราะจัดว่าถือศีลแล้วด้วยความเลื่อมใสที่เกิดในขณะนั้น เนื่องจากศีลมี ๕ ประเภทคือ ปกติศีล (ศีลโดยปรกติ) สมาทานศีล (ศีลที่เกิดจากการสมาทาน) จิตตปสาทะ (ศีลที่เกิดจากจิตเลื่อมใส) สมถะ (ศีลที่เกิดจากสมถะ) และวิปัสสนา (ศีลที่เกิดจากวิปัสสนา) ตามที่กล่าวในเนตติปกรณ์ (หน้า ๑๙๐)

สมาทานศีล ๕

ปาณาติปาตา เวระมะณิสิกขาปะทัง สะมาทิยามิ.

ข้าพเจ้าขอสมาทานสิกขาบท ที่งดเว้นจากการฆ่าสัตว์

อะทินนาทานา เวระมะณิสิกขาปะทัง สะมาทิยามิ.

ข้าพเจ้าขอสมาทานสิกขาบท ที่งดเว้นจากการลักทรัพย์

กาเมสุมิจฉาจารา เวระมะณิสิกขาปะทัง สะมาทิยามิ.

ข้าพเจ้าขอสมาทานสิกขาบท ที่งดเว้นจากการประพฤติผิดในกาม

มุสาวาทา เวระมะณิสิกขาปะทัง สะมาทิยามิ.

ข้าพเจ้าขอสมาทานสิกขาบท ที่งดเว้นจากการพูดเท็จ

สุราเมระยะมัชชะปะมาทัฏฐานา เวระมะณิสิกขาปะทัง สะมาทิยามิ.

ข้าพเจ้าขอสมาทานสิกขาบท ที่งดเว้นจากการดื่มของเมาคือสุราเมรัย อันเป็นเหตุแห่งความประมาท

ตำนานชุมนุมเทวดา

บทสวดชุมนุมเทวดา กล่าวถึงการอัญเชิญเทวดามาประชุมฟังพระปริตรที่จะสวด แสดงไมตรีจิตหวังให้เทวดามีสุข ปราศจากทุกข์ และขอให้เทวดาคุ้มครองชาวโลกให้พ้นภัย บทสวดนี้เป็นบทที่โบราณาจารย์ประพันธ์ขึ้น คาถาที่ ๑ ไม่มีปรากฏในคัมภีร์ปริตตฎีกาที่พระเตโชทีปเถระรจนาในสมัยอังวะ พ.ศ. ๒๑๕๓ เพราะคัมภีร์นั้นได้อธิบายความตั้งแต่ประโยคที่ ๒ ดังนั้น จึงสันนิษฐานว่าคาถาแรกได้รับการประพันธ์ขึ้นหลัง พ.ศ. ๒๑๕๓ ผู้รู้บางท่านกล่าวว่า คาถาเหล่านี้ประพันธ์ที่ประเทศศรีลังกา โดยพระอรหันต์ผู้พำนักอยู่ในนิกายมหาวิหาร (พระปริตรแปลใหม่ ฉบับพม่า หน้า ๔๑)

ชุมนุมเทวดา

๑. สะมันตา จักกะวาเฬสุ อัตฺราคัจฉันตุ เทวะตา
สัทธัมมัง มุนิราชัสสะ สุณันตุ สัคคะโมกขะทัง.

ขออัญเชิญเทวดาในจักรวาลทั้งหลายโดยรอบมาสู่สถานที่นี้ ฟังพระสัทธรรมของพระจอมมุนี ซึ่งชี้ทางสวรรค์และนิพพาน

๒. ธัมมัสสะวะนะกาโล อะยัง ภะทันตา.

ท่านผู้เจริญทั้งหลาย กาลนี้เป็นกาลฟังธรรม

[๓ ครั้ง]

๓. สัพเพสุ จักกะวาเฬสุ ยักขา เทวา จะ พฺรัหฺมะโน
ยัง อัมเหหิ กะตัง ปุญญัง สัพพะสัมปัตติสาธะกัง.

๔. สัพเพ ตัง อะนุโมทิตฺวา สะมัคคา สาสะเน ระตา
ปะมาทะระหิตา โหนตุ อารักขาสุ วิเสสะโต.

ขออัญเชิญยักษ์ เทวดา พรหมทั่วทุกจักรวาล ร่วมอนุโมทนาบุญที่เราได้กระทำ ที่สามารถยังสิ่งทั้งปวงให้สำเร็จได้ ขอท่านเหล่านั้นจงเป็นผู้สมานฉันท์ยินดีในพระศาสนา และเป็นผู้ไม่ประมาทตั้งใจปกปักรักษา[ชาวโลก]เถิด

๕. สาสะนัสสะ จะ โลกัสสะ วุฑฒิ ภะวะตุ สัพพะทา
สาสะนัมปิ จะ โลกัญจะ เทวา รักขันตุ สัพพะทา.

ขอความเจริญจงมีแก่พระศาสนาและชาวโลกเสมอ ขอเทวดาจงรักษาพระศาสนาและชาวโลกเสมอเถิด

๖. สัทธิง โหนตุ สุขี สัพเพ ปะริวาเรหิ อัตตะโน
อะนีฆา สุมะนา โหนตุ สะหะ สัพเพหิ ญาติภิ.

ขอท่านทั้งปวงเหล่านั้นพร้อมหมู่ญาติทั้งหมดและบริวารของตน จงเป็นผู้มีความสุข ปราศจากทุกข์ และมีใจเบิกบานเถิด

๗. ราชะโต วา โจระโต วา มะนุสสะโต วา อะมะนุสสะโต วา อัคคิโต วา อุทะกะโต วา ปิสาจะโต วา ขาณุกะโต วา กัณฏะกะโต วา นักขัตตะโต วา ชะนะปะทะโรคะโต วา อะสัทธัมมะโต วา อะสัททิฏฐิโต วา อะสัปปุริสะโต วา จัณฑะหัตถิ อัสสะ มิคะ โคณะ กุกกุระ อะหิ วิจฉิกะ มะณิสัปปะทีปิ อัจฉะ ตะรัจฉะ สูกะระ มะหิงสะ ยักขะ รักขะสาทีหิ นานาภะยะโต วา นานาโรคะโต วา นานาอุปัททะวะโต วา อารักขัง คัณหันตุ.

ขอชาวโลกจงได้รับการคุ้มครองจากอันตรายที่เกิดจากผู้ปกครองประเทศ โจร มนุษย์ อมนุษย์ ไฟ น้ำ ปีศาจ ตอไม้ หนาม เคราะห์ร้าย โรคระบาดในถิ่นมนุษย์ ความประพฤติของคนทราม ความเห็นผิด คนร้าย ช้าง ม้า กวาง วัว สุนัข งู แมงป่อง งูเขียว เสือดาว หมี หมาป่า หมู กระบือ ยักษ์ รากษสเป็นต้น ที่ดุร้าย ภยันตราย โรค และอุปัทวะต่างๆ

พระพุทธคุณ

อิติปิ โส ภะคะวา

แม้เพราะเหตุนี้ พระผู้มีพระภาคพระองค์นั้น

อะระหัง,

เป็นผู้ไกลจากกิเลส

สัมมาสัมพุทโธ,

ตรัสรู้ชอบด้วยพระองค์เอง

วิชชาจะระณะสัมปันโน,

ถึงพร้อมด้วยความรู้และความประพฤติ

สุคะโต,

เป็นผู้เสด็จไปดีแล้ว

โลกะวิทู,

ทรงรู้แจ้งโลก

อะนุตตะโร ปุริสะทัมมะสาระถิ,

ทรงเป็นสารถีฝึกบุคคลที่ควรฝึก ไม่มีใครยิ่งกว่า

สัตถา เทวะมะนุสสานัง,

ทรงเป็นศาสดาของเทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย

พุทโธ,

ทรงเป็นผู้รู้แจ้ง

ภะคะวา.

ทรงเป็นผู้อธิบายธรรม

พระผู้มีพระภาค คือ พระผู้มีภคธรรมหรือบุญญาภินิหาร ๖ อย่าง อันได้แก่ อิสริยะ คือ การควบคุมจิต, ธัมมะ คือ โลกุตรธรรม ๙, ยสะ คือ เกียรติยศ, สิริ คือ สิริมงคลทางพระวรกาย, กามะ คือ ความสำเร็จดั่งประสงค์ และปยัตตะ คือ ความอุตสาหะ (วิสุทฺธิ. ๑.๒๓๐-๑, วิ. อ. ๑.๑๑๗)

พระธรรมคุณ

สฺวากขาโต ภะคะวะตา ธัมโม.

พระธรรม อันพระผู้มีพระภาคตรัสไว้ดีแล้ว

สันทิฏฐิโก,

เป็นธรรมที่เห็นได้ด้วยตนเอง

อะกาลิโก,

ไม่ขึ้นกับกาล

เอหิปัสสิโก,

เป็นธรรมที่ควรมาดู

โอปะนะยิโก,

ควรน้อมมาปฏิบัติ

ปัจจัตตัง เวทิตัพโพ วิญญูหิ.

เป็นธรรมที่วิญญูชนพึงรู้ได้เฉพาะตน

พระธรรมอันพระผู้มีพระภาคตรัสดีแล้ว คือ มรรค ๔ ผล ๔ นิพพาน ๑ และปริยัติธรรม ๑ เป็นธรรมที่ไพเราะโดยอรรถและพยัญชนะในเบื้องต้น ท่ามกลาง และที่สุด; พระธรรมที่เห็นได้ด้วยตนเอง คือ โลกุตรธรรม ๙ ได้แก่ มรรค ๔ ผล ๔ และนิพพาน ๑; พระธรรมที่ไม่ขึ้นกับกาล คือ มรรค ๔ ที่ส่งผลทันที; พระธรรมที่ควรมาดู ควรน้อมมาปฏิบัติ และวิญญูชนพึงรู้ได้เฉพาะตน คือ โลกุตรธรรม ๙ (วิสุทฺธิ. ๑.๒๓๓-๗)

พระสังฆคุณ

สุปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ.

พระอริยสงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาค เป็นผู้ปฏิบัติดี[ตามพระพุทธพจน์]

อุชุปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ.

พระอริยสงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาค เป็นผู้ปฏิบัติตรง[ตามมัชฌิมาปฏิปทา]

ญายะปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ.

พระอริยสงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาค เป็นผู้ปฏิบัติเพื่อพระนิพพาน

สามีจิปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ.

พระอริยสงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาค เป็นผู้ปฏิบัติที่ควรนับถือ

ยะทิทัง จัตตาริ ปุริสะยุคานิ อัฏฐะ ปุริสะปุคคะลา,

ท่านเหล่านั้น คือบุรุษ ๔ คู่ กล่าวคือพระอริยบุคคล ๘ จำพวก

เอสะ ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ.

นี้แหละพระอริยสงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาค

อาหุเนยโย,

ผู้ควรรับสักการะ

ปาหุเนยโย,

ผู้ควรแก่ของต้อนรับ

ทักขิเณยโย,

ผู้ควรรับทักษิณาทาน

อัญชะลิกะระณีโย,

ผู้ควรอัญชลีกรรม

อะนุตตะรัง ปุญญักเขตตัง โลกัสสะ.

เป็นนาบุญอันประเสริฐของโลก

ตำนานเมตตปริตร

เมตตปริตร คือ ปริตรที่กล่าวถึงการเจริญเมตตา มีประวัติว่า สมัยหนึ่ง เมื่อพระพุทธเจ้าประทับอยู่ที่วัดพระเชตวัน กรุงสาวัตถี มีภิกษุ ๕๐๐ รูป เรียนกรรมฐานจากพระพุทธองค์แล้ว เดินทางไปแสวงหาสถานที่ปฏิบัติธรรม พวกท่านได้มาถึงไพรสณฑ์แห่งหนึ่ง ปรึกษากันว่าสถานที่นี้เหมาะสมแก่การเจริญสมณธรรม จึงตกลงใจอยู่จำพรรษาในที่นั้น ชาวบ้านก็มีจิตศรัทธาสร้างกุฏิถวายให้พำนักรูปละหลัง และอุปัฏฐากด้วยปัจจัยสี่มิให้ขาดแคลน

เมื่อฝนตกพวกท่านจะเจริญกรรมฐานที่กุฏิ ครั้นฝนไม่ตกก็จะมาปฏิบัติที่โคนไม้ รุกขเทวดาที่สิงสถิตอยู่ที่ต้นไม้ไม่สามารถอยู่ในวิมานได้ เพราะผู้ทรงศีลมาอยู่ใต้วิมานของตน จึงต้องพาบุตรธิดาลงมาอยู่บนพื้น เบื้องแรกคิดว่าพวกภิกษุคงจะอยู่ชั่วคราว ก็ทนรอดูอยู่ชั่วคราว แต่เมื่อรู้ว่ามาจำพรรษาตลอดสามเดือน จึงเกิดความไม่พอใจ คิดจะขับไล่ให้กลับไปในระหว่างพรรษา ฉะนั้นจึงพยายามหลอกหลอนด้วยวิธีต่างๆ เช่น สำแดงรูปร่างที่น่ากลัว ร้องเสียงโหยหวน ทำให้ได้รับกลิ่นเหม็นต่างๆ

พวกภิกษุหวาดหวั่นตกใจต่ออารมณ์ที่น่ากลัวเหล่านั้น ไม่สามารถจะปฏิบัติธรรมได้โดยสะดวก จึงปรึกษากันว่าไม่ควรจะอยู่ในสถานที่นี้ต่อไป ควรจะกลับไปจำพรรษาหลังในสถานที่อื่น จากนั้นจึงรีบเดินทางกลับโดยไม่บอกลา

ชาวบ้าน เมื่อมาถึงวัดพระเชตวันได้เข้าเฝ้าพระพุทธเจ้าแล้วกราบทูลให้ทรงทราบเรื่องนี้ แต่พระพุทธองค์ทรงเล็งเห็นว่าสถานที่เดิมเหมาะสมกับภิกษุเหล่านี้มากกว่าที่อื่น จึงทรงแนะนำให้พวกท่านกลับไปสถานที่นั้น พร้อมกับตรัสสอนเมตตปริตรเพื่อเจริญเมตตาแก่รุกขเทวดา

เมื่อพวกภิกษุได้เรียนเมตตปริตรจากพระพุทธเจ้าแล้ว จึงเดินทางกลับไปยังสถานที่เดิม ก่อนจะเข้าสู่ราวป่า พวกท่านได้เจริญเมตตาโดยสาธยายพระปริตรนี้ อานุภาพแห่งเมตตาทำให้รุกขเทวดามีจิตอ่อนโยน มีไมตรี จึงไม่เบียดเบียนเหมือนก่อน ทั้งยังช่วยปรนนิบัติและคุ้มครองภัยอื่นๆ อีกด้วย ภิกษุเหล่านั้นได้พากเพียรเจริญเมตตาภาวนา แล้วเจริญวิปัสสนาภาวนาต่อมาโดยใช้เมตตาเป็นบาทแห่งวิปัสสนา ทุกรูปได้บรรลุอรหัตผลภายในพรรษานั้น (สุตฺตนิ. อ. ๑.๒๒๑, ขุทฺทก. อ. ๒๒๕)

เมตตปริตรในหนังสือนี้ต่างจากบทสวดมนต์ฉบับไทยกับฉบับสิงหลในบางที่ ผู้แปลเลือกใช้ฉบับพม่าที่เรียกว่า **ฉบับฉัฏฐสังคีติ** (ฉบับสังคายนาครั้งที่ ๖) ซึ่งเป็นฉบับที่พระภิกษุในนิกายเถรวาท ๕ ประเทศ คือ ไทย ลังกา พม่า ลาว และเขมร ได้ร่วมกันสังคายนาที่ประเทศสหภาพพม่าเมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๐ และมีมติเป็นสมานฉันท์ร่วมกัน

เมตตปริตรนี้เป็นคีติคาถาที่จัดอยู่ในหมวดมาตราพฤติ ฉบับพม่าเป็นฉบับที่ถูกต้องตามกฎนั้น แต่ฉบับไทยกับฉบับสิงหลไม่ตรงตามฉันทลักษณ์และหลักไวยากรณ์บาลี (ผู้เขียนจะอธิบายเรื่องนี้ในบทเพิ่มเติมท้ายเล่ม) อนึ่ง ท่านอาจารย์ธัมมานันทมหาเถระ อัครมหาบัณฑิต เจ้าอาวาสวัดท่ามะโอ จังหวัดลำปาง ได้เล่าว่า แม้พระเถระชาวสิงหลผู้เชี่ยวชาญภาษาบาลี คือท่านพระพุทธทัตตเถระอัครมหาบัณฑิต วัดอัคคาราม จังหวัดบาลังโกดา ประเทศศรีลังกา ก็เคยปรารภเมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๖ กับท่านอาจารย์ว่า เมตตปริตรฉบับพม่าถูกต้องกว่าฉบับอื่นๆ

บทขัดเมตตปริตร

๑. ยัสสานุภาวะโต ยักขา เนวะ ทัสเสนติ ภิงสะนัง
ยัมหิ เจวานุยุญชันโต รัตตินทิวะมะตันทิโต.

๒. สุขัง สุปะติ สุตโต จ ปาปัง กิญจิ นะ ปัสสะติ
เอวะมาทิคุณูเปตัง ปะริตตัง ตัง ภะณามะ เห.[๑]

เหล่าเทวดาย่อมไม่แสดงสิ่งที่น่ากลัว เพราะอานุภาพของพระปริตรใด อนึ่ง บุคคลผู้ไม่เกียจคร้าน เจริญพระปริตรใดทั้งกลางวันและกลางคืน ย่อมหลับสบาย เมื่อหลับย่อมไม่ฝันร้าย ขอเราทั้งหลายจงสวดพระปริตรนั้น อันประกอบด้วยคุณอย่างนี้เป็นต้นเถิด

เมตตปริตร

๑. กะระณียะมัตถะกุสะเลนะ
ยันตะ สันตัง ปะทัง อะภิสะเมจจะ
สักโก อุชู จะ สุหุชู จะ
สูวะโจ จัสสะ มุทุ อะนะติมานี.

ภิกษุผู้ฉลาดในสิ่งที่เป็นประโยชน์ ประสงค์จะบรรลุแดนสงบ พึงอบรมสิกขาสาม ภิกษุนั้นพึงเป็นผู้อาจหาญ เป็นคนตรง แน่วแน่ ว่าง่าย อ่อนโยน ไม่ถือตัว

---

[๑] บางฉบับมีรูปสนธิว่า “ปริตฺตนฺตมฺภณาม เห” เหมือนคำว่า เอวมฺเม สุตํ, เอตมฺมงฺคลมุตฺตมํ เป็นต้น ความจริงรูปศัพท์ในภาษาบาลีไม่นิยมสนธิเหมือนภาษาสันสกฤต เช่นคำว่า สมฺมาอาชีว ซึ่งไม่เชื่อมสนธิเป็น สมฺมาชีว แม้กัจจายนไวยากรณ์ (สูตร ๒๓-๔) ก็ปฏิเสธการเชื่อมสนธิเพราะสระหรือพยัญชนะ แต่กฎไวยากรณ์นี้ไม่นิยมในภาษาสันสกฤต

๒. สันตุสสะโก จะ สุภะโร จะ
อัปปะกิจโจ จะ สัลละหุกะวุตติ
สันตินทฺริโย จะ นิปะโก จะ
อัปปะคัพโภ กุเลสฺวะนะนุคิทโธ.

พึงเป็นผู้สันโดษ เลี้ยงง่าย มีกิจธุระน้อย ดำเนินชีวิตเรียบง่าย มีอินทรีย์สงบ มีปัญญารักษาตน มีการสำรวมกายวาจาใจ ไม่พัวพันกับสกุลทั้งหลาย

๓. นะ จะ ขุททะมาจะเร กิญจิ
เยนะ วิญญู ปะเร อุปะวะเทยยุง
สุขิโน วะ เขมิโน โหนตุ
สัพพะสัตตา ภะวันตุ สุขิตัตตา.

ไม่พึงประพฤติสิ่งเล็กน้อยอะไรๆ ที่จะเป็นเหตุให้ผู้รู้ตำหนิ [พึงแผ่เมตตาว่า] ขอสัตว์ทั้งปวง จงเป็นผู้มีความสุขกาย สุขใจ ปลอดจากภัยทั้งปวงเถิด

๔. เย เกจิ ปาณะภูตัตถิ
ตะสา วา ถาวะรา วะนะวะเสสา
ทีฆา วา เย วะ มะหันตา
มัชฌิมา รัสสะกา อะณุกะถูลา.

สัตว์ทั้งหลายที่มีความหวาดกลัวก็ดี ที่มั่นคงก็ดี ทั้งหมด ทั้งที่มีกายยาว ใหญ่ ปานกลาง สั้น ละเอียด หรือหยาบ

๕. ทิฏฐา วา เย วะ อะทิฏฐา
เย วะ ทูเร วะสันติ อะวิทูเร
ภูตา วะ สัมภะเวสี วะ
สัพพะสัตตา ภะวันตุ สุขิตัตตา.

ทั้งที่เคยเห็นหรือไม่เคยเห็น อยู่ไกลหรือใกล้ ที่เกิดแล้ว หรือที่กำลังแสวงหาที่เกิด[๑] สัตว์ทั้งปวงเหล่านั้น จงมีความสุขกาย สุขใจเถิด

๖. นะ ปะโร ปะรัง นิกุพเพถะ
นาติมัญเญถะ กัตถะจิ นะ กัญจิ
พฺยาโรสะนา ปะฏิฆะสัญญะ
นาญญะมัญญัสสะ ทุกขะมิจเฉยยะ.

บุคคลไม่พึงหลอกลวงกัน ไม่พึงดูหมิ่นใครในที่ไหน ไม่พึงปรารถนาทุกข์แก่กันและกัน ด้วยการเบียดเบียน หรือด้วยใจมุ่งร้าย

๗. มาตา ยะถา นิยัง ปุตตะ-
มายุสา เอกะปุตตะมะนุรักเข
เอวัมปิ สัพพะภูเตสุ
มานะสัง ภาวะเย อะปะริมาณัง.

มารดาถนอมบุตรคนเดียวของตนด้วยชีวิต ฉันใด บุคคลพึงเจริญเมตตาจิตไม่มีประมาณในสัตว์ทั้งปวง ฉันนั้น

---

[๑] สัตว์ที่กำลังแสวงหาที่เกิด (สัมภเวสี) คือปุถุชนกับเสกขบุคคลผู้เวียนตายเวียนเกิดอยู่ ส่วนสัตว์ที่เกิดแล้วคือพระอรหันต์ผู้จะไม่เกิดอีก

๘. เมตตัญจะ สัพพะโลกัสฺมิ
มานะสัง ภาวะเย อะปะริมาณัง
อุทธัง อะโธ จะ ติริยัญจะ
อะสัมพาธัง อะเวระมะสะปัตตัง.

บุคคลพึงเจริญเมตตาจิต อันไม่มีประมาณ ไม่มีขอบเขต ไม่มีเวร ไม่มีศัตรู ในสัตว์โลกทั้งหมด ทั้งในอรูปภูมิเบื้องบน รูปภูมิเบื้องกลาง และกามาวจรภูมิเบื้องต่ำ

๙. ติฏฐัง จะรัง นิสินโน วะ
สะยาโน ยาวะตาสสะ วิตะมิทโธ
เอตัง สะติง อะธิฏเฐยยะ
พฺรัหฺมะเมตัง วิหาระมิธะ มาหุ.

เมื่อยืน เดิน นั่ง หรือนอน พึงเป็นผู้ปราศจากความง่วง ตั้งสติอย่างนี้ไว้ พระพุทธเจ้าทั้งหลายตรัสการปฏิบัติเช่นนี้ว่าเป็นความประพฤติอันประเสริฐในพระศาสนานี้

๑๐. ทิฏฐิญจะ อะนุปะคัมมะ
สีละวา ทัสสะเนนะ สัมปันโน
กาเมสุ วิเนยยะ เคธัง
นะ หิ ชาตุคคัพภะเสยยะ ปุนะเรติ.

บุคคลผู้นั้นจะไม่กล้ำกรายความเห็นผิด เป็นผู้บริบูรณ์ด้วยศีล ถึงพร้อมด้วยความเห็นชอบ เมื่อขจัดความยินดีในกามได้แล้ว ย่อมไม่เข้าถึงการเกิดในครรภ์อีกอย่างแน่แท้

ตำนานขันธปริตร

ขันธปริตร คือ พระปริตรที่กล่าวถึงการเจริญเมตตาแก่พญางูทั้ง ๔ ตระกูล และเจริญเมตตาแก่สรรพสัตว์ มีประวัติว่า เมื่อพระพุทธเจ้าประทับอยู่ที่วัดพระเชตวัน กรุงสาวัตถี มีภิกษุรูปหนึ่งถูกงูกัด เหล่าภิกษุได้กราบทูลความนี้ แด่พระพุทธองค์ พระพุทธองค์ตรัสว่า ภิกษุนั้นถูกงูกัดเพราะไม่ได้แผ่เมตตาแก่พญางูทั้ง ๔ ตระกูล ผู้แผ่เมตตาแก่พญางูเหล่านั้นจะไม่ถูกงูกัด แล้วตรัสสอนให้แผ่เมตตาแก่พญางูทั้ง ๔ ตระกูล คือ งูตระกูลวิรูปักษ์ งูตระกูลเอราบถ งูตระกูลฉัพยาบุตร และงูตระกูลกัณหาโคดม (องฺ. จตุกฺก. ๒๑.๖๗.๘๓, วิ. จูฬ. ๗.๒๕๑.๘, ขุ. ชา. ๒๗.๑๐๕.๕๖)

ในอรรถกถาชาดก (ชา. อ. ๓.๑๔๔) มีประวัติดังนี้ เมื่อภิกษุรูปหนึ่งถูกงูกัด พระพุทธเจ้าตรัสว่า เราตถาคตเคยสอนขันธปริตรในขณะที่ยังเป็นพระโพธิสัตว์อยู่ คือ เมื่อพระพุทธองค์เสวยพระชาติเป็นฤาษีที่ป่าหิมพานต์ ได้พำนักอยู่ร่วมกับฤาษีเป็นอันมาก ขณะนั้นมีฤาษีตนหนึ่งถูกงูกัดเสียชีวิต จึงสอนขันธปริตรแก่พวกฤาษีเพื่อป้องกันภัยจากอสรพิษ

บทขัดขันธปริตร

๑. สัพพาสีวิสะชาตีนัง ทิพพะมันตาคะทัง วิยะ
ยัง นาเสติ วิสัง โฆรัง เสสัญจาปิ ปะริสสะยัง.

๒. อาณาเขตตัมหิ สัพพัตถะ สัพพะทา สัพพะปาณินัง
สัพพะโสปิ นิวาเรติ ปะริตตัง ตัง ภะณามะ เห.

พระปริตรย่อมป้องกันพิษและอันตรายอื่นๆ ของสัตว์ทั้งปวงได้ตลอดเขตแห่งอำนาจทุกแห่งเสมอ เหมือนทิพยมนต์และโอสถทิพย์ที่ขจัดพิษร้ายของอสรพิษทั้งปวง ขอเราทั้งหลายจงร่วมกันสวดพระปริตรนั้นเถิด

ขันธปริตร

๑. วิรูปักเขหิ เม เมตตัง เมตตัง เอราปะเถหิ เม
ฉัพฺยาปุตเตหิ เม เมตตัง เมตตัง กัณหาโคตะมะเกหิ จะ.

ข้าพเจ้าขอแผ่เมตตาจิตในงูตระกูลวิรูปักษ์ ข้าพเจ้าขอแผ่เมตตาจิตในงูตระกูลเอราบถ ข้าพเจ้าขอแผ่เมตตาจิตในงูตระกูลฉัพยาบุตร ข้าพเจ้าขอแผ่เมตตาจิตในงูตระกูลกัณหาโคดม

๒. อะปาทะเกหิ เม เมตตัง เมตตัง ทฺวิปาทะเกหิ[๑] เม
จะตุปปะเทหิ เม เมตตัง เมตตัง พะหุปปะเทหิ เม.

ข้าพเจ้าขอแผ่เมตตาจิตในสัตว์ไม่มีเท้า ข้าพเจ้าขอแผ่เมตตาจิตในสัตว์สองเท้า ข้าพเจ้าขอแผ่เมตตาจิตในสัตว์สี่เท้า ข้าพเจ้าขอแผ่เมตตาจิตในสัตว์ที่มีเท้ามาก

๓. มา มัง อะปาทะโก หิงสิ มา มัง หิงสิ ทฺวิปาทะโก
มา มัง จะตุปปะโท หิงสิ มา มัง หิงสิ พะหุปปะโท.

สัตว์ที่ไม่มีเท้าอย่าได้เบียดเบียนข้าพเจ้า สัตว์ที่มีสองเท้าอย่าได้เบียดเบียนข้าพเจ้า สัตว์ที่มีสี่เท้าอย่าได้เบียดเบียนข้าพเจ้า และสัตว์

---

[๑] บางฉบับมีรูปว่า ทิปาทเกหิ ตามนัยนี้ แปลง ทฺวิ เป็น ทิ เหมือนคำว่า ทิปทุตฺตโม

ที่มีเท้ามากอย่าได้เบียดเบียนข้าพเจ้า

๔. สัพเพ สัตตา สัพเพ ปาณาสัพเพ ภูตา จะ เกวะลา
สัพเพ ภัทฺรานิ ปัสสันตุ มา กัญจิ[๑] ปาปะมาคะมา.

ขอสัตว์ทั้งปวง ปราณชาติทั้งปวง สัตว์ที่เกิดแล้วทั้งปวง ทั้งหมด จงประสบความเจริญทุกผู้ ขอความทุกข์อย่าได้เข้าถึงใครๆ เลย

๕. อัปปะมาโณ พุทโธ, อัปปะมาโณ ธัมโม,
อัปปะมาโณ สังโฆ, ปะมาณะวันตานิ สะรีสะปานิ,
อะหิ วิจฉิกา สะตะปะที อุณณะนาภี สะระพู มูสิกา.

พระพุทธเจ้าทรงพระคุณหาประมาณมิได้ พระธรรมทรงพระคุณหาประมาณมิได้ พระสงฆ์ทรงพระคุณหาประมาณมิได้ แต่สัตว์เลื้อยคลานคือ งู แมงป่อง ตะขาบ แมงมุม ตุ๊กแก และหนู เป็นสัตว์ที่ประมาณได้

๖. กะตา เม รักขา. กะตัง เม ปะริตตัง. ปะฏิกกะมันตุ ภูตานิ. โสหัง นะโม ภะคะวะโต, นะโม สัตตันนัง สัมมาสัมพุทธานัง.

ข้าพเจ้าได้คุ้มครองตนแล้ว ข้าพเจ้าได้ป้องกันตนแล้ว เหล่าสัตว์จงหลีกไป ข้าพเจ้าขอนอบน้อมพระผู้มีพระภาค ขอนอบน้อมพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทั้ง ๗ พระองค์

---

[๑] บางฉบับมีรูปว่า กิญฺจิ ที่เป็นนปุงสกลิงค์ คำว่า กญฺจิ แปลว่า "ใครๆ" จึงควรมีรูปเป็นปุงลิงค์ว่า กญฺจิ จึงจะตรงตามไวยากรณ์ เหมือนในเมตตปริตร (คาถา ๖) ที่ว่า นาติมญฺเญถ กตฺถจิ น กญฺจิ (ไม่พึงดูหมิ่นใครในที่ไหน)

ตำนานโมรปริตร

โมรปริตร คือ ปริตรของนกยูง เป็นพระปริตรที่กล่าวถึงคุณของพระพุทธเจ้า แล้วน้อมพระพุทธคุณมาพิทักษ์คุ้มครองให้มีความสวัสดี มีประวัติว่า สมัยหนึ่ง ครั้นพระโพธิสัตว์เสวยพระชาติเป็นนกยูงทอง อาศัยอยู่บนเขาทัณฑกหิรัญบรรพต ในป่าหิมพานต์ พระโพธิสัตว์จะเพ่งดูพระอาทิตย์ในเวลาพระอาทิตย์อุทัย แล้วร่ายมนต์สาธยายสองคาถาแรกว่า **อุเทตะยัง** เป็นต้น แล้วจึงออกแสวงหาอาหาร ครั้นกลับจากการแสวงหาอาหารในเวลาพระอาทิตย์อัสดง ก็เพ่งดูพระอาทิตย์พร้อมกับร่ายมนต์สาธยายสองคาถาหลังว่า **อะเปตะยัง** เป็นต้น นกยูงทองจึงแคล้วคลาดจากอันตรายทุกอย่างด้วยมนต์บทนี้

วันหนึ่งพรานป่าจากหมู่บ้านใกล้เมืองพาราณสี ได้พบนกยูงทองโดยบังเอิญ จึงบอกความนั้นแก่บุตรของตน ขณะนั้นพระนางเขมาเทวีมเหสีพระเจ้าพาราณสี ทรงพระสุบินว่า พระนางเห็นนกยูงทองแสดงธรรมอยู่ จึงกราบทูลพระสวามีว่า ทรงประสงค์จะฟังธรรมของนกยูงทอง ท้าวเธอจึงรับสั่งให้พรานป่าสืบหา พรานป่าที่เคยได้ยินคำบอกเล่าของบิดาได้มากราบทูลว่า นกยูงทองมีอยู่จริงที่เขาทัณฑกหิรัญบรรพต ท้าวเธอจึงทรงมอบหมายให้เขาจับนกยูงทองมาถวาย

พรานป่าคนนั้นได้เดินทางไปป่าหิมพานต์ แล้ววางบ่วงดักนกยูงทองไว้ทุกแห่งในที่แสวงหาอาหาร แม้เวลาผ่านไปถึง ๗ ปีเขาก็ยังจับไม่ได้ เพราะนกยูงทองแคล้วคลาดบ้าง บ่วงไม่แล่นบ้าง จนในที่สุดต้องเสียชีวิตอยู่ในป่านั้น ฝ่ายพระนางเขมาเทวีก็ทรงประชวรสิ้นพระชนม์ เพราะเสียพระทัยไม่สมพระประสงค์ พระเจ้าพาราณสีจึงทรงพิโรธ ได้รับสั่งให้จารึกอักษรลงในแผ่นทองว่าผู้กินเนื้อนกยูงทองที่เขาทัณฑกหิรัญบรรพต จะไม่แก่ ไม่ตาย หลังจากนั้นไม่นาน พระองค์ก็สิ้นพระชนม์ พระราชาองค์อื่นที่ครองราชย์สืบต่อมาได้พบข้อความนั้น จึงส่งพรานป่าไปจับนกยูงทอง แต่ไม่มีใครสามารถจับได้ กาลเวลาได้ล่วงเลยไปจนเปลี่ยนพระราชาถึง ๖ พระองค์

ครั้นถึงสมัยพระราชาองค์ที่ ๗ พระองค์ก็รับสั่งให้พรานป่าไปจับนกยูงทองนั้นอีก พรานคนนี้ฉลาดหลักแหลม สังเกตการณ์อยู่หลายวันก็รู้ว่า นกยูงทองไม่ติดบ่วงเพราะมีมนต์ขลัง ก่อนออกหาอาหารจะทำพิธีร่ายมนต์ จึงไม่มีใครสามารถจับได้ เขาคิดว่าจะต้องจับนกยูงทองก่อนที่จะร่ายมนต์ จึงได้นำนางนกยูงตัวหนึ่งมาเลี้ยงให้เชื่อง แล้วนำไปปล่อยไว้ที่เชิงเขา โดยดักบ่วงอยู่ใกล้ๆ จากนั้นได้ทำสัญญาณให้นางนกยูงรำแพนส่งเสียงร้อง พระโพธิสัตว์เมื่อได้ยินเสียงนางนกยูง ก็ลืมสาธยายมนต์คุ้มครองตน เผลอตัวบินไปหานางนกยูงโดยเร็ว จึงติดบ่วงที่ดักไว้ ครั้นแล้วพรานป่าได้นำพระโพธิสัตว์ไปถวายพระเจ้าพาราณสี

เมื่อพระโพธิสัตว์เข้าเฝ้าพระเจ้าพาราณสีแล้ว ได้ทูลถามว่า “เพราะเหตุไรพระองค์จึงจับหม่อมฉันมา”

ท้าวเธอตรัสว่า “เพราะมีจารึกว่าผู้กินเนื้อนกยูงทอง จะไม่แก่ ไม่ตาย”

พระโพธิสัตว์ทูลว่า “ผู้กินเนื้อหม่อมฉันจะไม่ตาย แต่หม่อมฉันจะต้องตายมิใช่หรือ”

ท้าวเธอตรัสว่า “ถูกแล้ว เจ้าจะต้องตาย”

พระโพธิสัตว์ทูลว่า “เมื่อหม่อมฉันจะต้องตาย แล้วผู้กินเนื้อหม่อมฉันจะไม่ตายได้อย่างไร”

ท้าวเธอตรัสว่า “เพราะเจ้ามีขนสีทอง จึงทำให้ผู้กินเนื้อเจ้าไม่ตาย”

พระโพธิสัตว์ทูลว่า “หม่อมฉันมีขนสีทองก็เพราะภพก่อนเคยเกิดเป็นพระเจ้าจักรพรรดิในพระนครพาราณสีนี้ ได้รักษาเบญจศีลเป็นนิตย์และชักชวนให้ราษฎรรักษา”

จากนั้นพระโพธิสัตว์ได้ทูลเรื่องที่พระองค์เคยฝังราชรถที่ประทับของพระเจ้าจักรพรรดิไว้ที่สระมงคลโบกขรณี พระเจ้าพาราณสีได้รับสั่งให้ไขน้ำออกจากสระแล้วกู้ราชรถขึ้นมา จึงทรงเชื่อคำพระโพธิสัตว์ หลังจากนั้น พระโพธิสัตว์ได้ถวายโอวาทพระราชาให้ดำรงอยู่ในความไม่ประมาท แล้วกลับไปยังป่าหิมพานต์ตามเดิม (ชา. อ. ๓.๓๔-๓๖)

บทขัดโมรปริตร

๑. ปูเรนตัง โพธิสัมภาเร นิพพัตตัง โมระโยนิยัง
เยนะ สังวิหิตารักขัง มะหาสัตตัง วะเนจะรา.
๒. จิรัสสัง วายะมันตาปิ เนวะ สักขิงสุ คัณหิตุง
พฺรัหฺมะมันตันติ อักขาตัง ปะริตตัง ตัง ภะณามะ เห.

นายพรานทั้งหลายเพียรพยายามอยู่นาน ก็ไม่สามารถจับพระมหาสัตว์ผู้เกิดเป็นนกยูงทอง ผู้บำเพ็ญบารมีเพื่อจะบรรลุพระสัพพัญญุตญาณ ผู้คุ้มครองตนอย่างดีแล้วด้วยพระปริตรใด ขอเราทั้งหลายจงร่วมกันสวดพระปริตรที่ถือว่าเป็นมนต์อันประเสริฐนั้นเถิด

โมรปริตร

๑. อุเทตะยัง จักขุมา เอกะราชา
หะริสสะวัณโณ ปะถะวิปปะภาโส
ตัง ตัง นะมัสสามิ หะริสสะวัณณัง ปะถะวิปปะภาสัง
ตะยาชชะ คุตตา วิหะเรมุ ทิวะสัง.

พระอาทิตย์ผู้เป็นดวงตาของโลก ผู้ยิ่งใหญ่พระองค์นี้ เสด็จอุทัยขึ้นทรงพระรัศมีสีทองสาดส่องปฐพี ด้วยเหตุนี้ ข้าพเจ้าขอนมัสการพระอาทิตย์ผู้ทรงรัศมีสีทองสาดส่องปฐพีพระองค์นั้น พระองค์ได้คุ้มครองข้าพระองค์ในวันนี้แล้ว ขอให้ข้าพระองค์มีชีวิตยั่งยืนอยู่ตลอดวัน

๒. เย พฺราหฺมะณา เวทะคู สัพพะธัมเม
เต เม นะโม เต จะ มัง ปาละยันตุ
นะมัตถุ พุทธานัง นะมัตถุ โพธิยา
นะโม วิมุตตานัง นะโม วิมุตติยา
อิมัง โส ปะริตตัง กัตฺวา โมโร จะระติ เอสะนา.

พระพุทธเจ้าเหล่าใด ทรงรู้แจ้งธรรมทั้งปวง ข้าพเจ้าขอนอบน้อมพระพุทธเจ้าเหล่านั้น ขอพระพุทธเจ้าเหล่านั้น จงคุ้มครองข้าพเจ้า ขอนอบน้อมแด่พระพุทธเจ้าทั้งหลาย ขอนอบน้อมแด่พระโพธิญาณ ขอนอบน้อมแด่พระพุทธเจ้าผู้หลุดพ้นแล้ว ขอนอบน้อมแด่วิมุตติธรรม เมื่อนกยูงนั้นสาธยายพระปริตรอย่างนี้แล้วจึงออกแสวงหาอาหาร

๓. อะเปตะยัง จักขุมา เอกะราชา
หะริสสะวัณโณ ปะถะวิปปะภาโส
ตัง ตัง นะมัสสามิ หะริสสะวัณณัง ปะถะวิปปะภาสัง
ตะยาชชะ คุตตา วิหะเรมุ รัตติง.

พระอาทิตย์ผู้เป็นดวงตาของโลก ผู้ยิ่งใหญ่พระองค์นี้ เสด็จอัสดงคตทรงพระรัศมีสีทองสาดส่องปฐพี ด้วยเหตุนี้ ข้าพเจ้าขอนมัสการพระอาทิตย์ผู้ทรงรัศมีสีทองสาดส่องปฐพีพระองค์นั้น พระองค์ได้คุ้มครองข้าพระองค์ในวันนี้แล้ว ขอให้ข้าพระองค์มีชีวิตยังยืนอยู่ตลอดราตรี

๔. เย พฺราหฺมะณา เวทะคู สัพพะธัมเม
เต เม นะโม เต จะ มัง ปาละยันตุ
นะมัตถุ พุทธานัง นะมัตถุ โพธิยา
นะโม วิมุตตานัง นะโม วิมุตติยา
อิมัง โส ปะริตตัง กัตฺวา โมโร วาสะมะกัปปะยิ.

พระพุทธเจ้าเหล่าใด ทรงรู้แจ้งธรรมทั้งปวง ข้าพเจ้าขอนอบน้อมพระพุทธเจ้าเหล่านั้น ขอพระพุทธเจ้าเหล่านั้น จงคุ้มครองข้าพเจ้า ขอนอบน้อมแด่พระพุทธเจ้าทั้งหลาย ขอนอบน้อมแด่พระโพธิญาณ[๑] ขอนอบน้อมแด่พระพุทธเจ้าผู้หลุดพ้นแล้ว ขอนอบน้อมแด่วิมุตติธรรม[๒] เมื่อนกยูงนั้นสาธยายพระปริตรอย่างนี้แล้วจึงนอน

ตำนานอาฏานาฏิยปริตร

อาฏานาฏิยปริตร คือ ปริตรของท้าวกุเวรผู้ครองนครอาฏานาฏา เพราะเป็นพระปริตรที่ท้าวกุเวรได้นำมากราบทูลพระพุทธเจ้าพระปริตรนี้กล่าวถึงพระนามของพระพุทธเจ้า ๗ พระองค์ และคุณของพระพุทธเจ้าเหล่านั้น รวมทั้งอ้างอานุภาพพระพุทธเจ้าและเทวานุภาพมาพิทักษ์ให้มีความสวัสดี มีประวัติว่าสมัยหนึ่ง เมื่อพระพุทธเจ้าประทับอยู่ ณ ภูเขาคิชฌกูฏ แขวงกรุงราชคฤห์ ท้าวจาตุมหาราชทั้ง ๔ คือ ท้าวธตรฐ ท้าววิรุฬหก ท้าววิรูปักษ์ และท้าวกุเวร ได้มาเฝ้าพระพุทธเจ้า

---

[๑]โพธิญาณคือมรรคญาณและผลญาณของพระพุทธเจ้า [๒]วิมุตติคือธรรมที่พ้นจากกิเลส ๕ อย่าง อันได้แก่ ตทังควิมุตติ (พ้นชั่วคราว) เป็นต้น

ในมัชฌิมยามแห่งราตรี ขณะนั้นท้าวกุเวรได้กราบทูลว่า อมนุษย์บางพวกเลื่อมใสพระองค์ บางพวกไม่เลื่อมใส แต่ส่วนใหญ่มักไม่เลื่อมใส เพราะพระองค์ตรัสสอนให้ละเว้นจากอกุศลกรรมมีปาณาติปาตเป็นต้น แต่พวกเขาไม่สามารถจะเว้นได้ จึงไม่พอใจคำสอนที่ขัดแย้งกับความประพฤติของตน เมื่อภิกษุไปปฏิบัติธรรมในป่าเปลี่ยว อมนุษย์เหล่านั้นอาจจะรบกวนได้ จึงขอให้พระองค์ทรงรับเอาเครื่องคุ้มครองคืออาฏานาฏิยปริตรไว้ แล้วประทานแก่พุทธบริษัทเพื่อสาธยายคุ้มครองตนและเพื่อให้อมนุษย์เกิดความเลื่อมใสพระศาสนา หลังจากนั้นท้าวกุเวรได้กราบทูลคาถาเป็นต้นว่า **วิปัสสิสสะ จะ นะมัตถุ** เมื่อท้าวมหาราชเหล่านั้นเสด็จกลับแล้ว พระพุทธเจ้าจึงนำมาตรัสแก่พุทธบริษัทในภายหลัง

อาฏานาฏิยปริตรที่ปรากฏในทีฆนิกาย ปาฏิกวรรค (ที. ปา. ๑๑.๒๗๕-๘๔.๑๖๙-๗๘) มีทั้งหมด ๕๑ คาถา แต่พระปริตรที่จะแสดงต่อไปนี้เป็นบทสวดที่โบราณาจารย์ปรับปรุงเพิ่มเติมในภายหลัง โดยนำคาถาจากพระบาลี ๖ คาถาแรก แล้วเพิ่มคาถาอื่นที่อ้างพระพุทธคุณและเทวานุภาพ เพื่อเป็นสัจวาจาพิทักษ์คุ้มครองผู้สวด สำหรับคาถาสุดท้าย (ข้อ ๒๘) ท่านนำมาจากในคัมภีร์ธรรมบท (ขุ. ธ. ๒๕.๑๐๙.๓๖) ผู้รู้บางท่านกล่าวว่าพระเถระชาวลังกาเป็นผู้ปรับปรุงเพิ่มเติมพระปริตรนี้ (พระปริตรแปลพิเศษ ฉบับพม่า หน้า ๔-๕)

บทขัดอาฏานาฏิยปริตร

๑. อัปปะสันเนหิ นาถัสสะ สาสะเน สาธุสัมมะเต
อะมะนุสเสหิ จัณเฑหิ สะทา กิพพิสะการิภิ.

๒. ปะริสานัง จะตัสสันนัง อะหิงสายะ จะ คุตติยา
ยัง เทเสสิ มะหาวีโร ปะริตตัง ตัง ภะณามะ เห.

พระมหาวีรเจ้าทรงแสดงพระปริตรใด เพื่อคุ้มครองพุทธบริษัทสี่ มิให้ถูกเบียดเบียนจากเหล่าอมนุษย์ผู้ดุร้าย หยาบกระด้างอยู่เสมอ ไม่เลื่อมใสคำสอนของพระโลกนาถ อันบัณฑิตยกย่องว่าเป็นคำสอนที่ดี ขอเราทั้งหลายจงร่วมกันสวดพระปริตรนั้นเถิด

อาฏานาฏิยปริตร

๑. วิปัสสิสสะ จะ นะมัตถุ จักขุมันตัสสะ สิรีมะโต
สิขิสสะปิ จะ[๑] นะมัตถุ สัพพะภูตานุกัมปิโน.

ขอนอบน้อมพระวิปัสสีพุทธเจ้า ผู้ทรงพระจักษุ ทรงพระสิริ ขอนอบน้อมแด่พระสิขีพุทธเจ้า ผู้ทรงอนุเคราะห์สัตว์ทั้งปวง

๒. เวสสะภุสสะ จะ[๑] นะมัตถุ นฺหาตะกัสสะ ตะปัสสิโน
นะมัตถุ กะกุสันธัสสะ มาระเสนาปะมัททิโน.

ขอนอบน้อมพระเวสสภูพุทธเจ้า ผู้ชำระกิเลสได้แล้ว มีตบะ ขอนอบน้อมพระกกุสันธพุทธเจ้า ผู้ทรงเอาชนะมารและกองทัพได้

๓. โกณาคะมะนัสสะ นะมัตถุ พฺราหฺมะณัสสะ วุสีมะโต
กัสสะปัสสะ จะ[๑] นะมัตถุ วิปปะมุตตัสสะ สัพพะธิ.

ขอนอบน้อมพระโกณาคมนพุทธเจ้า ผู้ลอยบาปแล้ว อยู่จบพรหมจรรย์ ขอนอบน้อมพระกัสสปพุทธเจ้า ผู้หลุดพ้นแล้วจากกิเลสทั้งปวง

---

[๑]บางฉบับไม่มี จ ศัพท์ ทำให้ไม่ครบ ๘ พยางค์ ถือว่าไม่ตรงตามฉันทลักษณ์ในที่นี้

๔. อังคีระสัสสะ นะมัตถุ สักฺยะปุตตัสสะ สิรีมะโต
โย อิมัง ธัมมัง เทเสสิ สัพพะทุกขะปะนูทะนัง.

ขอนอบน้อมพระศากยบุตรพุทธเจ้า ผู้ทรงพระฉัพพัณณรังสี ผู้ทรงสิริ ผู้ทรงแสดงธรรมขจัดทุกข์ทั้งปวง

๕. เย จาปิ นิพพุตา โลเก ยะถาภูตัง วิปัสสิสุง
เต ชะนา อะปิสุณาถะ มะหันตา วีตะสาระทา.

อนึ่ง พระอรหันต์เหล่าใดในโลก ดับกิเลสได้แล้ว รู้แจ้งตามความเป็นจริง พระอรหันต์เหล่านั้น ปราศจากวาจามุ่งร้าย เป็นผู้ยิ่งใหญ่ ไม่สะทกสะท้าน

๖. หิตัง เทวะมะนุสสานัง ยัง นะมัสสันติ โคตะมัง
วิชชาจะระณะสัมปันนัง มะหันตัง วีตะสาระทัง.

ท่านเหล่านั้นย่อมนมัสการพระโคตมะ ผู้ทรงเกื้อกูลเทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย ผู้ถึงพร้อมด้วยความรู้และความประพฤติ ผู้ยิ่งใหญ่ ผู้ไม่สะทกสะท้าน

๗. เอเต จัญเญ จะ สัมพุทธา อะเนกะสะตะโกฏิโย
สัพเพ พุทธาสะมะสะมา สัพเพ พุทธา มะหิทธิกา.

พระสัมพุทธเจ้าเจ็ดพระองค์เหล่านั้น และพระสัมพุทธเจ้าหลายร้อยโกฏิเหล่าอื่น ทุกพระองค์ เสมอด้วยพระพุทธเจ้าผู้ไม่มีใครเปรียบ ทุกพระองค์ล้วนทรงฤทธิ์ยิ่งใหญ่

๘. สัพเพ ทะสะพะลูเปตา เวสารัชเชหุปาคะตา
สัพเพ เต ปะฏิชานันติ อาสะภัง ฐานะมุตตะมัง.

พระพุทธเจ้าทุกพระองค์ ทรงพระทศพลญาณ และพระเวสา-รัชชญาณ ทรงยืนยันความตรัสรู้อันประเสริฐแกล้วกล้าของพระองค์

๙. สีหะนาทัง นะทันเตเต ปะริสาสุ วิสาระทา
พฺรัหฺมะจักกัง ปะวัตเตนติ โลเก อัปปะฏิวัตติยัง.

พระพุทธเจ้าเหล่านี้ ทรงปราศจากความครั่นคร้าม บันลือสีหนาทในท่ามกลางพุทธบริษัท ประกาศธรรมจักรอันประเสริฐในโลก ไม่มีผู้ใดจะคัดค้านได้

๑๐. อุเปตา พุทธะธัมเมหิ อัฏฐาระสะหิ นายะกา
พาตติงสะลักขะณูเปตา สีตานุพฺยัญชะนาธะรา.

พระองค์ทรงเป็นผู้นำ ทรงคุณสมบัติของพระพุทธเจ้า ๑๘ ประการ ทรงประกอบด้วยพระพุทธลักษณะ ๓๒ และพระอนุ-ลักษณะ ๘๐

๑๑. พฺยามัปปะภายะ สัปปะภา สัพเพ เต มุนิกุญชะรา
พุทธา สัพพัญญุโน เอเต สัพเพ ขีณาสะวา ชินา.

พระพุทธเจ้าทุกพระองค์ ทรงพระฉัพพัณณรังสีโดยรอบหนึ่งวา ทรงเป็นมุนีผู้ประเสริฐ รู้แจ้งธรรมทั้งปวง สิ้นอาสวะ และเป็นผู้ชนะ

๑๒. มะหัปปะภา มะหาเตชา มะหาปัญญา มะหัพพะลา
มะหาการุณิกา ธีรา สัพเพสานัง สุขาวะหา.

พระองค์ทรงมีพระรัศมีสว่างไสว มีเดชมาก มีปัญญามาก มีกำลังมาก มีความกรุณาใหญ่หลวง มั่นคง ประทานความสุขแก่ชนทั้งปวง

๑๓. ทีปา นาถา ปะติฏฐา จะ ตาณา เลณา จะ ปาณินัง
คะตี พันธู มะหัสสาสา สะระณา จะ หิเตสิโน.

พระองค์ทรงเป็นที่พัก ที่พึ่ง ที่พำนัก คุ้มครอง หลบภัยของเหล่าสัตว์ ทรงเป็นที่ไป เป็นญาติ เป็นผู้อุปถัมภ์ เป็นผู้ขจัดทุกข์และกระทำประโยชน์

๑๔. สะเทวะกัสสะ โลกัสสะ สัพเพ เอเต ปะรายะณา
เตสาหัง สิระสา ปาเท วันทามิ ปุริสุตตะเม.

พระพุทธเจ้าทุกพระองค์ ทรงเป็นที่พึ่งของชาวโลกและเทวดา ข้าพระองค์ขอน้อมไหว้พระบาทยุคลของพระพุทธเจ้าเหล่านั้นด้วยเศียรเกล้า ขอน้อมไหว้พระพุทธเจ้าผู้เป็นบุรุษประเสริฐ

๑๕. วะจะสา มะนะสา เจวะ วันทาเมเต ตะถาคะเต
สะยะเน อาสะเน ฐาเน คะมะเน จาปิ สัพพะทา.

ข้าพระองค์ขอน้อมไหว้พระตถาคตเจ้าเหล่านั้นในเวลายืน เดิน นั่ง นอน ด้วยวาจา ด้วยใจเสมอ

๑๖. สะทา สุเขนะ รักขันตุ พุทธา สันติกะรา ตุวัง
เตหิ ตุวัง รักขิโต สันโต มุตโต สัพพะภะเยหิ จะ.

ขอพระพุทธเจ้าทั้งหลายผู้ประทานพระนิพพาน จงคุ้มครองท่านให้มีความสุขเสมอ เมื่อพระองค์คุ้มครองท่านแล้ว ขอให้ท่านปลอด

จากภัยทั้งปวงเถิด

๑๗. สัพพะโรคา วินิมุตโต สัพพะสันตาปะวัชชิโต
สัพพะเวระมะติกกันโต นิพพุโต จะ ตุวัง ภะวะ.

ขอท่านจงปลอดจากโรคทั้งปวง ปราศจากความเดือดร้อนทุกอย่าง ไม่มีใครๆ ปองร้าย เป็นผู้สงบ

๑๘. เตสัง สัจเจนะ สีเลนะ ขันติเมตตาพะเลนะ จะ
เตปิ อัมเหนุรักขันตุ อะโรเคนะ สุเขนะ จะ.

ขอพระพุทธเจ้าเหล่านั้นจงคุ้มครองข้าพเจ้าให้เป็นผู้ปราศจากโรค มีความสุข ด้วยพลานุภาพแห่งความสัตย์ ศีล ขันติ และเมตตาธรรม

๑๙. ปุรัตถิมัสฺมิง ทิสาภาเค สันติ ภูตา มะหิทธิกา
เตปิ อัมเหนุรักขันตุ อะโรเคนะ สุเขนะ จะ.

เหล่าคนธรรพ์ผู้มีฤทธิ์มากในทิศบูรพา จงคุ้มครองข้าพเจ้าให้เป็นผู้ไม่มีโรค มีความสุข

๒๐. ทักขิณัสฺมิง ทิสาภาเค สันติ เทวา มะหิทธิกา
เตปิ อัมเหนุรักขันตุ อะโรเคนะ สุเขนะ จะ.

เหล่ากุมภัณฑ์ผู้มีฤทธิ์มากในทิศทักษิณ จงคุ้มครองข้าพเจ้าให้เป็นผู้ไม่มีโรค มีความสุข

๒๑.ปัจฉิมัสฺมิง ทิสาภาเค สันติ นาคา มะหิทธิกา
เตปิ อัมเหนุรักขันตุ อะโรเคนะ สุเขนะ จะ.

เหล่านาคผู้มีฤทธิ์มากในทิศประจิม จงคุ้มครองข้าพเจ้าให้เป็นผู้ไม่มีโรค มีความสุข

๒๒. อุตตะรัสฺมิง ทิสาภาเค สันติ ยักขา มะหิทธิกา
เตปิ อัมเหนุรักขันตุ อะโรเคนะ สุเขนะ จะ.

เหล่ายักษ์ผู้มีฤทธิ์มากในทิศอุดร จงคุ้มครองข้าพเจ้าให้เป็นผู้ไม่มีโรค มีความสุข

๒๓. ปุรัตถิเมนะ ธะตะรัฏโฐ ทักขิเณนะ วิรูฬหะโก
ปัจฉิเมนะ วิรูปักโข กุเวโร อุตตะรัง ทิสัง.

ท้าวธตรฐเป็นผู้รักษาโลกทิศบูรพา ท้าววิรุฬหกรักษาโลกทิศทักษิณ ท้าววิรูปักษ์รักษาโลกทิศประจิม ท้าวกุเวรรักษาโลกทิศอุดร

๒๔. จัตตาโร เต มะหาราชา โลกะปาลา ยะสัสสิโน
เตปิ อัมเหนุรักขันตุ อะโรเคนะ สุเขนะ จะ.

ขอมหาราชผู้รักษาโลกทั้งสี่พระองค์ ผู้มีบริวารมากดังกล่าว จงคุ้มครองข้าพเจ้าให้เป็นผู้ไม่มีโรค มีความสุข

๒๕. อากาสัฏฐา จะ ภูมัฏฐา เทวา นาคา มะหิทธิกา
เตปิ อัมเหนุรักขันตุ อะโรเคนะ สุเขนะ จะ.

ขอเหล่าเทวดาและนาคผู้มีฤทธิ์มาก สถิตอยู่ในอากาศและบนพื้นดิน จงคุ้มครองข้าพเจ้าให้เป็นผู้ไม่มีโรค มีความสุข

๒๖. อิทธิมันโต จะ เย เทวา วะสันตา อิธะ สาสะเน
เตปิ อัมเหนุรักขันตุ อะโรเคนะ สุเขนะ จะ.

ขอเทวดาผู้มีฤทธิ์มากอาศัยอยู่ในพระศาสนานี้ จงคุ้มครองข้าพเจ้าให้เป็นผู้ไม่มีโรค มีความสุข

๒๗. สัพพีติโย วิวัชชันตุ สัพพะโรโค วินัสสะตุ
มา เต ภะวัตฺวันตะราโย สุขี ทีฆายุโก ภะวะ.

ขอสิ่งร้ายทั้งปวงจงบำราศไป ขอโรคทั้งปวงจงพินาศไป ขอท่านอย่ามีอันตราย เป็นผู้มีความสุข มีอายุยืนยาว

๒๘. อะภิวาทะนะสีลิสสะ นิจจัง วุฑฒาปะจายิโน
จัตตาโร ธัมมา วัฑฒันติ อายุ วัณโณ สุขัง พะลัง.

ธรรม ๔ ประการ คือ อายุ วรรณะ สุขะ พละ ย่อมเจริญแก่บุคคลผู้นบไหว้ และอ่อนน้อมต่อผู้ใหญ่เป็นนิตย์

ตำนานโพชฌังคปริตร

โพชฌังคปริตร คือ ปริตรกล่าวถึงโพชฌงค์ซึ่งเป็นองค์แห่งการรู้แจ้ง แล้วอ้างสัจวาจานั้นมาพิทักษ์คุ้มครองให้มีความสวัสดี มีประวัติว่า สมัยหนึ่งพระพุทธเจ้าประทับอยู่ที่วัดเวฬุวัน กรุงราชคฤห์ พระมหากัสสปเถระได้อาพาธหนักที่ถ้ำปิปผลิคุหา พระพุทธเจ้าได้เสด็จเยี่ยมและแสดงโพชฌงค์เจ็ด เมื่อพระเถระสดับโพชฌงค์เหล่านี้ได้เกิดความปีติว่า โพชฌงค์เจ็ดเคยปรากฏแก่เราในขณะรู้แจ้งสัจธรรมหลังออกบวชแล้วเจ็ดวัน คำสอนของพระพุทธองค์เป็นทาง

พ้นทุกข์โดยแท้ ครั้นดำริเช่นนี้พระเถระได้เกิดปีติอิ่มเอิบใจ ทำให้เลือดในกายและรูปธรรมอื่นผ่องใส โรคของพระเถระจึงอันตรธานไปเหมือนหยาดน้ำกลิ้งลงจากใบบัว นอกจากนั้น พระพุทธเจ้ายังตรัสโพชฌงค์เจ็ดแก่พระมหาโมคคัลลานเถระผู้อาพาธที่ภูเขาคิชฌกูฏอีกด้วย ครั้นพระเถระสดับโพชฌงค์นี้แล้วก็หายจากอาพาธนั้นทันที อนึ่ง เมื่อพระพุทธเจ้าประทับอยู่ที่วัดเวฬุวันนั้น ทรงพระประชวรหนัก จึงรับสั่งให้พระจุนทเถระสาธยายโพชฌงค์เจ็ด ครั้นสดับแล้วพระองค์ทรงหายจากพระประชวรนั้น

โพชฌังคปริตรที่พระพุทธองค์ตรัสไว้เป็นร้อยแก้ว พบในมหาวรรคสังยุต ปฐมคิลานสูตร ทุติยคิลานสูตร และตติยคิลานสูตร (สํ. มหา. ๑๙.๑๙๕-๙๗.๗๑-๗๔) ส่วนโพชฌังคปริตรในปัจจุบันเป็นร้อยกรองที่พระเถระชาวสิงหลประพันธ์ขึ้นโดยนำข้อความจากพระสูตรมาประพันธ์เป็นร้อยกรอง (พระปริตรแปลพิเศษ ฉบับพม่า หน้า ๙)

โพชฌงค์เจ็ดมีดังต่อไปนี้ คือ

๑. **สติสัมโพชฌงค์** องค์แห่งการรู้แจ้ง คือสติ
๒. **ธัมมวิจยสัมโพชฌงค์** องค์แห่งการรู้แจ้ง คือการรู้เห็นธรรม
๓. **วิริยสัมโพชฌงค์** องค์แห่งการรู้แจ้ง คือความเพียร
๔. **ปีติสัมโพชฌงค์** องค์แห่งการรู้แจ้ง คือความอิ่มใจ
๕. **ปัสสัทธิสัมโพชฌงค์** องค์แห่งการรู้แจ้ง คือความสงบ
๖. **สมาธิสัมโพชฌงค์** องค์แห่งการรู้แจ้ง คือความตั้งมั่น
๗. **อุเบกขาสัมโพชฌงค์** องค์แห่งการรู้แจ้ง คือความวางเฉย

บทขัดโพชฌังคปริตร

๑. สังสาเร สังสะรันตานัง สัพพะทุกขะวินาสะเน
สัตตะ ธัมเม จะ โพชฌังเค มาระเสนาปะมัททะเน.

๒. พุชฌิตฺวา เย จิเม สัตตา ติภะวา มุตตะกุตตะมา
อะชาติมะชะราพฺยาธิง อะมะตัง นิพภะยัง คะตา.

บุคคลผู้ประเสริฐ พ้นแล้วจากภพทั้งสาม บรรลุพระนิพพานอันไม่เกิด ไม่แก่ ไม่เจ็บ ไม่ตาย ไม่มีอันตรายใดๆ เพราะรู้แจ้งโพชฌงค์เจ็ด เครื่องขจัดทุกข์ทั้งปวงของเหล่าสัตว์ผู้ท่องเที่ยวไปในวัฏสงสาร ซึ่งย่ำยีมารและกองทัพได้

๓. เอวะมาทิคุณูเปตัง อะเนกะคุณะสังคะหัง
โอสะธัญจะ[๑] อิมัง มันตัง โพชฌังคัง ตัง ภะณามะ เห.

ขอเราทั้งหลายจงร่วมกันสวดโพชฌังคปริตรซึ่งมีคุณอย่างนี้เป็นต้นอันเป็นที่รวมแห่งคุณเป็นอเนก เป็นโอสถ และเป็นมนต์

โพชฌังคปริตร

๑. โพชฌังโค สะติสังขาโต ธัมมานัง วิจะโย ตะถา
วีริยัง ปีติ ปัสสัทธิ โพชฌังคา จะ ตะถาปะเร.

๒. สะมาธุเปกขา โพชฌังคา สัตเตเต สัพพะทัสสินา
มุนินา สัมมะทักขาตา ภาวิตา พะหุลีกะตา.

---

[๑] บางฉบับมีรูปว่า โอสถญฺจ ปาฐะนี้ถูกต้องเช่นกัน เพราะคำว่า โอสถ, โอสธ มีใช้ทั้งสองรูป

๓. สังวัตตันติ อะภิญญายะ นิพพานายะ จะ โพธิยา
เอเตนะ สัจจะวัชเชนะ โสตถิ เม โหตุ สัพพะทา.

โพชฌงค์เจ็ด คือ สติสัมโพชฌงค์ ธัมมวิจยสัมโพชฌงค์ วิริยสัมโพชฌงค์ ปีติสัมโพชฌงค์ ปัสสัทธิสัมโพชฌงค์ สมาธิสัมโพชฌงค์ และอุเบกขาสัมโพชฌงค์

พระมุนีผู้รู้แจ้งสภาวธรรมทั้งปวงตรัสว่า ผู้บำเพ็ญและกระทำโพชฌงค์ให้มาก ย่อมรู้แจ้ง บรรลุถึงพระนิพพานและความตรัสรู้ ด้วยสัจวาจานี้ ขอข้าพเจ้าจงมีความสวัสดีทุกเมื่อเทอญ

๔. เอกัสฺมิง สะมะเย นาโถ โมคคัลลานัญจะ กัสสะปัง
คิลาเน ทุกขิเต ทิสฺวา โพชฌังเค สัตตะ เทสะยิ.

สมัยหนึ่ง พระโลกนาถทอดพระเนตรเห็นพระโมคคัลลานะและพระมหากัสสปะ อาพาธได้รับความทุกข์ จึงทรงแสดงโพชฌงค์เจ็ด

๕. เต จะ ตัง อะภินันทิตฺวา โรคา มุจจิงสุ ตังขะเณ
เอเตนะ สัจจะวัชเชนะ โสตถิ เม โหตุ สัพพะทา.

พระเถระทั้งสองยินดีรับโพชฌงค์นั้น หายจากโรคทันที ด้วยสัจวาจานี้ ขอข้าพเจ้าจงมีความสวัสดีทุกเมื่อเทอญ

๖. เอกะทา ธัมมะราชาปิ เคลัญเญนาภิปีฬิโต
จุนทัตเถเรนะ ตังเยวะ ภะณาเปตฺวานะ สาทะรัง.

ครั้งหนึ่ง สมเด็จพระธรรมราชาทรงพระประชวรหนัก รับสั่งให้พระจุนทเถระสาธยายโพชฌงค์ถวายโดยเคารพ

๗. สัมโมทิตฺวานะ อาพาธา ตัมหา วุฏฐาสิ ฐานะโส
เอเตนะ สัจจะวัชเชนะ โสตถิ เม โหตุ สัพพะทา.

พระองค์ทรงแช่มชื่นพระทัย หายจากพระประชวรโดยพลัน ด้วยสัจวาจานี้ ขอข้าพเจ้าจงมีความสวัสดีทุกเมื่อเทอญ

๘. ปะหีนา เต จะ อาพาธา ติณณันนัมปิ มะเหสินัง
มัคคะหะตา กิเลสาวะ[๑] ปัตตานุปปัตติธัมมะตัง
เอเตนะ สัจจะวัชเชนะ โสตถิ เม โหตุ สัพพะทา.

พระพุทธเจ้าและพระเถระผู้แสวงหาคุณอันประเสริฐทั้งสาม ได้หายจากอาพาธแล้ว ดุจกิเลสที่ถูกอริยมรรคประหาร ไม่กำเริบอีก ด้วยสัจวาจานี้ ขอข้าพเจ้าจงมีความสวัสดีทุกเมื่อเทอญ

ตำนานสัพพมังคลคาถา

สัพพมังคลคาถา คือ คาถาที่กล่าวถึงมงคลทั้งหมด คาถานี้อาราธนาคุณของพระพุทธเจ้าและเทวดาทั้งปวงมาพิทักษ์ให้มีความสวัสดี เป็นคาถาที่โบราณาจารย์ประพันธ์ขึ้นภายหลัง เพราะไม่มีปรากฏในพระสูตร ผู้แปลสันนิษฐานว่าได้รับการประพันธ์นานกว่า ๘๐๐ ปี เพราะมีอ้างไว้ในคัมภีร์สัททนีติ (สุตตมาลา สูตร ๕๐๘) ซึ่งรจนาที่ประเทศสหภาพพม่าในราว พ.ศ. ๑๗๐๐

---

[๑] บางฉบับมีรูปว่า มคฺคาหตกิเลสาว โดยทีฆะสระ อะ เป็น อา และเชื่อมสมาส รูปนี้ก็ถูกต้องตามหลักภาษาเช่นกัน

สัพพมังคลคาถา

๑. ภะวะตุ สัพพะมังคะลัง รักขันตุ สัพพะเทวะตา
สัพพะพุทธานุภาเวนะ สะทา โสตถิ ภะวันตุ เม.

ขอจงมีสรรพมงคล ขอปวงเทวดาจงคุ้มครอง ขอข้าพเจ้าจงมีความสวัสดีด้วยพุทธานุภาพทั้งปวงเสมอ

๒. ภะวะตุ สัพพะมังคะลัง รักขันตุ สัพพะเทวะตา
สัพพะธัมมานุภาเวนะ สะทา โสตถิ ภะวันตุ เม.

ขอจงมีสรรพมงคล ขอปวงเทวดาจงคุ้มครอง ขอข้าพเจ้าจงมีความสวัสดีด้วยธรรมานุภาพทั้งปวงเสมอ

๓. ภะวะตุ สัพพะมังคะลัง รักขันตุ สัพพะเทวะตา
สัพพะสังฆานุภาเวนะ สะทา โสตถิ ภะวันตุ เม.

ขอจงมีสรรพมงคล ขอปวงเทวดาจงคุ้มครอง ขอข้าพเจ้าจงมีความสวัสดีด้วยสังฆานุภาพทั้งปวงเสมอ

ตำนานชัยปริตร

ชัยปริตร คือ ปริตรที่กล่าวถึงชัยชนะของพระพุทธเจ้า แล้วอ้างสัจวาจานั้นมาพิทักษ์คุ้มครองให้มีความสวัสดี คาถา ๑-๓ แสดงชัยชนะของพระพุทธเจ้า เป็นคาถาที่โบราณาจารย์ประพันธ์ขึ้นภายหลัง คาถา ๔-๕-๖ เป็นพระพุทธพจน์ที่นำมาจากอังคุตตรนิกาย ปุพพัณหสูตร (องฺ. ติก. ๒๐.๑๕๖.๒๘๗) บทสวดมนต์บางฉบับมีคาถาเพิ่มว่า **โส อัตถะลัทโธ... สา อัตถะลัทธา...** ผู้แปลเห็นว่าไม่มีในพระสูตรนั้น จึงแปลเฉพาะคาถาที่มีในพระสูตร

ชัยปริตร

๑. มะหาการุณิโก นาโถ หิตายะ สัพพะปาณินัง
ปูเรตฺวา ปาระมี สัพพา ปัตโต สัมโพธิมุตตะมัง
เอเตนะ สัจจะวัชเชนะ โสตถิ เม โหตุ สัพพะทา.

พระโลกนาถผู้ทรงพระมหากรุณาธิคุณ ทรงบำเพ็ญบารมีครบถ้วนเพื่อประโยชน์แก่สรรพสัตว์ ทรงบรรลุพระสัมโพธิญาณอันยอดเยี่ยม ด้วยสัจวาจานี้ ขอข้าพเจ้าจงมีความสวัสดีทุกเมื่อเทอญ

๒. ชะยันโต โพธิยา มูเล สักฺยานัง นันทิวัฑฒะโน
เอวะเมวะ ชะโย โหตุ ชะยามิ ชะยะมังคะเล.

ขอข้าพเจ้าจงชนะ เหมือนพระพุทธเจ้าผู้เป็นที่เคารพรักของเจ้าศากยะทรงชนะ ณ ควงไม้โพธิ์ ขอข้าพเจ้าจงชนะได้รับชัยมงคลเถิด

๓. อะปะราชิตะปัลลังเก สีเส ปุฐุวิปุกขะเล[๑]
อะภิเสเก สัพพะพุทธานัง อัคคัปปัตโต ปะโมทะติ.

[ขอให้ข้าพเจ้าบรรลุถึงความเป็นเลิศ เบิกบานใจ] เหมือนพระพุทธเจ้าบรรลุธรรมอันประเสริฐ เบิกบานพระทัยเหนือบัลลังก์แห่งชัยชนะ ณ พ่างพื้นปฐพีอันประเสริฐเลิศแผ่นดิน เป็นที่ตรัสรู้ของพระพุทธเจ้าทุกพระองค์

๔. สุนักขัตตัง สุมังคะลัง สุปปะภาตัง สุหุฏฐิตัง
สุขะโณ สุมุหุตโต จะ สุยิฏฐัง พฺรัหฺมะจาริสุ.

---

[๑] คำว่า ปุกฺขล แปลว่า ประเสริฐ, งาม คำว่า ปุฐุวิปุกฺขล จึงแปลว่า ปฐพีอันประเสริฐ บางฉบับมีรูปว่า ปฐวิโปกฺขเร คำว่า โปกฺขร มักแปลว่า น้ำ, ดอกบัว รูปนี้จึงไม่ถูกต้อง

[วันที่ทำความดีทางกาย วาจา ใจ] เป็นฤกษ์ดี มงคลดี ยามรุ่งดี ยามตื่นดี ขณะดี ครู่ดี ทานที่ถวายแก่ผู้ประพฤติพรหมจรรย์[ในวันนั้น]เป็นทานดี

๕. ปะทักขิณัง กายะกัมมัง วาจากัมมัง ปะทักขิณัง
ปะทักขิณัง มะโนกัมมัง ปะณิธี เต ปะทักขิณา
ปะทักขิณานิ กัตฺวานะ ละภันตัตเถ ปะทักขิเณ.

กายกรรม วจีกรรม มโนกรรม และความตั้งใจ[ที่ทำในวันนั้น] เป็นสิ่งที่ดี เมื่อทำความดีแล้ว ย่อมได้รับผลดี

๖. เต อัตถะลัทธา สุขิตา วิรูฬหา พุทธะสาสะเน
อะโรคา สุขิตา โหถะ สะหะ สัพเพหิ ญาติภิ.

ขอให้คนทั้งหลายพร้อมทั้งญาติมิตรทั้งปวงได้รับประโยชน์ มีความสุข รุ่งเรืองในพระศาสนาของพระพุทธเจ้า เป็นผู้ปราศจากโรค มีความสุขเทอญ

ตำนานพุทธชัยมังคลคาถา

พุทธชัยมังคลคาถา คือ คาถาที่กล่าวถึงชัยชนะของพระพุทธเจ้า ๘ ครั้ง แล้วอ้างสัจวาจานั้นมาพิทักษ์คุ้มครองให้มีความสวัสดี ชัยชนะเหล่านั้น คือ ชนะมาร ชนะอาฬวกยักษ์ ชนะช้างนาฬาคิรี ชนะโจรองคุลิมาล ชนะนางจิญจมาณวิกา ชนะสัจจกนิครนถ์ ชนะนันโทปนันทนาคราช และชนะพกาพรหม นักวิชาการบางท่านสันนิษฐานว่า ผู้ประพันธ์คาถานี้คือพระมหา-

พุทธสิริเถระซึ่งรจนาคัมภีร์ฎีกาพาหุง ในสมัยสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ และประพันธ์ในราว พ.ศ. ๒๐๐๖ คาถานี้ยังมีชื่อเรียกว่า **บทถวายพรพระ** เพราะแต่งถวายพรพระเจ้าแผ่นดินเพื่อให้ทรงชนะศึก (วิวัฒนาการวรรณคดีบาลีสายพระสุตตันตปิฎกที่แต่งในประเทศไทย หน้า ๓๐๑-๒) อนึ่ง คาถาที่นิยมสวดอยู่ในปัจจุบันมี ๙ คาถา ผู้แปลเห็นว่าคาถาสุดท้ายได้รับการแต่งเพิ่มเติมในภายหลัง เพราะไม่มีปรากฏในคัมภีร์ฎีกาพาหุง ทั้งในบทสวดฉบับพม่าก็ไม่มีเช่นกัน ฉะนั้นจึงแปลเฉพาะ ๘ คาถาเดิม

พุทธชัยมังคลคาถา

๑. พาหุงสะหัสสะมะภินิมมิตะสาวุธันตัง
คิริเมขะลัง[๑] อุทิตะโฆระสะเสนะมารัง
ทานาทิธัมมะวิธินา ชิตะวา มุนินโท
ตันเตชะสา ภะวะตุ เม ชะยะมังคะลานิ.

เมื่อพญามารเนรมิตแขนมากเป็นพัน ถืออาวุธในมือ ขี่ช้างคิริเมขละ สะพรึบพร้อมด้วยกองทัพอันน่าสะพรึงกลัว พระจอมมุนีทรงชนะด้วยทานบารมีเป็นต้นอันชอบธรรม ด้วยพระเดชนั้น ขอชัยมงคลจงมีแก่ข้าพเจ้า

๒. มาราติเรกะมะภิยุชฌิตะสัพพะรัตติง
โฆรัง ปะนาฬะวะกะมักขะมะถัทธะยักขัง

[๑]ฉบับพม่ามีรูปว่า คิริเมขลํ ส่วนฉบับไทยกับสิงหลมีรูปว่า คฺรีเมขลํ ความจริงลหุ ๒ ตัวก็รวมกันเป็นครุและถือว่าเป็น ๑ พยางค์ได้ ดังสัททนีติปกรณ์ (สุตตมาลา หน้า ๔๙๖) ได้อนุญาตไว้ในฐานะที่ประกอบด้วยคำว่า อริย, จริย และ อรห เป็นต้น

ขันตีสุทันตะวิธินา ชิตะวา มุนินโท
ตันเตชะสา ภะวะตุ เม ชะยะมังคะลานิ.

เมื่ออาฬวกยักษ์ผู้ดุร้าย หยาบช้า และโหดเหี้ยม เข้ามาราวีตลอดทั้งคืนยิ่งกว่าพญามาร พระจอมมุนีทรงชนะด้วยการใช้พระขันติเป็นอุบายสั่งสอน ด้วยพระเดชนั้น ขอชัยมงคลจงมีแก่ข้าพเจ้า

๓. นาฬาคิริง คะชะวะรัง อะติมัตตะภูตัง
ทาวัคคิจักกะมะสะนีวะ สุทารุณันตัง
เมตตัมพุเสกะวิธินา ชิตะวา มุนินโท
ตันเตชะสา ภะวะตุ เม ชะยะมังคะลานิ.

เมื่อพญาช้างนาฬาคิรีตกมันหนักดุร้ายเหลือ แล่นเข้ามาราวกับไฟไหม้ป่า ดุจจักราวุธ เหมือนฟ้าผ่า พระจอมมุนีทรงชนะด้วยน้ำพระเมตตา ด้วยพระเดชนั้น ขอชัยมงคลจงมีแก่ข้าพเจ้า

๔. อุกขิตตะขัคคะมะติหัตถะสุทารุณันตัง
ธาวัง ติโยชะนะปะถังคุลิมาละวันตัง
อิทธีภิสังขะตะมะโน ชิตะวา มุนินโท
ตันเตชะสา ภะวะตุ เม ชะยะมังคะลานิ.

เมื่อโจรองคุลีมารผู้ดุร้าย ถือดาบเงื้อง่า วิ่งไล่ติดตามไปเป็นหนทาง ๓ โยชน์ พระจอมมุนีทรงชนะด้วยการบันดาลอิทธิฤทธิ์ ด้วยพระเดชนั้น ขอชัยมงคลจงมีแก่ข้าพเจ้า

๕. กัตวานะ กัฏฐะมุทะรัง อิวะ คัพภินียา
จิญจายะ ทุฏฐะวะจะนัง ชะนะกายะมัชเฌ

สันเตนะ โสมะวิธินา ชิตะวา มุนินโท
ตันเตชะสา ภะวะตุ เม ชะยะมังคะลานิ.

เมื่อนางจิญจาเอาผ้าห่อไม้ทำเป็นท้องเหมือนหญิงมีครรภ์ กล่าวคำใส่ร้ายในท่ามกลางหมู่ชน พระจอมมุนีทรงชนะด้วยความสงบนิ่งอันประเสริฐ ด้วยพระเดชนั้น ขอชัยมงคลจงมีแก่ข้าพเจ้า

๖. สัจจัง วิหายะ มะติสัจจะกะวาทะเกตุง
วาทาภิโรปิตะมะนัง อะติอันธะภูตัง
ปัญญาปะทีปะชะลิโต ชิตะวา มุนินโท
ตันเตชะสา ภะวะตุ เม ชะยะมังคะลานิ.

เมื่อสัจจกนิครนถ์ละทิ้งความจริงแท้ ชูธงประกาศความเห็นของตนว่าถูกต้อง เป็นผู้มืดบอดอย่างยิ่ง ประสงค์จะโต้คารม พระจอมมุนีทรงชนะด้วยพระปัญญาดุจประทีปอันโชติช่วง ด้วยพระเดชนั้น ขอชัยมงคลจงมีแก่ข้าพเจ้า

๗. นันโทปะนันทะภุชะคัง วิพุธัง มะหิทธิง
ปุตเตนะ เถระภุชะเคนะ ทะมาปะยันโต
อิทธูปะเทสะวิธินา ชิตะวา มุนินโท
ตันเตชะสา ภะวะตุ เม ชะยะมังคะลานิ.

เมื่อนันโทปนันทนาคราชผู้หลงผิด แผ่อิทธิฤทธิ์ใหญ่ พระจอมมุนีโปรดให้พระเถระพุทธบุตรผู้ประเสริฐไปปราบ ทรงชนะด้วยการแสดงอิทธิฤทธิ์ ด้วยพระเดชนั้น ขอชัยมงคลจงมีแก่ข้าพเจ้า

๘. ทุคคาหะทิฏฐิภุชะเคนะ สุทัฏฐะหัตถัง
พฺรัหฺมัง วิสุทธิชุติมิทธิพะกาภิธานัง
ญาณาคะเทนะ วิธินา ชิตะวา มุนินโท
ตันเตชะสา ภะวะตุ เม ชะยะมังคะลานิ.[๑]

เมื่อพรหมนามว่าพกะ ผู้บริสุทธิ์ ผ่องใส มีฤทธิ์ มีหัตถ์ถูกงูคือมิจฉาทิฏฐิขบกัดแล้ว พระจอมมุนีทรงชนะด้วยพระญาณโอสถ ด้วยพระเดชนั้น ขอชัยมงคลจงมีแก่ข้าพเจ้า

ตำนานคาถาชินบัญชร

ชินบัญชร คือ เกราะแก้วของพระชินเจ้า คาถาชินบัญชรนี้กล่าวอาราธนาพระพุทธเจ้า พระสาวก และพระปริตรให้มาดำรงอยู่ในกายเพื่อพิทักษ์คุ้มครองให้มีความสวัสดี เหมือนเกราะแก้วป้องกันภัย ผู้แต่งและสถานที่แต่งคาถานี้ไม่มีหลักฐานปรากฏในประวัติศาสตร์ไทย แต่มีหลักฐานปรากฏในประวัติศาสตร์พม่า คือ เรื่องพุทธนวมวินิจฉัย ในวินยสมูหวินิจฉัย (เล่ม ๒ หน้า ๕๐๕-๙) กล่าวว่า แต่งที่เมืองเชียงใหม่ในรัชสมัยพระเจ้าอโนรธา เจ้าผู้ครองนครเชียงใหม่รัชกาลที่ ๒๐ ระหว่าง พ.ศ. ๒๑๒๑-๒๑๕๐ เพราะในสมัยนั้นชาวเมืองเชียงใหม่นิยมบูชาดาวนพเคราะห์ ในหลวงจึงปรึกษากับพระเถระในยุคนั้น แล้วรับสั่งให้ชาวเมืองสวดคาถาชินบัญชรและคาถาอื่นๆ แทนการบูชาดาวนพเคราะห์ที่ไม่คล้อยตามคำสอนในพระพุทธศาสนา ดังนั้น คาถาชินบัญชรจึงแต่งโดยพระเถระชาวไทยที่เมืองเชียงใหม่ คาถานี้ยังแพร่หลายถึงประเทศสหภาพพม่าและศรีลังกาอีกด้วย

---

[๑] คำว่า ชยมงฺคลานิ เป็นวจนวิปัลลาส คือเมื่อควรกล่าวเป็นรูปเอกพจน์ว่า ชยมงฺคลํ ได้กล่าวเป็นรูปพหูพจน์ว่า ชยมงฺคลานิ เพื่อให้รักษาฉันท์ให้ครบ ๑๔ พยางค์ ฉบับพม่าปรากฏรูปเอกพจน์ว่า ชยมงฺคลคฺคํ (ชยมงฺคลํ + อคฺคํ) ฉบับไทยบางฉบับมีรูปว่า ชยสิทฺธิ นิจฺจํ แต่คัมภีร์ฎีกาพาหุงและฉบับสิงหลมีรูปว่า ชยมงฺคลานิ เหมือนฉบับไทยในปัจจุบัน

คาถาชินบัญชรฉบับที่แพร่หลายอยู่ในประเทศไทยมี ๒ ฉบับ คือ ฉบับแรกของวัดระฆังโฆสิตาราม ตรวจแก้ไขโดยพระภัทรมุนี (อั๋น ภทฺรมุนี ป.ธ. ๙) วัดทองนพคุณ กรุงเทพมหานคร และฉบับที่ ๒ เป็นฉบับที่ปรับปรุงแก้ไขใหม่โดยสมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก (เจริญ สุวฑฺฒโน) ส่วนคาถาชินบัญชรในพระปริตรฉบับนี้มีความใกล้เคียงกับฉบับที่ ๒ นอกจากนี้ ผู้แปลได้ปรับปรุงแก้ไขคาถาชินบัญชรอีก โดยเทียบเคียงกับฉบับไทยทั้งสองฉบับร่วมกับฉบับอักษรล้านนา ฉบับพม่า และฉบับสิงหล

คาถา ๑-๑๔ เป็นคาถาวรรณพฤติ ๘ พยางค์เรียกว่าอนุษฐุภาฉันท์ ส่วนคาถาที่ ๑๕ เป็นคาถาผสมที่เรียกว่าอุปชาติคาถาซึ่งเกิดจากการผสมอินทรวิเชียร อุเปนทรวิเชียร และวิปุลาคาถา อนึ่ง ในบาทที่ ๒ ของคาถานั้น คำว่า ชิตูปทฺทโว ถือว่าตรงตามลักษณะของอุเปนทรวิเชียรเพราะสังโยคาทิครุก็ถือว่าเป็นลหุได้ตามกฎที่กล่าวไว้ในคัมภีร์ฉันท์สันสกฤตชื่อฉันโทมัญชรี (คาถา ๑๘)

คาถาชินบัญชร

๑. ชะยาสะนะคะตา พุทธา เชตฺวา มารัง สะวาหินิง
จะตุสัจจามะตะระสัง ปิวิงสุ เย นะราสะภา.

พระพุทธเจ้าทั้งหลายผู้องอาจ ประทับเหนืออาสน์แห่งชัยชนะ ทรงชนะมารและกองทัพ ทรงดื่มน้ำอมฤตคือพระอริยสัจสี่

๒. ตัณหังกะราทะโย พุทธา อัฏฐะวีสะติ นายะกา
สัพเพ ปะติฏฐิตา มัยหัง มัตถะเก เต มุนิสสะรา.

ขอพระพุทธเจ้ามีพระตัณหังกรเป็นต้น ผู้ชี้นำโลก ผู้เป็นจอมมุนี ๒๘ พระองค์ทั้งหมด จงมาประดิษฐาน ณ กระหม่อมของข้าพเจ้า

๓. สิเร ปะติฏฐิโต พุทโธ ธัมโม จะ มะมะ โลจะเน
สังโฆ ปะติฏฐิโต มัยหัง อุเร สัพพะคุณากะโร.

ขอพระพุทธเจ้าจงมาสถิตที่ศีรษะ พระธรรมจงมาสถิตที่ดวงตาทั้งสอง พระสงฆ์ผู้เป็นบ่อเกิดแห่งความดีทั้งปวง จงมาสถิตที่อุระของข้าพเจ้า

๔. หะทะเย อะนุรุทโธ จะ สาริปุตโต จะ ทักขิเณ
โกณฑัญโญ ปิฏฐิภาคัสฺมิง โมคคัลลาโนสิ วามะเก.

ขอพระอนุรุทธ์จงมาสถิตที่หทัย พระสารีบุตรจงมาสถิตที่แขนขวา พระโกณฑัญญะจงมาสถิตที่หลัง พระโมคคัลลานะจงมาสถิตที่แขนซ้าย

๕. ทักขิเณ สะวะเน มัยหัง อาสุง อานันทะราหุลา
กัสสะโป จะ มะหานาโม อุโภสุง วามะโสตะเก.

พระอานนท์และราหุลจงมาสถิตที่หูขวา พระกัสสปะและพระมหานามะจงมาสถิตที่หูซ้าย

๖. เกสันเต ปิฏฐิภาคัสฺมิง สุริโยวะ ปะภังกะโร
นิสินโน สิริสัมปันโน โสภิโต มุนิปุงคะโว.

ขอพระโสภิตะผู้รุ่งเรืองดั่งพระอาทิตย์ งามด้วยสิริ เป็นมุนีผู้ประเสริฐ จงมาสถิต ณ ท้ายทอย

๗. กุมาระกัสสะโป เถโร มะเหสี จิตฺระวาทะโก
โส มัยหัง วะทะเน นิจจัง ปะติฏฐาสิ คุณากะโร.

ขอพระกุมารกัสสปเถรเจ้า ผู้แสวงหาคุณอันประเสริฐ ผู้มีวาจาไพเราะ เป็นบ่อเกิดแห่งความดี จงมาประดิษฐานที่ปากของข้าพเจ้าเป็นนิตย์

๘. ปุณโณ อังคุลิมาโล จะ อุปาลิ นันทะสีวะลี
เถรา ปัญจะ อิเม ชาตา นะลาเฏ ติละกา มะมะ.

ขอพระปุณณะ พระองคุลิมาล พระอุบาลี พระนันทะ และพระสิวลี เถรเจ้าทั้ง ๕ องค์นี้ จงมาประดิษฐานเป็นดิลกที่หน้าผากของข้าพเจ้า

๙. เสสาสีติ มะหาเถรา วิชิตา ชินะสาวะกา
ชะลันตา สีละเตเชนะ อังคะมังเคสุ สัณฐิตา.

ขอพระมหาเถระ ๘๐ องค์ที่เหลือ ผู้ชนะกิเลส เป็นสาวกของพระชินเจ้า ผู้รุ่งเรืองด้วยเดชแห่งศีล จงมาประดิษฐานที่อวัยวะน้อยใหญ่

๑๐.ระตะนัง ปุระโต อาสิ ทักขิเณ เมตตะสุตตะกัง
ธะชัคคัง ปัจฉะโต อาสิ วาเม อังคุลิมาละกัง.

ขออัญเชิญพระรัตนปริตรมาพิทักษ์เบื้องหน้า พระเมตตปริตรจงมาพิทักษ์เบื้องขวา พระธชัคคปริตรจงมาพิทักษ์เบื้องหลัง พระอังคุลิมาลปริตรจงมาพิทักษ์เบื้องซ้าย

๑๑.ขันธะโมระปะริตตัญจะ อาฏานาฏิยะสุตตะกัง
อากาเส ฉะทะนัง อาสิ เสสา ปาการะสัณฐิตา.

ขออัญเชิญพระขันธปริตร พระโมรปริตร และพระอาฏานาฏิย-ปริตร เป็นเกราะกั้นกลางอากาศ พระปริตรอื่นๆ เป็นปราการโดยรอบ

๑๒. ชินานัง พะละสังยุตเต ธัมมะปาการะลังกะเต
วะสะโต เม สะกิจเจนะ สะทา สัมพุทธะปัญชะเร.

๑๓. วาตะปิตตาทิสัญชาตา พาหิรัชฌัตตุปัททะวา
อะเสสา วินะยัง ยันตุ อะนันตะชินะเตชะสา.

เมื่อข้าพเจ้าทำกิจของตนอยู่ในเกราะแก้วของพระสัมพุทธเจ้าอันทรงพุทธานุภาพ แวดล้อมด้วยปราการแห่งพระธรรมเป็นเนืองนิตย์แล้ว ขอให้อันตรายทั้งภายในและภายนอกที่เกิดจากลม และน้ำดีเป็นต้น จงถึงความพินาศด้วยพระเดชแห่งพระชินเจ้าอันไม่มีที่สิ้นสุด

๑๔. ชินะปัญชะระมัชฌัฏฐัง วิหะรันตัง มะหีตะเล
สะทา ปาเลนตุ มัง สัพเพ เต มะหาปุริสาสะภา.

ขอพระมหาบุรุษผู้องอาจทุกพระองค์เหล่านั้น จงอภิบาลข้าพเจ้าผู้สถิตอยู่ในท่ามกลางพระชินบัญชร ดำเนินชีวิตอยู่บนพื้นดินทุกเมื่อเทอญ

๑๕. อิจเจวะมัจจันตะกะโต สุรักโข
ชินานุภาเวนะ ชิตูปัททะโว
ธัมมานุภาเวนะ ชิตาริสังโฆ
สังฆานุภาเวนะ ชิตันตะราโย
สัทธัมมานุภาวะปาลิโต จะรามิ ชินะปัญชะเร.

ข้าพเจ้าได้รับการคุ้มครองอย่างดีด้วยประการฉะนี้ ขอให้ข้าพเจ้าชนะอุปัทวะด้วยอานุภาพแห่งพระชินเจ้า ชนะหมู่ข้าศึกด้วยอานุภาพแห่งพระธรรม ชนะอันตรายทั้งหลายด้วยอานุภาพแห่งพระสงฆ์ อานุภาพแห่งพระสัทธรรมจงคุ้มครองข้าพเจ้าอยู่ในพระชินบัญชร

ตำนานรัตนปริตร

รัตนปริตร คือ ปริตรที่กล่าวถึงคุณของพระรัตนตรัย แล้วอ้างคุณนั้นมาพิทักษ์คุ้มครองให้มีความสวัสดี มีประวัติเล่าว่า ในสมัยหนึ่ง เมืองเวสาลีเกิดฝนแล้ง ขาดแคลนอาหาร มีคนอดอยากล้มตายมากมาย ซากศพถูกโยนทิ้งนอกเมือง พวกอมนุษย์ได้กลิ่นศพก็พากันเข้ามาในเมือง ทำอันตรายคนให้ตายมากขึ้น และยังเกิดอหิวาตกโรคระบาดอีกด้วย ทำให้เมืองเวสาลีประสบภัย ๓ อย่าง ได้แก่ ทุพภิกขภัย คือ ข้าวยากหมากแพง อมนุสสภัย คือ อมนุษย์ และโรคภัย คือ โรคระบาด

ในขณะนั้นชาวเมืองดำริว่า เมืองนี้ไม่เคยเกิดภัยพิบัติเช่นนี้ถึง ๗ รัชสมัย จึงกราบทูลเจ้าผู้ครองนครว่า ภัยนี้อาจเกิดจากการที่พระองค์ไม่ทรงธรรม เจ้าผู้ครองนครจึงมีรับสั่งให้ชาวเมืองประชุมกันพิจารณาหาโทษของพระองค์ แต่ชาวเมืองไม่สามารถพิจารณาหาโทษได้ ทั้งหมดจึงปรึกษากันว่าควรจะนิมนต์ศาสดาองค์หนึ่งมาดับทุกข์ภัยนี้ บางคนกล่าวว่าควรนิมนต์เดียรถีย์ บางคนกล่าวว่าควรนิมนต์พระพุทธเจ้า ในที่สุดทุกฝ่ายมีความเห็นตรงกันว่า ควรนิมนต์พระพุทธเจ้าให้เสด็จมาโปรด ดังนั้น จึงได้ส่งเจ้าลิจฉวีสองพระองค์มาทูลนิมนต์เพื่อระงับภัยพิบัตินั้น

เมื่อพระพุทธองค์เสด็จถึงเมืองเวสาลี พระอินทร์พร้อมด้วยเทพบริวารเป็นอันมากได้มาเฝ้าในสถานที่นั้น ทำให้พวกอมนุษย์ต้องหลบหนีออกจากเมือง จากนั้นพระพุทธองค์ทรงสอนพระปริตรนี้แก่พระอานนท์ และรับสั่งให้ท่านสาธยายรอบเมืองที่มีกำแพงสามชั้นตลอดสามยาม พวกอมนุษย์ที่ยังเหลืออยู่ได้หลบหนีไปหมด เพราะกลัวอานุภาพพระปริตร ครั้นอมนุษย์หนีไปและโรคระบาดสงบลงแล้ว ชาวเมืองได้มาประชุมกันที่ศาลากลางเมือง และได้นิมนต์พระพุทธองค์เสด็จมายังเมืองนี้ ในเวลานั้นพระพุทธองค์ได้ตรัสรัตนปริตรนี้แก่พุทธบริษัทที่มาประชุมกันในที่นั้น (ขุทฺทก. อ. ๑๔๑-๔)

อนึ่ง สามคาถาสุดท้าย คือคาถาที่ ๑๖-๑๘ เป็นคาถาที่พระอินทร์ตรัสขึ้นเองโดยดำริว่า พระพุทธเจ้าทรงกระทำให้ชาวเมืองประสบสุข โดยอ้างสัจวาจาที่กล่าวถึงคุณของพระรัตนตรัย เราก็ควรจะกระทำให้ชาวเมืองประสบสุข โดยอ้างคุณของพระรัตนตรัยเช่นกัน ฉะนั้น พระอินทร์จึงได้ตรัสสามคาถาเหล่านั้น (ขุทฺทก. อ. ๑๗๒)

บทขัดรัตนปริตร

ปะณิธานะโต ปัฏฐายะ ตะถาคะตัสสะ ทะสะปาระมิโย, ทะสะ อุปะปาระมิโย, ทะสะ ปะระมัตถะปาระมิโย, ปัญจะมะหาปะริจจาเค, โลกัตถะจะริยา ญาตัตถะจะริยา พุทธัตถะจะริยาติ ติสโส จะริยาโย, ปัจฉิมะภะเว คัพภะโวกกันติง, ชาติง, อะภินิกขะมะนัง, ปะธานะจะริยัง, โพธิปัลลังเก มาระวิชะยัง, สัพพัญญุตัญญาณัปปะฏิเวธัง, ธัมมะจักกัปปะวัตตะนัง,

นะวะ โลกุตตะระธัมเมติ สัพเพปิเม พุทธะคุเณ อาวัชเชตฺวา เวสาลิยา ตีสุ ปาการันตะเรสุ ติยามะรัตติง ปะริตตัง กะโรนโต อายัสฺมา อานันทัตเถโร วิยะ การุญญะจิตตัง อุปัฏฐะเปตฺวา

๑. โกฏิสะตะสะหัสเสสุ จักกะวาเฬสุ เทวะตา
ยัสสาณัง ปะฏิคคัณหันติ ยัญจะ เวสาลิยา ปุเร.

๒. โรคามะนุสสะทุพภิกขะ สัมภูตัง ติวิธัง ภะยัง
ขิปปะมันตะระธาเปสิ ปะริตตัง ตัง ภะณามะเห.

เหล่าเทวดาในแสนโกฏิจักรวาลยอมรับอำนาจของพระปริตรที่สามารถขจัดภัย ๓ ประการ คือ ความเจ็บป่วย อมนุษย์ และข้าวยากหมากแพง ให้หมดไปโดยพลัน ขอเราทั้งหลายจงตั้งอยู่ในการุณยจิตร่วมกันสวดพระปริตร เหมือนท่านพระอานนท์เจริญพระพุทธคุณที่พระตถาคตทรงบำเพ็ญนับแต่ทรงตั้งปณิธานทั้งปวงเหล่านี้ คือ บารมี ๑๐ อุปบารมี ๑๐ ปรมัตถบารมี ๑๐ การบริจาคใหญ่ทั้ง ๕ จริยาวัตร ๓ อันจำแนกเป็นการบำเพ็ญประโยชน์เพื่อโลก ญาติ และความเป็นพระพุทธเจ้า การเสด็จลงสู่พระครรโภทรในภพสุดท้าย การประสูติ การเสด็จออกมหาภิเนษกรมณ์ การบำเพ็ญเพียร การเอาชนะพญามารเหนือพระโพธิบัลลังก์ การตรัสรู้พระสัพพัญญุตญาณ การหมุนกงล้อธรรม และพระโลกุตรธรรม ๙ เมื่อพระอานนท์เจริญพระพุทธคุณดังนี้แล้ว ได้สาธยายพระปริตรภายในกำแพงทั้ง ๓ ชั้นของเมืองเวสาลี ตลอดยามทั้ง ๓ แห่งราตรี

รัตนปริตร

๑. ยานีธะ ภูตานิ สะมาคะตานิ
ภุมมานิ วา ยานิ วะ อันตะลิกเข
สัพเพวะ ภูตา สุมะนา ภะวันตุ
อะโถปิ สักกัจจะ สุณันตุ ภาสิตัง.

ขอเทวดาบนพื้นดินและในอากาศทั้งหลาย ผู้มาประชุมกันอยู่ในที่นี้ทั้งหมด จงเป็นผู้เบิกบานใจ รับฟังถ้อยคำด้วยความเคารพเถิด

๒. ตัสฺมา หิ ภูตา นิสาเมถะ สัพเพ
เมตตัง กะโรถะ มานุสิยา ปะชายะ
ทิวา จะ รัตโต จะ หะรันติ เย พะลิง
ตัสฺมา หิ เน รักขะถะ อัปปะมัตตา.

ดังนั้น ขอเทวดาทั้งปวงจงฟังข้าพเจ้า จงมีเมตตาจิตในหมู่มนุษย์ เพราะเขาเซ่นพลีกรรมทั้งกลางวันและกลางคืน ท่านจงอย่าประมาท คุ้มครองพวกเขาด้วยเถิด

๓. ยังกิญจิ วิตตัง อิธะ วา หุรัง วา
สัคเคสุ วา ยัง ระตะนัง ปะณีตัง
นะ โน สะมัง อัตถิ ตะถาคะเตนะ
อิทัมปิ พุทเธ ระตะนัง ปะณีตัง
เอเตนะ สัจเจนะ สุวัตถิ โหตุ.

ทรัพย์ในโลกนี้ หรือโลกอื่น หรือรัตนะอันประณีตในสวรรค์ มีสิ่งใดที่จะเสมอกับพระตถาคตนั้นไม่มีเลย ข้อนี้เป็นพระรัตนคุณอันประเสริฐของพระพุทธเจ้า ด้วยสัจวาจานี้ ขอจงมีความสวัสดี

๔. ขะยัง วิราคัง อะมะตัง ปะณีตัง
ยะทัชฌะคา สักฺยะมุนี สะมาหิโต
นะ เตนะ ธัมเมนะ สะมัตถิ กิญจิ
อิทัมปิ ธัมเม ระตะนัง ปะณีตัง
เอเตนะ สัจเจนะ สุวัตถิ โหตุ.

พระศากยมุนีผู้มีพระทัยตั้งมั่น ทรงบรรลุธรรมอันสิ้นกิเลส ปราศจากราคะ ไม่ตาย และประณีต มีสิ่งใดที่จะเสมอด้วยพระธรรมนั้นไม่มีเลย ข้อนี้เป็นพระรัตนคุณอันประเสริฐของพระธรรม ด้วยสัจวาจานี้ ขอจงมีความสวัสดี

๕. ยัง พุทธะเสฏโฐ ปะริวัณณะยี สุจิง
สะมาธิมานันตะริกัญญะมาหุ
สะมาธินา เตนะ สะโม นะ วิชชะติ
อิทัมปิ ธัมเม ระตะนัง ปะณีตัง
เอเตนะ สัจเจนะ สุวัตถิ โหตุ.

พระพุทธเจ้าผู้ประเสริฐทรงสรรเสริญสมาธิอันผ่องแผ้ว นักปราชญ์ทั้งหลายสรรเสริญสมาธิอันประเสริฐที่ให้ผลทันที มีสิ่งใดที่จะเสมอด้วยสมาธินั้นไม่มีเลย ข้อนี้เป็นพระรัตนคุณอันประเสริฐของพระธรรม ด้วยสัจวาจานี้ ขอจงมีความสวัสดี

๖. เย ปุคคะลา อัฏฐะ สะตัง ปะสัตถา
จัตตาริ เอตานิ ยุคานิ โหนติ
เต ทักขิเณยยา สุคะตัสสะ สาวะกา
เอเตสุ ทินนานิ มะหัปผะลานิ
อิทัมปิ สังเฆ ระตะนัง ปะณีตัง
เอเตนะ สัจเจนะ สุวัตถิ โหตุ.

พระสาวกของพระสุคตเจ้า ผู้เป็นพระอริยบุคคล ๘ จำพวก อันแบ่งเป็น ๔ คู่ ที่สัตบุรุษทั้งหลายสรรเสริญ ท่านเหล่านั้นเป็นผู้ควรแก่ทักษิณาทาน ทานที่ถวายแก่พระอริยบุคคลเหล่านั้นมีผลมาก ข้อนี้เป็นพระรัตนคุณอันประเสริฐของพระสงฆ์ ด้วยสัจวาจานี้ ขอจงมีความสวัสดี

๗. เย สุปปะยุตตา มะนะสา ทัฬหะนะ
นิกกามิโน โคตะมะสาสะนัมหิ
เต ปัตติปัตตา อะมะตัง วิคัยหะ
ลัทธา มุธา นิพพุติง ภุญชะมานา
อิทัมปิ สังเฆ ระตะนัง ปะณีตัง
เอเตนะ สัจเจนะ สุวัตถิ โหตุ.

พระอรหันต์ผู้บำเพ็ญเพียรด้วยจิตอันเข้มแข็งในพระศาสนาของพระโคดม เป็นผู้ปราศจากกิเลส ผู้เข้าถึงอมตธรรม ผู้บรรลุพระนิพพาน และผู้เสวยสันติสุขเอง ข้อนี้เป็นพระรัตนคุณอันประเสริฐของพระสงฆ์ ด้วยสัจวาจานี้ ขอจงมีความสวัสดี

๘. ยะถินทะขีโล ปะฐะวิสสิโต สิยา
จะตุพภิ วาเตหิ อะสัมปะกัมปิโย
ตะถูปะมัง สัปปุริสัง วะทามิ
โย อะริยะสัจจานิ อะเวจจะ ปัสสะติ
อิทัมปิ สังเฆ ระตะนัง ปะณีตัง
เอเตนะ สัจเจนะ สุวัตถิ โหตุ.

พระตถาคตตรัสเปรียบสัตบุรุษผู้เห็นแจ้ง เข้าถึงพระอริยสัจสี่ ว่าเหมือนกับเสาใหญ่ปักลงดิน อันไม่ไหวติงเพราะแรงลมทั้งสี่ด้าน ข้อนี้เป็นพระรัตนคุณอันประเสริฐของพระสงฆ์ ด้วยสัจวาจานี้ ขอจงมีความสวัสดี

๙. เย อะริยะสัจจานิ วิภาวะยันติ
คัมภีระปัญเญนะ สุเทสิตานิ
กิญจาปิ เต โหนติ ภุสัง ปะมัตตา
นะ เต ภะวัง อัฏฐะมะมาทิยันติ
อิทัมปิ สังเฆ ระตะนัง ปะณีตัง
เอเตนะ สัจเจนะ สุวัตถิ โหตุ.

บุคคลเหล่าใดเจริญอริยสัจสี่ ที่พระพุทธเจ้าผู้ทรงพระปัญญาอันลึกซึ้งตรัสไว้ดีแล้ว แม้ว่าท่านเหล่านั้นยังเป็นผู้หลงเพลินอย่างมากอยู่ แต่ท่านก็จะไม่เกิดในชาติที่แปดอีก ข้อนี้เป็นพระรัตนคุณอันประเสริฐของพระสงฆ์ ด้วยสัจวาจานี้ ขอจงมีความสวัสดี

๑๐. สะหาวัสสะ ทัสสะนะสัมปะทายะ
ตะยัสสุ ธัมมา ชะหิตา ภะวันติ
สักกายะทิฏฐิ วิจิกิจฉิตัญจะ
สีลัพพะตัง วาปิ ยะทัตถิ กิญจิ.

ท่านเหล่านั้นคือพระโสดาบันผู้ละสังโยชน์ ๓ ประการ ได้แก่ สักกายทิฏฐิ วิจิกิจฉา และสีลัพพตปรามาส ละกิเลสอื่นๆ ได้ในขณะที่เห็นธรรม

๑๑. จะตูหะปาเยหิ จะ วิปปะมุตโต
ฉัจจาภิฐานานิ อะภัพพะ กาตุง
อิทัมปิ สังเฆ ระตะนัง ปะณีตัง
เอเตนะ สัจเจนะ สุวัตถิ โหตุ.

ท่านเหล่านั้นเป็นผู้พ้นแล้วจากอบายทั้ง ๔ ไม่กระทำกรรมอันไม่สมควร ๖ ประการ[คือ อนันตริยกรรม ๕ และการนับถือศาสดาอื่น] ข้อนี้เป็นพระรัตนคุณอันประเสริฐของพระสงฆ์ ด้วยสัจวาจานี้ขอจงมีความสวัสดี

๑๒. กิญจาปิ โส กัมมะ กะโรติ ปาปะกัง
กาเยนะ วาจา อุทะ เจตะสา วา
อะภัพพะ โส ตัสสะ ปะฏิจฉะทายะ
อะภัพพะตา ทิฏฐะปะทัสสะ วุตตา
อิทัมปิ สังเฆ ระตะนัง ปะณีตัง
เอเตนะ สัจเจนะ สุวัตถิ โหตุ.

แม้ท่านเหล่านั้นยังทำความผิดด้วยกาย วาจา หรือใจ อยู่บ้างก็ตาม แต่ท่านก็ไม่ปกปิดความผิดนั้น พระพุทธเจ้าตรัสว่าผู้เห็นพระนิพพานเป็นผู้ไม่ปกปิดความผิด ข้อนี้เป็นพระรัตนคุณอันประเสริฐของพระสงฆ์ ด้วยสัจวาจานี้ ขอจงมีความสวัสดี

๑๓. วะนัปปะคุมเพ ยะถะ ผุสสิตัคเค
คิมหานะมาเส ปะฐะมัสฺมิง คิมเห
ตะถูปะมัง ธัมมะวะรัง อะเทสะยิ
นิพพานะคามิง ปะระมังหิตายะ
อิทัมปิ พุทเธ ระตะนัง ปะณีตัง
เอเตนะ สัจเจนะ สุวัตถิ โหตุ.

พุ่มไม้ในป่าที่แตกยอดอ่อนในเดือนต้นแห่งคิมหันตฤดู มีความงามฉันใด พระพุทธเจ้าทรงแสดงพระธรรมให้ถึงพระนิพพานเพื่อประโยชน์สูงสุด มีความงามฉันนั้น ข้อนี้เป็นพระรัตนคุณอันประเสริฐของพระพุทธเจ้า ด้วยสัจวาจานี้ ขอจงมีความสวัสดี

๑๔. วะโร วะรัญญู วะระโท วะราหะโร
อะนุตตะโร ธัมมะวะรัง อะเทสะยิ
อิทัมปิ พุทเธ ระตะนัง ปะณีตัง
เอเตนะ สัจเจนะ สุวัตถิ โหตุ.

พระพุทธเจ้าผู้ประเสริฐ ทรงรู้แจ้งพระนิพพานอันเลิศ ทรงประทานธรรมอันยอดเยี่ยม ทรงแนะนำข้อปฏิบัติที่ดี พระองค์ผู้ไม่มีใครยิ่งกว่า ทรงแสดงธรรมอันสูงสุดแล้ว ข้อนี้เป็นพระรัตนคุณ

อันประเสริฐของพระพุทธเจ้า ด้วยสัจวาจานี้ ขอจงมีความสวัสดี

๑๕. ขีณัง ปุราณัง นะวะ นัตถิ สัมภะวัง
วิรัตตะจิตตายะติเก ภะวัสฺมิง
เต ขีณะพีชา อะวิรูฬหิฉันทา
นิพพันติ ธีรา ยะถายัง ปะทีโป
อิทัมปิ สังเฆ ระตะนัง ปะณีตัง
เอเตนะ สัจเจนะ สุวัตถิ โหตุ.

พระอรหันต์ผู้สิ้นเชื้อแล้ว ไม่ยินดีภพอีก มีจิตหน่ายภพเบื้องหน้า สิ้นกรรมเก่า ปราศจากกรรมใหม่ที่จะส่งไปเกิดอีก ท่านเหล่านั้นเป็นปราชญ์ ดับสิ้นไปเหมือนประทีปดวงนี้ ข้อนี้เป็นพระรัตนคุณอันประเสริฐของพระสงฆ์ ด้วยสัจวาจานี้ ขอจงมีความสวัสดี

๑๖. ยานีธะ ภูตานิ สะมาคะตานิ
ภุมมานิ วา ยานิ วะ อันตะลิกเข
ตะถาคะตัง เทวะมะนุสสะปูชิตัง
พุทธัง นะมัสสามะ สุวัตถิ โหตุ.

ขอเทวดาบนพื้นดินและในอากาศทั้งหลาย ผู้มาประชุมกันอยู่ในที่นี้ จงร่วมกันนมัสการพระพุทธเจ้าผู้เสด็จไปอย่างงามอันเทวดาและมนุษย์ทั้งหลายบูชาแล้ว ขอจงมีความสวัสดี

๑๗. ยานีธะ ภูตานิ สะมาคะตานิ
ภุมมานิ วา ยานิ วะ อันตะลิกเข

ตะถาคะตัง เทวะมะนุสสะปูชิตัง
ธัมมัง นะมัสสามะ สุวัตถิ โหตุ.

ขอเทวดาบนพื้นดินและในอากาศทั้งหลาย ผู้มาประชุมกันอยู่ในที่นี้ จงร่วมกันนมัสการพระธรรมอันเป็นไปอย่างงามอันเทวดาและมนุษย์ทั้งหลายบูชาแล้ว ขอจงมีความสวัสดี

๑๘. ยานีธะ ภูตานิ สะมาคะตานิ
ภุมมานิ วา ยานิ วะ อันตะลิกเข
ตะถาคะตัง เทวะมะนุสสะปูชิตัง
สังฆัง นะมัสสามะ สุวัตถิ โหตุ.

ขอเทวดาบนพื้นดินและในอากาศทั้งหลาย ผู้มาประชุมกันอยู่ในที่นี้ จงร่วมกันนมัสการพระสงฆ์ผู้ดำเนินไปอย่างงามอันเทวดาและมนุษย์ทั้งหลายบูชาแล้ว ขอจงมีความสวัสดี

ตำนานวัฏฏกปริตร

วัฏฏกปริตร คือ ปริตรของนกคุ้ม เป็นพระปริตรที่กล่าวถึงสัจวาจาของพระพุทธเจ้าที่เคยกระทำเมื่อเสวยพระชาติเป็นนกคุ้ม แล้วอ้างสัจวาจานั้นมาพิทักษ์คุ้มครองให้พ้นจากอัคคีภัย มีประวัติปรากฏ ๒ แห่ง คือชาดกและจริยาปิฎก ในคัมภีร์ชาดก (ขุ. ชา. ๒๗.๓๕.๙) มีปรากฏเพียงคาถาเดียว คือ คาถาที่สาม ส่วนในคัมภีร์จริยาปิฎก (ขุ. จริยา. ๓๓.๗๒-๘๒.๖๒๐-๒๑) มีปรากฏ ๑๑ คาถา ส่วนพระปริตรที่นิยมสวดอยู่ในปัจจุบันมีทั้งหมด ๔ คาถา ทั้งนี้เพราะโบราณาจารย์ได้คัดมาสวดเฉพาะสี่คาถาหลัง โดยไม่นับเอาเจ็ด

คาถาแรก เนื่องจากสี่คาถาเหล่านั้นแสดงสัจวาจาของพระโพธิสัตว์ ส่วนเจ็ดคาถาแรกแสดงประวัติความเป็นมา

ในคัมภีร์จริยาปิฎกแสดงว่า พระพุทธเจ้าได้ตรัสพระปริตรนี้แก่พระสารีบุตรเพื่อแสดงบารมีที่พระองค์เคยสั่งสมในภพก่อนๆ ส่วนในคัมภีร์อรรถกถาชาดก (ชา. อ. ๑.๒๙๑) มีประวัติว่า สมัยหนึ่งพระพุทธเจ้าร่วมกับภิกษุสงฆ์เสด็จจาริกอยู่ในแคว้นมคธ ทรงพบไฟป่าโดยบังเอิญ เมื่อไฟป่าลุกลามล้อมมาถึงสถานที่ ๑๖ กรีสะ คือพื้นที่หว่านเมล็ดพืชได้ ๗๐๔ ทะนาน ไฟป่านั้นได้ดับลงทันทีเหมือนถูกน้ำดับไป พระพุทธเจ้าตรัสว่า ไฟป่านี้มิใช่ดับลงด้วยอานุภาพของตถาคตในภพนี้ แต่ดับลงด้วยอานุภาพของสัจวาจาที่ตถาคตเคยกระทำในชาติที่เกิดเป็นนกคุ้ม สถานที่นี้จะเป็นสถานที่ไม่มีไฟไหม้ตลอดกัป แล้วตรัสพระปริตรนี้แก่ภิกษุเหล่านั้น

บทขัดวัฏฏกปริตร

๑. ปูเรนตัง โพธิสัมภาเร นิพพัตตัง วัฏฏะชาติยัง
ยัสสะ เตเชนะ ทาวัคคิ มะหาสัตตัง วิวัชชะยิ.

ไฟป่าหลีกให้พระโพธิสัตว์ผู้ถือกำเนิดเป็นนกคุ้ม บำเพ็ญบารมีเพื่อจะบรรลุพระสัพพัญญุตญาณ ด้วยเดชของพระปริตรใด

๒. เถรัสสะ สาริปุตตัสสะ โลกะนาเถนะ ภาสิตัง
กัปปัฏฐายิง มะหาเตชัง ปะริตตัง ตัง ภะณามะ เห.

ขอเราทั้งหลายจงร่วมกันสวดพระปริตร อันมีเดชใหญ่คงอยู่ตลอดกัปนั้น ที่พระโลกนาถตรัสแก่พระสารีบุตรเถระเถิด

วัฏฏกปริตร

๑. อัตถิ โลเก สีละคุโณ สัจจัง โสเจยยะนุททะยา
เตนะ สัจเจนะ กาหามิ สัจจะกิริยะมะนุตตะรัง.

ศีลความประพฤติอันประเสริฐ ความสัตย์ ความหมดจด และความเอื้ออาทร ปรากฏอยู่จริงในโลก เราขอเสี่ยงสัจวาจาอันยิ่งด้วยความจริงนี้

๒. อาวัชเชตฺวา ธัมมะพะลัง สะริตฺวา ปุพพะเก ชิเน
สัจจะพะละมะวัสสายะ สัจจะกิริยะมะกาสะหัง.

เราผู้ครุ่นนึกถึงอานุภาพแห่งพระธรรม ระลึกถึงพระชินเจ้าองค์ก่อนๆ แล้ว อาศัยอานุภาพแห่งความจริง ขอเสี่ยงสัจวาจา

๓. สันติ ปักขา อะปะตะนา สันติ ปาทา อะวัญจะนา
มาตา ปิตา จะ นิกขันตา ชาตะเวทะ ปะฏิกกะมะ.

เรามีปีกก็บินไม่ได้ มีเท้าก็เดินไม่ได้ มารดาบิดาก็บินหนีไปแล้ว ดูก่อนไฟ ขอท่านจงหลีกไปเถิด

๔. สะหะ สัจเจ กะเต มัยหัง มะหาปัชชะลิโต สิขี
วัชเชสิ โสฬะสะ กะรีสานิ อุทะกัง ปัตฺวา ยะถา สิขี
สัจเจนะ เม สะโม นัตถิ เอสา เม สัจจะปาระมี.

เมื่อเราทำสัจวาจาเช่นนี้แล้ว ไฟที่ลุกโชติช่วงอยู่ ก็ดับไปเป็นพื้นที่ถึง ๑๖ กรีสะในทันที ดั่งไฟถูกน้ำดับไป ฉะนั้น สิ่งที่เสมอกับความสัตย์ของเราไม่มี นี้เป็นสัจบารมีของเรา

ตำนานมังคลปริตร

มังคลปริตร คือ ปริตรที่กล่าวถึงมงคล ๓๘ มีประวัติว่า ในกาลก่อนที่พระพุทธเจ้าจะตรัสมงคลนี้ ได้เกิดปัญหาถกเถียงกันในมนุษยโลกว่า อะไรเป็นมงคล บางคนกล่าวว่ารูปที่เห็นดีเป็นมงคล บางคนกล่าวว่าเสียงที่ได้ยินดีเป็นมงคล บางคนกล่าวว่ากลิ่น รส สัมผัสที่ดีเป็นมงคล ต่างฝ่ายก็ยืนยันความเห็นของตน แต่ไม่สามารถอธิบายให้ฝ่ายอื่นยอมรับได้ ปัญหานี้ได้แพร่ไปถึงเทวโลกและพรหมโลก จนเทวดาและพรหมได้แบ่งแยกเป็น ๓ ฝ่ายเหมือนมนุษย์ และปัญหานั้นหาข้อยุติไม่ได้เป็นเวลาถึง ๑๒ ปี ต่อมาในปีที่ ๑๒ เหล่าเทวดาชั้นดาวดึงส์ได้ทูลถามปัญหานี้กับพระอินทร์ ท้าวเธอจึงทรงมอบหมายให้เทพบุตรตนหนึ่งทูลถามปัญหานี้กับพระพุทธเจ้า แล้วเสด็จมาเฝ้าพร้อมกับเหล่าเทวดาเพื่อสดับมงคล ฉะนั้น พระพุทธองค์จึงตรัสพระปริตรนี้ตามคำอาราธนาของเทพบุตรนั้น (ขุทฺทก. อ. ๑๐๒-๖)

บทขัดมังคลปริตร

๑. ยัญจะ ทฺวาทะสะ วัสสานิ จินตะยิงสุ สะเทวะกา
จิรัสสัง จินตะยันตาปิ เนวะ ชานิงสุ มังคะลัง.

มนุษย์และเทวดาทั้งหลายคิดหาสิ่งที่เป็นมงคลอยู่ถึง ๑๒ ปี แม้ว่าจะคิดผ่านไปเป็นเวลานาน ก็ยังไม่รู้เลยทีเดียว

๒. จักกะวาฬะสะหัสเสสุ ทะสะสุ เยนะ ตัตตะกัง
กาลัง โกลาหะลัง ชาตัง ยาวะ พฺรัหฺมะนิเวสะนา.

ความโกลาหลเรื่องมงคล ได้เกิดขึ้นถึงพรหมโลกตลอดหมื่นจักรวาลเป็นเวลา ๑๒ ปี

๓. ยัง โลกะนาโถ เทเสสิ สัพพะปาปะวินาสะนัง
ยัง สุตฺวา สัพพะทุกเขหิ มุจจันตาสังขิยา นะรา
เอวะมาทิคุณูเปตัง มังคะลัง ตัง ภะณามะ เห.

พระโลกนาถทรงแสดงสิ่งที่เป็นมงคลอันสามารถขจัดบาปทั้งปวงได้ เมื่อนรชนนับประมาณมิได้สดับแล้ว ย่อมหลุดพ้นจากทุกข์ทั้งปวง ขอเราทั้งหลายจงร่วมกันสวดมงคลปริตรนั้น ซึ่งประกอบด้วยคุณอย่างนี้เป็นต้นเถิด

มังคลปริตร

เอวัง เม สุตัง.[๑]

ข้าพเจ้าได้สดับมาแล้วดังนี้

เอกัง สะมะยัง ภะคะวา สาวัตถิยัง วิหะระติ เชตะวะเน อะนาถะปิณฑิกัสสะ อาราเม.

สมัยหนึ่ง พระผู้มีพระภาคประทับอยู่ ณ พระเชตวันอารามของอนาถบิณฑิกเศรษฐี ใกล้พระนครสาวัตถี

อะถะ โข อัญญะตะรา เทวะตา อะภิกกันตายะ รัตติยา อะภิกกันตะวัณณา เกวะละกัปปัง เชตะวะนัง โอภาเสตฺวา เยนะ ภะคะวา, เตนุปะสังกะมิ.

[๑] ฉบับไทยในปัจจุบันมีรูปที่เชื่อมสนธิว่า เอวมฺเม สุตํ, เอตมฺมงฺคลมุตฺตมํ เหมือนฉบับสิงหล แต่ภาษาบาลีไม่นิยมรูปสนธิเหมือนภาษาสันสกฤตเพราะส่งผลให้เข้าใจยาก ในที่นี้จึงใช้ตามฉบับฉัฏฐสังคีติ แม้พระไตรปิฎกฉบับสังคายนาในสมัยรัชกาลที่ ๓ ก็มีรูปที่ไม่นิยมเชื่อมสนธิ อนึ่ง ปทรูปสิทธิปกรณ์ (สูตร ๕๔) ได้แสดงรูปว่า เอตํ มงฺคลมุตฺตมํ

ครั้งนั้นแล เมื่อปฐมยามแห่งราตรีล่วงแล้ว เทวดาตนหนึ่ง ทรงรัศมีงามยิ่ง ทำพระเชตวันโดยรอบทั้งหมดให้สว่างไสว เข้าไปเฝ้าพระผู้มีพระภาค

อุปะสังกะมิตฺวา ภะคะวันตัง อะภิวาเทตฺวา เอกะมันตัง อัฏฐาสิ.

เมื่อถึงที่ประทับ ได้ถวายอภิวาทพระผู้มีพระภาค แล้วยืนอยู่ข้างหนึ่ง

เอกะมันตัง ฐิตา โข สา เทวะตา ภะคะวันตัง คาถายะ อัชฌะภาสิ.

ครั้นแล้วเทวดาได้กราบทูลพระผู้มีพระภาคด้วยคาถาว่า

พะหู เทวา มะนุสสา จะ มังคะลานิ อะจินตะยุง
อากังขะมานา โสตถานัง พฺรูหิ มังคะละมุตตะมัง.

เทวดาและมนุษย์ทั้งหลายเป็นอันมาก มุ่งคิดหามงคลเพื่อความสวัสดีอยู่ ขอพระองค์จงตรัสสิ่งที่เป็นมงคลอันประเสริฐเถิด

[พระผู้มีพระภาคตรัสตอบว่า]

๑. อะเสวะนา จะ พาลานัง ปัณฑิตานัญจะ เสวะนา
ปูชา จะ ปูชะนียานัง เอตัง มังคะละมุตตะมัง.

การไม่คบคนพาล การคบแต่บัณฑิต และการบูชาผู้ที่ควรบูชา นี้เป็นมงคลอันสูงสุด

๒. ปะติรูปะเทสะวาโส จะ ปุพเพ จะ กะตะปุญญะตา
อัตตะสัมมาปะณิธิ จะ เอตัง มังคะละมุตตะมัง.

การอยู่ในสถานที่เหมาะสม การได้บำเพ็ญบุญมาก่อน และการวางตัวถูกต้อง นี้เป็นมงคลอันสูงสุด

๓. พาหุสัจจัญจะ สิปปัญจะ วินะโย จะ สุสิกขิโต
สุภาสิตา จะ ยา วาจา เอตัง มังคะละมุตตะมัง.

การมีความรู้มาก การทำงานช่าง การมีวินัยอย่างดี และการพูดถ้อยคำไพเราะ นี้เป็นมงคลอันสูงสุด

๔. มาตาปิตุอุปัฏฐานัง ปุตตะทารัสสะ สังคะโห
อะนากุลา จะ กัมมันตา เอตัง มังคะละมุตตะมัง.

การเลี้ยงดูมารดาบิดา การสงเคราะห์บุตรภรรยา และการงานไม่สับสนยุ่งเหยิง นี้เป็นมงคลอันสูงสุด

๕. ทานัญจะ ธัมมะจะริยา จะ ญาตะกานัญจะ สังคะโห
อะนะวัชชานิ กัมมานิ เอตัง มังคะละมุตตะมัง.

การให้ทาน การประพฤติธรรม การสงเคราะห์ญาติ และการทำงานที่ปราศจากโทษ นี้เป็นมงคลอันสูงสุด

๖. อาระตี วิระตี ปาปา มัชชะปานา จะ สัญญะโม
อัปปะมาโท จะ ธัมเมสุ เอตัง มังคะละมุตตะมัง.

การอดใจไม่กระทำบาป การระวังตนห่างจากการดื่มน้ำเมา และการประพฤติตนไม่ประมาท นี้เป็นมงคลอันสูงสุด

๗. คาระโว จะ นิวาโต จะ สันตุฏฐิ จะ กะตัญญุตา
กาเลนะ ธัมมัสสะวะนัง เอตัง มังคะละมุตตะมัง.

ความเคารพ การไม่ทะนงตน ความสันโดษ ความรู้บุญคุณ และการฟังธรรมในเวลาที่เหมาะสม นี้เป็นมงคลอันสูงสุด

๘. ขันตี จะ โสวะจัสสะตา สะมะณานัญจะ ทัสสะนัง
กาเลนะ ธัมมะสากัจฉา เอตัง มังคะละมุตตะมัง.

ความอดทน ความเป็นคนว่าง่าย การได้พบเห็นสมณะ และการสนทนาธรรมในเวลาอันสมควร นี้เป็นมงคลอันสูงสุด

๙. ตะโป จะ พฺรัหฺมะจะริยัญจะ อะริยะสัจจานะ ทัสสะนัง
นิพพานะสัจฉิกิริยา จะ เอตัง มังคะละมุตตะมัง.

การบำเพ็ญตบะ การประพฤติพรหมจรรย์ การเห็นแจ้งอริยสัจ และการทำนิพพานให้แจ้ง นี้เป็นมงคลอันสูงสุด

๑๐. ผุฏฐัสสะ โลกะธัมเมหิ จิตตัง ยัสสะ นะ กัมปะติ
อะโสกัง วิระชัง เขมัง เอตัง มังคะละมุตตะมัง.

จิตของบุคคลผู้ถูกโลกธรรมมากระทบแล้ว ไม่หวั่นไหว ไม่เศร้าโศก ไม่ขุ่นมัว เบิกบานอยู่ นี้เป็นมงคลอันสูงสุด

๑๑. เอตาทิสานิ กัตฺวานะ สัพพัตถะ มะปะราชิตา
สัพพัตถะ โสตถิง คัจฉันติ ตัง เตสัง มังคะละมุตตะมัง.

ผู้ปฏิบัติเช่นนี้ได้แล้ว จะไม่พ่ายแพ้ในที่ทุกสถาน ถึงความสวัสดีทุกแห่ง นี้เป็นมงคลอันสูงสุดของเทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย

ตำนานธชัคคปริตร

ธชัคคปริตร คือ ปริตรยอดธง เป็นพระปริตรที่กล่าวถึงเรื่องที่เทวดาชั้นดาวดึงส์แหงนดูยอดธงของพระอินทร์ ฯลฯ ในสงครามระหว่างเทวดากับอสูร และแนะนำให้ภิกษุระลึกถึงคุณของพระพุทธเจ้า พระธรรม และพระสงฆ์ ในเวลาเกิดความสะดุ้งกลัวเมื่ออยู่ในป่า โคนไม้ หรือเรือนว่าง (สํ. ส. ๑๕.๒๔๙.๒๖๓)

พระอรรถกถาจารย์ได้กล่าวว่า พระปริตรนี้สามารถคุ้มครองผู้ที่ตกจากที่สูงได้ และเล่าเรื่องที่เกิดในประเทศศรีลังกาว่า เมื่อพระภิกษุช่วยกันโบกปูนพระเจดีย์ชื่อว่า ทีฆวาปี มีพระรูปหนึ่งพลัดตกลงจากพระเจดีย์ พระที่ยืนอยู่ข้างล่างได้รีบบอกว่า “ท่านจงระลึกถึงธชัคคปริตรเถิด” พระที่พลัดตกได้กล่าวว่า “ขอธชัคคปริตรจงคุ้มครองข้าพเจ้า” ขณะนั้นอิฐสองก้อนในพระเจดีย์ได้ยื่นออกมารองรับเท้าของท่าน เมื่อพระรูปอื่นพากันนำบันไดมารับพระรูปนั้นลงไปแล้ว อิฐสองก้อนนั้นได้เคลื่อนกลับไปสถานที่เดิม (สํ. อ. ๑.๓๒๔-๕)

บทขัดธชัคคปริตร

๑. ยัสสานุสสะระเณนาปิ อันตะลิกเขปิ ปาณิโน
ปะติฏฐะมะธิคัจฉันติ ภูมิยัง วิยะ สัพพะทา.

๒. สัพพุปัททะวะชาลัมหา ยักขะโจราทิสัมภะวา
คะณะนา นะ จะ มุตตานัง ปะริตตัง ตัง ภะณามะ เห.

เหล่าสัตว์ย่อมได้ที่พึ่งในอากาศเหมือนบนพื้นดินเสมอ เพราะระลึกถึงพระปริตรใด ผู้พ้นจากวงข่ายแห่งอุปัทวันตรายทั้งมวลอันเกิดจากยักษ์และโจรเป็นต้น นับจำนวนมิได้ ขอเราทั้งหลายจงร่วมกันสวดพระปริตรนั้นเถิด

ธชัคคปริตร

เอวัง เม สุตัง.

ข้าพเจ้าได้สดับมาแล้วดังนี้

เอกัง สะมะยัง ภะคะวา สาวัตถิยัง วิหะระติ เชตะวะเน อะนาถะปิณฑิกัสสะ อาราเม.

สมัยหนึ่ง พระผู้มีพระภาคประทับอยู่ ณ พระเชตวันอารามของอนาถบิณฑิกเศรษฐี ใกล้พระนครสาวัตถี

ตัตฺระ โข ภะคะวา ภิกขู อามันเตสิ ภิกขะโวติ.

ณ ที่นั้นแล พระผู้มีพระภาคตรัสเรียกภิกษุทั้งหลายว่าดูก่อนภิกษุทั้งหลาย

ภะทันเตติ เต ภิกขู ภะคะวะโต ปัจจัสโสสุง.

เหล่าภิกษุรับพระวาจาของพระผู้มีพระภาคว่า พระพุทธเจ้าข้า

ภะคะวา เอตะทะโวจะ.

พระผู้มีพระภาคได้ตรัสความดังนี้ว่า

ภูตะปุพพัง ภิกขะเว เทวาสุระสังคาโม สะมุปัพฺยูฬโห อะโหสิ.

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย นานมาแล้ว เกิดสงครามระหว่างเทวดากับอสูรขึ้น

อะถะ โข ภิกขะเว สักโก เทวานะมินโท เทเว ตาวะติงเส อามันเตสิ.

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ครั้งนั้น ท้าวสักกะจอมเทพรับสั่งกับเทวดาชั้นดาวดึงส์ว่า

สะเจ มาริสา เทวานัง สังคามะคะตานัง อุปปัชเชยยะ ภะยัง วา ฉัมภิตัตตัง วา โลมะหังโส วา.

ดูก่อนท่านผู้ปราศจากทุกข์ ถ้าท่านเข้าสงครามแล้ว มีความกลัว ความหวาดหวั่น หรือความขนลุกขนพอง

มะเมวะ ตัสฺมิง สะมะเย ธะชัคคัง อุลโลเกยยาถะ.

ขอให้ท่านแหงนดูยอดธงของเราในขณะนั้นเถิด

มะมัง หิ โว ธะชัคคัง อุลโลกะยะตัง ยัง ภะวิสสะติ ภะยัง วา ฉัมภิตัตตัง วา โลมะหังโส วา, โส ปะหียิสสะติ.

เพราะเมื่อท่านเห็นยอดธงของเราแล้ว ท่านจะละความกลัว ความหวาดหวั่น หรือความขนลุกขนพองเสียได้

โน เจ เม ธะชัคคัง อุลโลเกยยาถะ.

ถ้าท่านไม่เห็นยอดธงของเรา

อะถะ ปะชาปะติสสะ เทวะราชัสสะ ธะชัคคัง อุลโลเกยยาถะ.

ก็ขอให้ท่านแหงนดูยอดธงของพระปชาบดีจอมเทพเถิด

ปะชาปะติสสะ หิ โว เทวะราชัสสะ ธะชัคคัง อุลโลกะยะตัง ยัง ภะวิสสะติ ภะยัง วา ฉัมภิตัตตัง วา โลมะหังโส วา, โส ปะหียิสสะติ.

เพราะเมื่อท่านเห็นยอดธงของพระปชาบดีจอมเทพแล้ว ท่านจะละความกลัว ความหวาดหวั่น หรือความขนลุกขนพองเสียได้

โน เจ ปะชาปะติสสะ เทวะราชัสสะ ธะชัคคัง อุลโลเกยยาถะ.

ถ้าท่านไม่เห็นยอดธงของพระปชาบดีจอมเทพ

อะถะ วะรุณัสสะ เทวะราชัสสะ ธะชัคคัง อุลโลกะยาถะ.

ก็ขอให้ท่านแหงนดูยอดธงของพระวรุณจอมเทพเถิด

วะรุณัสสะ หิ โว เทวะราชัสสะ ธะชัคคัง อุลโลกะยะตัง ยัง ภะวิสสะติ ภะยัง วา ฉัมภิตัตตัง วา โลมะหังโส วา, โส ปะหียิสสะติ.

เพราะเมื่อท่านเห็นยอดธงของพระวรุณจอมเทพแล้ว ท่านจะละความกลัว ความหวาดหวั่น หรือความขนลุกขนพองเสียได้

โน เจ วะรุณัสสะ เทวะราชัสสะ ธะชัคคัง อุลโลเกยยาถะ.

ถ้าท่านไม่เห็นยอดธงของพระวรุณจอมเทพ

อะถะ อีสานัสสะ เทวะราชัสสะ ธะชัคคัง อุลโลเกยยาถะ.

ก็ขอให้ท่านแหงนดูยอดธงของพระอีสานจอมเทพเถิด

อีสานัสสะ หิ โว เทวะราชัสสะ ธะชัคคัง อุลโลกะยะตัง ยัง ภะวิสสะติ ภะยัง วา ฉัมภิตัตตัง วา โลมะหังโส วา, โส ปะหียิสสะติ.

เพราะเมื่อท่านเห็นยอดธงของพระอีสานจอมเทพแล้ว ท่านจะละความกลัว ความหวาดหวั่น หรือความขนลุกขนพองเสียได้

ตัง โข ปะนะ ภิกขะเว สักกัสสะ วา เทวานะมินทัสสะ ธะชัคคัง อุลโลกะยะตัง,

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย เมื่อเทวดาเห็นยอดธงของท้าวสักกะจอมเทพนั้นอยู่ก็ดี

ปะชาปะติสสะ วา เทวะราชัสสะ ธะชัคคัง อุลโลกะยะตัง,

เห็นยอดธงของพระปชาบดีจอมเทพอยู่ก็ดี

วะรุณัสสะ วา เทวะราชัสสะ ธะชัคคัง อุลโลกะยะตัง,

เห็นยอดธงของพระวรุณจอมเทพอยู่ก็ดี

อีสานัสสะ วา เทวะราชัสสะ ธะชัคคัง อุลโลกะยะตัง,

เห็นยอดธงของพระอีสานจอมเทพอยู่ก็ดี

ยัง ภะวิสสะติ ภะยัง วา ฉัมภิตัตตัง วา โลมะหังโส วา, โส ปะหีเยถาปิ โนปิ ปะหีเยถะ.

เทวดาเหล่านั้นย่อมละความกลัว ความหวาดหวั่น หรือความขนลุกขนพองได้บ้าง ไม่ได้บ้าง

ตัง กิสสะ เหตุ.

ข้อนั้นเพราะอะไร

สักโก หิ ภิกขะเว เทวานะมินโท อะวีตะราโค อะวีตะ-โทโส อะวีตะโมโห ภีรุ ฉัมภี อุตฺราสี ปะลายีติ.

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย เพราะท้าวสักกะจอมเทพยังไม่เป็น ผู้ปราศจากราคะ โทสะ โมหะ ยังเป็นผู้มีความกลัว ความหวาดหวั่น ความสะดุ้ง ยังคิดหลบหนี

อะหัญจะ โข ภิกขะเว เอวัง วะทามิ.

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ส่วนตถาคตจะขอกล่าวอย่างนี้ว่า

สะเจ ตุมหากัง ภิกขะเว อะรัญญะคะตานัง วา รุกขะ-มูละคะตานัง วา สุญญาคาระคะตานัง วา อุปปัชเชยยะ ภะยัง วา ฉัมภิตัตตัง วา โลมะหังโส วา.

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ถ้าเธอเข้าไปอยู่ในป่าก็ดี อยู่โคนไม้ก็ดี อยู่ในเรือนว่างก็ดี แล้วมีความกลัว ความหวาดหวั่น หรือความขนลุกขนพอง

มะเมวะ ตัสฺมิง สะมะเย อะนุสสะเรยยาถะ.

ขอให้เธอพร่ำระลึกถึงตถาคตในขณะนั้นเถิดว่า

อิติปิ โส ภะคะวา

แม้เพราะเหตุนี้ พระผู้มีพระภาคพระองค์นั้น

อะระหัง,

เป็นผู้ไกลจากกิเลส

สัมมาสัมพุทโธ,

ตรัสรู้ชอบด้วยพระองค์เอง

วิชชาจะระณะสัมปันโน,

ถึงพร้อมด้วยความรู้และความประพฤติ

สุคะโต,

เป็นผู้เสด็จไปดีแล้ว

โลกะวิทู,

ทรงรู้แจ้งโลก

อะนุตตะโร ปุริสะทัมมะสาระถิ,

ทรงเป็นสารถีฝึกบุคคลที่ควรฝึก ไม่มีใครยิ่งกว่า

สัตถา เทวะมะนุสสานัง,

ทรงเป็นศาสดาของเทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย

พุทโธ,

ทรงเป็นผู้รู้แจ้ง

ภะคะวาติ

ทรงเป็นผู้อธิบายธรรม

มะมัง หิ โว ภิกขะเว อะนุสสะระตัง ยัง ภะวิสสะติ ภะยัง วา ฉัมภิตัตตัง วา โลมะหังโส วา, โส ปะหียิสสะติ.

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย เพราะเมื่อเธอพร่ำระลึกถึงตถาคตแล้ว เธอจะละความกลัว ความหวาดหวั่น หรือความขนลุกขนพอง เสียได้

โน เจ มัง อะนุสสะเรยยาถะ.

ถ้าเธอไม่พร่ำระลึกถึงตถาคต

อะถะ ธัมมัง อะนุสสะเรยยาถะ.

ก็พึงพร่ำระลึกถึงพระธรรมว่า

สฺวากขาโต ภะคะวะตา ธัมโม.

พระธรรม อันพระผู้มีพระภาคตรัสไว้ดีแล้ว

สันทิฏฐิโก,

เป็นธรรมที่เห็นได้ด้วยตนเอง

อะกาลิโก,

ไม่ขึ้นกับกาล

เอหิปัสสิโก,

เป็นธรรมที่ควรมาดู

โอปะนะยิโก,

ควรน้อมมาปฏิบัติ

ปัจจัตตัง เวทิตัพโพ วิญญูหีติ.

เป็นธรรมที่วิญญูชนพึงรู้ได้เฉพาะตน

ธัมมัง หิ โว ภิกขะเว อะนุสสะระตัง ยัง ภะวิสสะติ ภะยัง วา ฉัมภิตัตตัง วา โลมะหังโส วา, โส ปะหียิสสะติ.

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย เพราะเมื่อเธอพร่ำระลึกถึงพระธรรมแล้ว เธอจะละความกลัว ความหวาดหวั่น หรือความขนลุกขนพองเสียได้

โน เจ ธัมมัง อะนุสสะเรยยาถะ.

ถ้าเธอไม่พร่ำระลึกถึงพระธรรม

อะถะ สังฆัง อะนุสสะเรยยาถะ.

ก็พึงพร่ำระลึกถึงพระสงฆ์ว่า

สุปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ.

พระอริยสงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาค เป็นผู้ปฏิบัติดี

อุชุปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ.

พระอริยสงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาค เป็นผู้ปฏิบัติตรง

ญายะปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ.

พระอริยสงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาค เป็นผู้ปฏิบัติเพื่อพระนิพพาน

สามีจิปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ.

พระอริยสงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาค เป็นผู้ปฏิบัติที่ควรนับถือ

ยะทิทัง จัตตาริ ปุริสะยุคานิ อัฏฐะ ปุริสะปุคคะลา,

ท่านเหล่านั้น คือบุรุษ ๔ คู่ กล่าวคือพระอริยบุคคล ๘ จำพวก

เอสะ ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ.

นี้แหละพระอริยสงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาค

อาหุเนยโย,

ผู้ควรรับสักการะ

ปาหุเนยโย,

ผู้ควรแก่ของต้อนรับ

ทักขิเณยโย,

ผู้ควรรับทักษิณาทาน

อัญชะลิกะระณีโย,[๑]

ผู้ควรอัญชลีกรรม

---

[๑]คำว่า อญฺชลิ เป็นอิการันต์ที่มาจาก อญฺช ธาตุ + อลิ ปัจจัย จึงไม่ควรมีรูปว่า อญฺชลี... แม้คำว่า เวรมณิสิกฺขาปทํ ก็ไม่ควรมีรูปว่า เวรมณี เพราะทำรัสสะกลางสมาส (รูป. ๓๕๑)

อะนุตตะรัง ปุญญักเขตตัง โลกัสสาติ.

เป็นนาบุญอันประเสริฐของโลก

สังฆัง หิ โว ภิกขะเว อะนุสสะระตัง ยัง ภะวิสสะติ ภะยัง วา ฉัมภิตัตตัง วา โลมะหังโส วา, โส ปะหียิสสะติ.

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย เพราะเมื่อเธอพร่ำระลึกถึงพระสงฆ์แล้ว เธอจะละความกลัว ความหวาดหวั่น หรือความขนลุกขนพองเสียได้

ตัง กิสสะ เหตุ.

ข้อนั้นเพราะอะไร

ตะถาคะโต หิ ภิกขะเว อะระหัง สัมมาสัมพุทโธ วีตะราโค วีตะโทโส วีตะโมโห อะภีรุ อะฉัมภี อะนุตฺราสี อะปะลายีติ.

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย เพราะตถาคตเป็นผู้ไกลจากกิเลส ตรัสรู้ชอบด้วยตนเอง เป็นผู้ปราศจากราคะ โทสะ โมหะ ไม่มีความกลัว ความหวาดหวั่น ความสะดุ้ง ไม่คิดหลบหนี

อิทะมะโวจะ ภะคะวา. อิทัง วัตฺวานะ สุคะโต, อะถาปะรัง เอตะทะโวจะ สัตถา.

เมื่อพระผู้มีพระภาคตรัสเรื่องนี้แล้ว พระสุคตทรงกล่าวอย่างนี้แล้ว พระศาสดาได้ตรัสคาถานี้ต่อไปว่า

๑. อะรัญเญ รุกขะมูเล วา สุญญาคาเรวะ ภิกขะโว
อะนุสสะเรถะ สัมพุทธัง ภะยัง ตุมหากะ โน สิยา.

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย เมื่อเธอเข้าไปอยู่ในป่าก็ดี อยู่โคนไม้ก็ดี อยู่ในเรือนว่างก็ดี เธอพึงหมั่นระลึกถึงพระสัมพุทธเจ้า แล้วเธอจะไม่มีความกลัว

๒. โน เจ พุทธัง สะเรยยาถะ โลกะเชฏฐัง นะราสะภัง
อะถะ ธัมมัง สะเรยยาถะ นิยยานิกัง สุเทสิตัง.

หากเธอไม่หมั่นระลึกถึงพระพุทธเจ้า ผู้ยิ่งใหญ่ของชาวโลก เป็นนรชนผู้ประเสริฐ เธอก็พึงหมั่นระลึกถึงพระธรรมที่เราแสดงดีแล้ว เป็นทางหลุดพ้นจากสังสารวัฏ

๓. โน เจ ธัมมัง สะเรยยาถะ นิยยานิกัง สุเทสิตัง.
อะถะ สังฆัง สะเรยยาถะ ปุญญักเขตตัง อะนุตตะรัง.

หากเธอไม่หมั่นระลึกถึงพระธรรมที่เราแสดงดีแล้ว เป็นทางหลุดพ้นจากสังสารวัฏ เธอก็พึงหมั่นระลึกถึงพระสงฆ์ผู้เป็นนาบุญอันประเสริฐ

๔. เอวัง พุทธัง สะรันตานัง ธัมมัง สังฆัญจะ ภิกขะโว
ภะยัง วา ฉัมภิตัตตัง วา โลมะหังโส นะ เหสสะติ.

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย เมื่อเธอหมั่นระลึกถึงพระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์อย่างนี้แล้ว ความกลัวก็ดี ความหวาดหวั่นก็ดี หรือความขนลุกขนพองก็ดี จะไม่ปรากฏเลย

ตำนานอังคุลิมาลปริตร

อังคุลิมาลปริตร คือ ปริตรของพระองคุลิมาล มีประวัติว่า วันหนึ่งเมื่อพระองคุลิมาลออกบิณฑบาตอยู่ ท่านได้พบหญิงมีครรภ์คนหนึ่งกำลังเป็นทุกข์เพราะคลอดบุตรไม่ได้ จึงเกิดความสงสาร ได้กลับมาวัดเข้าเฝ้าพระพุทธเจ้าแล้วกราบทูลเรื่องนี้ พระพุทธองค์ได้ตรัสสอนพระปริตรนี้แก่พระองคุลิมาล ท่านจึงได้กลับไปสาธยายแก่หญิงนั้น เมื่อนางได้ฟังพระปริตรนี้ก็คลอดบุตรได้โดยสะดวก ทั้งมารดาและบุตรได้รับความสวัสดี

อนึ่ง ตั่งที่พระองคุลิมาลนั่งสวดพระปริตรนี้ ได้กลายเป็นตั่งศักดิ์สิทธิ์ ถ้าไม่สามารถนำหญิงที่คลอดบุตรยากมานั่งที่ตั่งนี้ได้ ก็ให้นำน้ำล้างตั่งไปรดศีรษะ จะทำให้คลอดบุตรง่าย เปรียบดังน้ำไหลออกจากกระบอกกรองน้ำ แม้กระทั่งสัตว์ที่ตกลูกยาก เมื่อนำมานั่งที่ตั่งนี้ก็จะตกลูกง่าย นอกจากการคลอดบุตรแล้ว ตั่งนี้ยังสามารถรักษาโรคอื่นๆ ได้อีกด้วย (ม. อ. ๒.๒๔๕)

บทขัดอังคุลิมาลปริตร

๑. ปะริตตัง ยัง ภะณันตัสสะ นิสินนัฏฐานะโธวะนัง
อุทะกัมปิ วินาเสติ สัพพะเมวะ ปะริสสะยัง.

น้ำล้างที่นั่งของพระองคุลิมาลผู้สวดพระปริตรใด สามารถขจัดอันตรายทั้งปวงให้หมดไปได้

๒. โสตถินา คัพภะวุฏฐานัง ยัญจะ สาเธติ ตังขะเณ
เถรัสสังคุลิมาลัสสะ โลกะนาเถนะ ภาสิตัง
กัปปัฏฐายิง มะหาเตชัง ปะริตตัง ตัง ภะณามะ เห.

พระปริตรใดที่พระโลกนาถทรงภาษิตไว้แก่พระองคุลิมาลเถระ สามารถยังการคลอดบุตรให้เป็นไปได้โดยสวัสดีในทันที ขอเราทั้งหลายจงร่วมกันสวดพระปริตรซึ่งมีเดชใหญ่ คงอยู่ตลอดกัปนั้นเถิด

อังคุลิมาลปริตร

ยะโตหัง ภะคินิ อะริยายะ ชาติยา ชาโต, นาภิชานามิ สัญจิจจะ ปาณัง ชีวิตา โวโรเปตา. เตนะ สัจเจนะ โสตถิ เต โหตุ, โสตถิ คัพภัสสะ.

ดูก่อนน้องหญิง นับแต่เราเกิดโดยอริยชาตินี้แล้ว เราไม่เคยคิดปลงชีวิตสัตว์เลย ด้วยสัจวาจานี้ ขอความสวัสดีจงมีแก่เธอ ขอความสวัสดีจงมีแก่ครรภ์ของเธอ

ตำนานอภยปริตร

อภยปริตร คือ ปริตรไม่มีภัย เป็นพระปริตรที่โบราณาจารย์ประพันธ์ขึ้นโดยอ้างคุณพระรัตนตรัยมาพิทักษ์คุ้มครองให้มีความสวัสดี พระปริตรนี้มีปรากฏในบทสวดเจ็ดตำนานและบทสวดสิบสองตำนานของไทย ได้แพร่หลายไปถึงประเทศสหภาพพม่าและศรีลังกาอีกด้วย ท่านอาจารย์ธัมมานันทมหาเถระอัครมหาบัณฑิต สันนิษฐานว่าพระปริตรนี้คงรจนาโดยพระเถระชาวเชียงใหม่ในสมัยรจนาคาถาชินบัญชร ท่านสังเกตจากการอธิษฐานให้เคราะห์ร้ายพินาศไป เพราะชาวเมืองเชียงใหม่ในสมัยนั้นนิยมบูชาดาวนพเคราะห์ จึงได้มีนักปราชญ์ประพันธ์คาถานี้ เพื่อให้สวดแทนการบูชาดาวนพเคราะห์ คาถานี้ยังมีปรากฏในคัมภีร์ปริตตฎีกาที่รจนาใน พ.ศ. ๒๑๕๓

อภยปริตร

๑. **ยัง ทุนนิมิตตัง อะวะมังคะลัญจะ**
โย จามะนาโป สะกุณัสสะ สัทโท
ปาปัคคะโห ทุสสุปินัง อะกันตัง
พุทธานุภาเวนะ วินาสะเมนตุ.

ขอลางร้าย สิ่งที่เป็นอัปมงคล เสียงนกที่น่าหวั่นเกรง เคราะห์ร้าย และฝันร้ายที่ไม่ต้องการ จงพินาศไปด้วยพุทธานุภาพ

๒. **ยัง ทุนนิมิตตัง อะวะมังคะลัญจะ**
โย จามะนาโป สะกุณัสสะ สัทโท
ปาปัคคะโห ทุสสุปินัง อะกันตัง
ธัมมานุภาเวนะ วินาสะเมนตุ.

ขอลางร้าย สิ่งที่เป็นอัปมงคล เสียงนกที่น่าหวั่นเกรง เคราะห์ร้าย และฝันร้ายที่ไม่ต้องการ จงพินาศไปด้วยธรรมานุภาพ

๓. **ยัง ทุนนิมิตตัง อะวะมังคะลัญจะ**
โย จามะนาโป สะกุณัสสะ สัทโท
ปาปัคคะโห ทุสสุปินัง อะกันตัง
สังฆานุภาเวนะ วินาสะเมนตุ.

ขอลางร้าย สิ่งที่เป็นอัปมงคล เสียงนกที่น่าหวั่นเกรง เคราะห์ร้าย และฝันร้ายที่ไม่ต้องการ จงพินาศไปด้วยสังฆานุภาพ

ตำนานเทวตาอุยโยชนคาถา

เทวตาอุยโยชนคาถา คือ คาถาส่งเทวดา คาถานี้กล่าวถึงการแผ่เมตตาแก่สรรพสัตว์ แล้วอัญเชิญเทวดาให้อนุโมทนาบุญและกลับไปสู่นิเวศน์ของตน รวมทั้งผูกมนต์คุ้มครองด้วยอานุภาพของพระพุทธเจ้า พระปัจเจกพุทธเจ้า และพระอรหันต์ ท่านอาจารย์ธัมมานันทมหาเถระ อัครมหาบัณฑิต สันนิษฐานว่า คาถานี้คงรจนาโดยพระเถระชาวสิงหลในสมัยก่อน เพราะธรรมเนียมการอัญเชิญเทวดาดังที่แสดงไว้ในหน้า ๔ และการอัญเชิญเทวดากลับที่จะแสดงต่อไปนี้ ไม่ปรากฏในพระบาลี

เทวตาอุยโยชนคาถา

๑. ทุกขัปปัตตา จะ นิททุกขา ภะยัปปัตตา จะ นิพภะยา
โสกัปปัตตา จะ นิสโสกา โหนตุ สัพเพปิ ปาณิโน.

ขอสัตว์ทั้งปวงที่มีทุกข์ จงไร้ทุกข์ ที่มีภัย จงไร้ภัย ที่มีโศก จงไร้โศก

๒. เอตตาวะตา จะ อัมเหหิ สัมภะตัง ปุญญะสัมปะทัง
สัพเพ เทวานุโมทันตุ สัพพะสัมปัตติสิทธิยา.

ขอเหล่าเทวดาทั้งปวงจงอนุโมทนาบุญสมบัติ ที่ข้าพเจ้าได้บำเพ็ญด้วยการสวดพระปริตรเหล่านี้ ให้สำเร็จสมบัติทั้งปวงเถิด

๓. ทานัง ทะทันตุ สัทธายะ สีลัง รักขันตุ สัพพะทา
ภาวะนาภิระตา โหนตุ คัจฉันตุ เทวะตาคะตา.

ขอเทวดาจงให้ทานด้วยศรัทธา จงรักษาศีลอยู่เสมอ จงเป็นผู้ยินดีในการภาวนา ขออัญเชิญเทวดาที่อยู่ในที่นี้กลับสถานของตนเทอญ

๔. สัพเพ พุทธา พะลัปปัตตา ปัจเจกานัญจะ ยัง พะลัง
อะระหันตานัญจะ เตเชนะ รักขัง พันธามิ สัพพะโส.

ข้าพเจ้าขอผูกมนต์คุ้มครอง ด้วยเดชของพระพุทธเจ้าผู้ทรงพลานุภาพ ด้วยเดชของพระปัจเจกพุทธเจ้า และด้วยเดชของพระอรหันต์ทั้งหลาย ไว้ทั้งหมด

ตำนานปัตติทานคาถา

ปัตติทานคาถา คือ คาถาอุทิศส่วนบุญ ผู้แปลสันนิษฐานว่าเป็นคาถาประพันธ์ที่ประเทศไทย และคงประพันธ์ในสมัยกรุงศรีอยุธยาหรือกรุงรัตนโกสินทร์ บางท่านกล่าวว่าเป็นพระราชนิพนธ์ในรัชกาลที่ ๔ คาถานี้ประพันธ์โดยอิงอาศัยคำอุทิศส่วนบุญของพระเจ้าจักรพรรดิติโลกวิชัยที่มีปรากฏในคัมภีร์อปทาน (ขุ. อป. ๓๒.๕๐-๒.๖) เพราะมีเนื้อความคล้ายคลึงกับคาถาเหล่านั้น

ปัตติทานคาถา

๑. ปุญญัสสิทานิ กะตัสสะ ยานัญญานิ กะตานิ เม
เตสัญจะ ภาคิโน โหนตุ สัตตานันตัปปะมาณะกา.

ขอสัตว์ทั้งหลายหาประมาณมิได้ จงเป็นผู้ได้รับส่วนแห่งบุญ ที่ข้าพเจ้าได้กระทำแล้วในบัดนี้ และจงเป็นผู้ได้รับส่วนแห่งบุญที่ข้าพเจ้าได้กระทำแล้วอื่นๆ

๒. เย ปิยา คุณวันตา จะ มัยหัง มาตาปิตาทะโย
ทิฏฐา เม จาปฺยะทิฏฐา วา อัญเญ มัชฌัตตะเวริโน.

บุคคลเหล่าใดมีมารดาบิดาเป็นต้น ผู้เป็นที่รัก มีอุปการะแก่ข้าพเจ้า และแม้สัตว์เหล่าอื่น ทั้งที่เคยเห็นและไม่เคยเห็น ที่เป็นกลางและที่จองเวรกันอยู่

๓. สัตตา ติฏฐันติ โลกัสฺมิง เย ภุมมา จะตุโยนิกา
ปัญเจกะจะตุโวการา สังสะรันตา ภะวาภะเว.

สัตว์ทั้งหลายที่อยู่ในโลก ที่เกิดในภูมิ ได้กำเนิดทั้ง ๔ ที่มีขันธ์ ๕ ขันธ์ ๔ หรือขันธ์เดียว ท่องเที่ยวไปในภพน้อยภพใหญ่

๔. ญาตา[๑] เย ปัตติทานัง เม อะนุโมทันตุ เต สะยัง
เย จิมัง นัปปะชานันติ เทวา เตสัง นิเวทะยุง.

ขอสัตว์เหล่านั้นจงเป็นผู้รับรู้การแผ่ส่วนบุญของข้าพเจ้า จงร่วมกันอนุโมทนา และขออัญเชิญเทวดาไปแจ้งแก่สัตว์ผู้รับรู้ไม่ได้ด้วยเทอญ

๕. มะยา ทินนานะ ปุญญานัง อะนุโมทะนะเหตุนา
สัพเพ สัตตา สะทา โหนตุ อะเวรา สุขะชีวิโน
เขมัปปะทัญจะ ปัปโปนตุ เตสาสา สิชฌะตัง สุภา.

ด้วยการอนุโมทนาบุญที่ข้าพเจ้าได้อุทิศแล้วนี้ ขอสัตว์ทั้งปวงจงเป็นผู้ปราศจากเวร มีชีวิตเป็นสุขเสมอ ขอให้บรรลุแดนเกษม และขอความปรารถนาที่ดีงามของสัตว์เหล่านั้นจงสำเร็จเทอญ

---

[๑] ฉบับไทยในปัจจุบันมีรูปว่า ญาตํ รูปนี้ผิดหลักภาษา เพราะกิริยาคุมพากย์คือ ญาตา ควรมีลิงค์และพจน์เหมือนประธานซึ่งในที่นี้คือ เย (สตฺตา) ดังคำว่า ปุริโส คโต, ปุริสา คตา เป็นต้น

ตำนานธรรมจักร

ในวันเพ็ญเดือน ๘ ก่อนพุทธศักราช ๒๕๐๐ ณ ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน พระพุทธเจ้าทรงแสดงพระสูตรนี้แก่นักบวชปัญจวัคคีย์ ท่านอัญญาโกณฑัญญะสดับพระธรรมเทศนานี้แล้วบรรลุธรรมเป็นพระโสดาบัน พรหม ๑๘ โกฏิกับเทวดาจำนวนมากก็บรรลุธรรมด้วยพระสูตรนี้

พระพุทธองค์ทรงคัดค้านการปฏิบัติที่ทรมานตนให้ลำบาก (อัตตกิลมถานุโยค) และการเสพกามสุข (กามสุขัลลิกานุโยค) ทรงชี้แนะทางสายกลางคืออริยมรรคมีองค์ ๘ และทรงจำแนกอริยสัจ ๔ ไว้โดยละเอียดในพระสูตรนี้

อัตตกิลมถานุโยคเป็นคำสอนของนิครนถ์นาฏบุตรผู้ก่อตั้งศาสนาเชนในปัจจุบัน โดยศาสนานั้นเชื่อว่า การบำเพ็ญตบะทรมานตนเป็นวิธีปลดเปลื้องวิญญาณจากกรรมเก่า คือเมื่อกรรมเก่าถูกปลดเปลื้องด้วยการบำเพ็ญตบะแล้วก็จะหมดสิ้นไป ไม่ส่งผลให้เวียนว่ายตายเกิดอีก ส่วนกามสุขัลลิกานุโยคเป็นความเห็นของคนที่เชื่อว่านิพพานคือกามสุขในปัจจุบัน เมื่อสัตว์ตายแล้วก็ดับสูญ ความเห็นนี้นับเนื่องในมิจฉาทิฏฐิ ๖๒ ประเภท เรียกว่า ทิฏฐธัมมนิพพาน (นิพพานในปัจจุบันชาติ) กล่าวอีกนัยหนึ่งคือลัทธิจารวากนั่นเอง ผู้ที่มีความเห็นเช่นนี้ย่อมจะชอบเสพกามสุขทางประสาทสัมผัสอย่างเดียว ไม่สนใจการอบรมจิตเจริญปัญญาเพื่อความพ้นทุกข์จากการเวียนตายเวียนเกิด

เจ้าชายสิทธัตถะได้ทรงบำเพ็ญทุกรจริยาเพราะประสงค์จะทดลองแนวทางนี้ว่าเป็นทางตรัสรู้หรือไม่ มิใช่ทรงปฏิบัติเพื่อปลดเปลื้องกรรมเก่าตามคำสอนของนิครนถ์นาฏบุตร และเมื่อพระองค์ทรงพบว่ามิใช่ทางตรัสรู้ จึงระลึกถึงการเจริญอานาปานกรรมฐานใต้ต้นหว้าในพิธีแรกนาขวัญ ครั้นทรงเจริญกรรมฐานนั้นจนบรรลุฌาน ๔ แล้ว ทรงอาศัยฌานเป็นบาทเจริญวิปัสสนา จึงตรัสรู้อนุตรสัมมาสัมโพธิญาณด้วยมัชฌิมาปฏิปทาคืออริยมรรคมีองค์ ๘ นี้

คำว่า **ธรรมจักร** มีความหมายว่า กงล้อคือพระธรรม ในพระสูตรนี้พระพุทธ-

องค์ทรงประกาศศาสนาพุทธว่าเป็นอเทวนิยมที่ไม่เชื่อการเนรมิตของพระเจ้าด้วยการตรัสเหตุแห่งทุกข์ว่าคือตัณหา ทั้งปฏิเสธอาตมันหรือวิญญาณด้วยการตรัสทุกขสัจว่าคืออุปาทานขันธ์ ๕ ทรงแสดงแนวทางแห่งความพ้นทุกข์คืออริยมรรคมีองค์ ๘ และตรัสผลของการปฏิบัติว่าคือความดับตัณหา (วิ. มหา. ๔.๑๓-๗.๑๓-๖, สํ. มหา. ๑๙.๑๐๘๑.๓๖๙-๗๐, ขุ. ปฏิ. ๓๑.๑๐.๓๕๘-๖๑)

บทขัดธรรมจักร

๑. อะนุตตะรัง อะภิสัมโพธิง สัมพุชฌิต๎วา ตะถาคะโต
ปะฐะมัง ยัง อะเทเสสิ ธัมมะจักกัง อะนุตตะรัง.

๒. สัมมะเทวะ ปะวัตเตนโต โลเก อัปปะฏิวัตติยัง
ยัตถากขาตา อุโภ อันตา ปะฏิปัตติ จะ มัชฌิมา.

๓. จะตูส๎วะริยะสัจเจสุ วิสุทธัง ญาณะทัสสะนัง
เทสิตัง ธัมมะราเชนะ สัมมาสัมโพธิกิตตะนัง.

๔. นาเมนะ วิสสุตัง สุตตัง ธัมมะจักกัปปะวัตตะนัง
เวยยากะระณะปาเฐนะ สังคีตัง ตัง ภะณามะ เส.

พระตถาคตตรัสรู้พระอนุตรสัมมาสัมโพธิญาณแล้ว เมื่อจะทรงประกาศธรรมที่ยังไม่มีใครแสดงโดยชอบในโลก ได้ทรงแสดงธรรมจักรใดซึ่งกล่าวถึงส่วนที่สุดสองประเภทและทางสายกลาง เป็นปัญญารู้แจ้งหมดจดอริยสัจสี่ ขอเราทั้งหลายจงสวดธรรมจักรนั้นที่พระธรรมราชาทรงแสดง ปรากฏสมญานามว่าธัมมจักกัปปวัตนสูตร เป็นสูตรประกาศพระสัมมาสัมโพธิญาณ และพระสังคีติกาจารย์ได้ร้อยกรองไว้โดยความเป็นพระบาลีประเภทร้อยแก้วเทอญ

ธรรมจักร

เอวัง เม สุตัง.

ข้าพเจ้าได้สดับมาแล้วดังนี้

เอกัง สะมะยัง ภะคะวา พาราณะสิยัง วิหะระติ อิสิ-ปะตะเน มิคะทาเย.

สมัยหนึ่ง พระผู้มีพระภาคประทับอยู่ ณ ป่าอิสิปตนมฤค-ทายวัน ใกล้เมืองพาราณสี

ส่วนที่สุด ๒ ประเภท

ตัตฺระ โข ภะคะวา ปัญจะวัคคิเย ภิกขู อามันเตสิ.

ในกาลนั้น พระผู้มีพระภาคตรัสกับพระปัญจวัคคีย์ว่า

เทฺวเม ภิกขะเว อันตา ปัพพะชิเตนะ นะ เสวิตัพพา.

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย บรรพชิตไม่ควรประพฤติส่วนที่สุด ๒ อย่างนี้

กะตะเม เทฺว. โย จายัง กาเมสุ กามะสุขัลลิกานุโยโค หีโน คัมโม โปถุชชะนิโก อะนะริโย อะนัตถะสัญหิโต, โย จายัง อัตตะกิละมะถานุโยโค ทุกโข อะนะริโย อะนัตถะสัญหิโต.

ส่วนที่สุด ๒ อย่าง คือ การเสวยกามสุขในกามคุณอารมณ์ที่ทราม เป็นข้อประพฤติของชาวบ้าน เป็นข้อปฏิบัติของคนมี

กิเลสหนา ไม่ประเสริฐ หาประโยชน์มิได้ และการเบียดเบียนตนให้ลำบาก เป็นทุกข์ ไม่ประเสริฐ หาประโยชน์มิได้

ทางสายกลาง

เอเต โข ภิกขะเว อุโภ อันเต อะนุปะคัมมะ มัชฌิมา ปะฏิปะทา ตะถาคะเตนะ อะภิสัมพุทธา จักขุกะระณี ญาณะ-กะระณี อุปะสะมายะ อะภิญญายะ สัมโพธายะ นิพพานายะ สังวัตตะติ.

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ตถาคตได้ตรัสรู้ทางสายกลางที่ไม่เข้าถึงส่วนที่สุด ๒ อย่างนั้น ก่อให้เกิดดวงตาเห็นธรรม ก่อให้เกิดปัญญา ย่อมเป็นไปเพื่อความสงบกิเลส เพื่อความรู้ยิ่ง เพื่อความรู้แจ้ง และเพื่อดับทุกข์

กะตะมา จะ สา ภิกขะเว มัชฌิมา ปะฏิปะทา ตะถา-คะเตนะ อะภิสัมพุทธา จักขุกะระณี ญาณะกะระณี อุปะ-สะมายะ อะภิญญายะ สัมโพธายะ นิพพานายะ สังวัตตะติ.

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ทางสายกลางที่ตถาคตได้ตรัสรู้ ก่อให้เกิดดวงตาเห็นธรรม ก่อให้เกิดปัญญา ย่อมเป็นไปเพื่อความสงบกิเลส เพื่อความรู้ยิ่ง เพื่อความรู้แจ้ง และเพื่อดับทุกข์นั้น เป็นไฉน

อะยะเมวะ อะริโย อัฏฐังคิโก มัคโค. เสยยะถิทัง. สัมมา-ทิฏฐิ สัมมาสังกัปโป สัมมาวาจา สัมมากัมมันโต สัมมา-อาชีโว สัมมาวายาโม สัมมาสะติ สัมมาสะมาธิ.

ทางสายกลาง คือ อริยมรรคมีองค์ ๘ นี้นั่นเอง ได้แก่ ความเห็นชอบ ความดำริชอบ การกล่าวชอบ การกระทำชอบ การเลี้ยงชีพชอบ ความเพียรชอบ ความระลึกชอบ และความตั้งมั่นชอบ

อะยัง โข สา ภิกขะเว มัชฌิมา ปะฏิปะทา ตะถาคะเตนะ อะภิสัมพุทธา จักขุกะระณี ญาณะกะระณี อุปะสะมายะ อะภิญญายะ สัมโพธายะ นิพพานายะ สังวัตตะติ.

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย อริยมรรคมีองค์แปดนี้ เป็นทางสายกลางนั้นที่ตถาคตได้ตรัสรู้ ก่อให้เกิดดวงตาเห็นธรรม ก่อให้เกิดปัญญา ย่อมเป็นไปเพื่อความสงบกิเลส เพื่อความรู้ยิ่ง เพื่อความรู้แจ้ง และเพื่อดับทุกข์

ทุกข์

อิทัง โข ปะนะ ภิกขะเว ทุกขัง อะริยะสัจจัง. ชาติปิ ทุกขา. ชะราปิ ทุกขา. มะระณัมปิ ทุกขัง. โสกะปะริเทวะทุกขะ-โทมะนัสสุปายาสาปิ ทุกขา. อัปปิเยหิ สัมปะโยโค ทุกโข. ปิเยหิ วิปปะโยโค ทุกโข. ยัมปิจฉัง นะ ละภะติ, ตัมปิ ทุกขัง. สังขิตเตนะ ปัญจุปาทานักขันธา ทุกขา.

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย อริยสัจคือทุกข์ ได้แก่ ความเกิดเป็นทุกข์ ความแก่เป็นทุกข์ ความตายเป็นทุกข์ ความเศร้าโศก ความร่ำไร ความทุกข์กาย ความทุกข์ใจ และความคับแค้นใจเป็นทุกข์ การพบกับอารมณ์ที่ไม่ชอบเป็นทุกข์ การพลัดพราก

จากอารมณ์ที่ชอบเป็นทุกข์ และการไม่ได้รับอารมณ์ที่ปรารถนาเป็นทุกข์ โดยสังเขปอุปาทานขันธ์ห้าเป็นทุกข์

ทุกขสมุทัย

อิทัง โข ปะนะ ภิกขะเว ทุกขะสะมุทะโย อะริยะสัจจัง. ยายัง ตัณหา โปโนภะวิกา นันทีราคะสะหะคะตา ตัตฺระตัตฺราภินันทินี, เสยยะถิทัง. กามะตัณหา ภะวะตัณหา วิภะวะตัณหา.

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย อริยสัจคือทุกขสมุทัย ได้แก่ ความผูกพันที่ก่อให้เกิดภพใหม่ ประกอบด้วยความยินดีพอใจ เพลิดเพลินภพและอารมณ์นั้นๆ กล่าวคือ ความผูกพันในกามคุณอารมณ์ความผูกพันที่มีความเห็นผิดว่าภพเที่ยง และความผูกพันที่มีความเห็นผิดว่าภพขาดสูญ

ทุกขนิโรธ

อิทัง โข ปะนะ ภิกขะเว ทุกขะนิโรโธ อะริยะสัจจัง. โย ตัสสาเยวะ ตัณหายะ อะเสสะวิราคะนิโรโธ จาโค ปะฏินิสสัคโค มุตติ อะนาละโย.

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย อริยสัจคือทุกขนิโรธ ได้แก่ ความดับสนิทตัณหานั้นทั้งหมด ความสละตัณหานั้น ความปล่อยตัณหานั้น ความวางตัณหานั้น และความไม่พัวพันตัณหานั้น

มรรค

อิทัง โข ปะนะ ภิกขะเว ทุกขะนิโรธะคามินี ปะฏิปะทา อะริยะสัจจัง. อะยะเมวะ อะริโย อัฏฐังคิโก มัคโค. เสยยะถิทัง. สัมมาทิฏฐิ สัมมาสังกัปโป สัมมาวาจา สัมมากัมมันโต สัมมา-อาชีโว สัมมาวายาโม สัมมาสะติ สัมมาสะมาธิ.

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย อริยสัจคือมรรคอันเป็นทางดับทุกข์ ได้แก่ อริยมรรคมีองค์ ๘ นี้นั่นเอง กล่าวคือ ความเห็นชอบ ความดำริชอบ การกล่าวชอบ การกระทำชอบ การเลี้ยงชีพชอบ ความเพียรชอบ ความระลึกชอบ และความตั้งมั่นชอบ

นี้คือทุกข์

อิทัง ทุกขัง อะริยะสัจจันติ เม ภิกขะเว ปุพเพ อะนะ-นุสสุเตสุ ธัมเมสุ จักขุง อุทะปาทิ, ญาณัง อุทะปาทิ, ปัญญา อุทะปาทิ, วิชชา อุทะปาทิ, อาโลโก อุทะปาทิ.

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ดวงตาเห็นธรรมได้เกิดแล้ว ญาณได้เกิดแล้ว ปัญญาได้เกิดแล้ว วิชชาได้เกิดแล้ว แสงสว่างได้เกิดแล้ว แก่ตถาคตในธรรมที่ไม่เคยสดับมาก่อนว่า อุปาทานขันธ์ห้านี้คืออริยสัจที่เป็นทุกข์

ควรกำหนดรู้ทุกข์

ตัง โข ปะนิทัง ทุกขัง อะริยะสัจจัง ปะริญเญยยันติ เม ภิกขะเว ปุพเพ อะนะนุสสุเตสุ ธัมเมสุ จักขุง อุทะปาทิ, ญาณัง

อุทะปาทิ, ปัญญา อุทะปาทิ, วิชชา อุทะปาทิ, อาโลโก อุทะปาทิ.

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ดวงตาเห็นธรรมได้เกิดแล้ว ญาณได้เกิดแล้ว ปัญญาได้เกิดแล้ว วิชชาได้เกิดแล้ว แสงสว่างได้เกิดแล้ว แก่ตถาคตในธรรมที่ไม่เคยสดับมาก่อนว่า อริยสัจคือทุกข์นั้นเป็นธรรมที่ควรกำหนดรู้

ทรงกำหนดรู้ทุกข์แล้ว

ตัง โข ปะนิทัง ทุกขัง อะริยะสัจจัง ปะริญญาตันติ เม ภิกขะเว ปุพเพ อะนะนุสสุเตสุ ธัมเมสุ จักขุง อุทะปาทิ, ญาณัง อุทะปาทิ, ปัญญา อุทะปาทิ, วิชชา อุทะปาทิ, อาโลโก อุทะปาทิ.

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ดวงตาเห็นธรรมได้เกิดแล้ว ญาณได้เกิดแล้ว ปัญญาได้เกิดแล้ว วิชชาได้เกิดแล้ว แสงสว่างได้เกิดแล้ว แก่ตถาคตในธรรมที่ไม่เคยสดับมาก่อนว่า เราได้กำหนดรู้อริยสัจคือทุกข์นั้นแล้ว

นี้คือทุกขสมุทัย

อิทัง ทุกขะสะมุทะโย อะริยะสัจจันติ เม ภิกขะเว ปุพเพ อะนะนุสสุเตสุ ธัมเมสุ จักขุง อุทะปาทิ, ญาณัง อุทะปาทิ, ปัญญา อุทะปาทิ, วิชชา อุทะปาทิ, อาโลโก อุทะปาทิ.

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ดวงตาเห็นธรรมได้เกิดแล้ว ญาณได้เกิดแล้ว ปัญญาได้เกิดแล้ว วิชชาได้เกิดแล้ว แสงสว่างได้เกิด

แล้ว แก่ตถาคตในธรรมที่ไม่เคยสดับมาก่อนว่า ตัณหานี้คืออริยสัจที่เป็นทุกขสมุทัย (เหตุแห่งทุกข์)

ควรละทุกขสมุทัย

ตัง โข ปะนิทัง ทุกขะสะมุทะโย อะริยะสัจจัง ปะหาตัพพันติ เม ภิกขะเว ปุพเพ อะนะนุสสุเตสุ ธัมเมสุ จักขุง อุทะปาทิ, ญาณัง อุทะปาทิ, ปัญญา อุทะปาทิ, วิชชา อุทะปาทิ, อาโลโก อุทะปาทิ.

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ดวงตาเห็นธรรมได้เกิดแล้ว ญาณได้เกิดแล้ว ปัญญาได้เกิดแล้ว วิชชาได้เกิดแล้ว แสงสว่างได้เกิดแล้ว แก่ตถาคตในธรรมที่ไม่เคยสดับมาก่อนว่า อริยสัจคือทุกขสมุทัยนั้นเป็นธรรมที่ควรละ

ทรงละทุกขสมุทัยแล้ว

ตัง โข ปะนิทัง ทุกขะสะมุทะโย อะริยะสัจจัง ปะหีนันติ เม ภิกขะเว ปุพเพ อะนะนุสสุเตสุ ธัมเมสุ จักขุง อุทะปาทิ, ญาณัง อุทะปาทิ, ปัญญา อุทะปาทิ, วิชชา อุทะปาทิ, อาโลโก อุทะปาทิ.

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ดวงตาเห็นธรรมได้เกิดแล้ว ญาณได้เกิดแล้ว ปัญญาได้เกิดแล้ว วิชชาได้เกิดแล้ว แสงสว่างได้เกิดแล้ว แก่ตถาคตในธรรมที่ไม่เคยสดับมาก่อนว่า เราได้ละอริยสัจคือทุกขสมุทัยนั้นแล้ว

นี้คือทุกขนิโรธ

อิทัง ทุกขะนิโรโธ อะริยะสัจจันติ เม ภิกขะเว ปุพเพ อะนะนุสสุเตสุ ธัมเมสุ จักขุง อุทะปาทิ, ญาณัง อุทะปาทิ, ปัญญา อุทะปาทิ, วิชชา อุทะปาทิ, อาโลโก อุทะปาทิ.

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ดวงตาเห็นธรรมได้เกิดแล้ว ญาณได้เกิดแล้ว ปัญญาได้เกิดแล้ว วิชชาได้เกิดแล้ว แสงสว่างได้เกิดแล้ว แก่ตถาคตในธรรมที่ไม่เคยสดับมาก่อนว่า นิพพานนี้คืออริยสัจที่เป็นความดับทุกข์

ควรรู้แจ้งทุกขนิโรธ

ตัง โข ปะนิทัง ทุกขะนิโรโธ อะริยะสัจจัง สัจฉิกาตัพพันติ เม ภิกขะเว ปุพเพ อะนะนุสสุเตสุ ธัมเมสุ จักขุง อุทะปาทิ, ญาณัง อุทะปาทิ, ปัญญา อุทะปาทิ, วิชชา อุทะปาทิ, อาโลโก อุทะปาทิ.

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ดวงตาเห็นธรรมได้เกิดแล้ว ญาณได้เกิดแล้ว ปัญญาได้เกิดแล้ว วิชชาได้เกิดแล้ว แสงสว่างได้เกิดแล้ว แก่ตถาคตในธรรมที่ไม่เคยสดับมาก่อนว่า อริยสัจคือทุกขนิโรธนั้นเป็นธรรมที่ควรรู้แจ้ง

ทรงรู้แจ้งทุกขนิโรธแล้ว

ตัง โข ปะนิทัง ทุกขะนิโรโธ อะริยะสัจจัง สัจฉิกะตันติ เม ภิกขะเว ปุพเพ อะนะนุสสุเตสุ ธัมเมสุ จักขุง อุทะปาทิ,

ญาณัง อุทะปาทิ, ปัญญา อุทะปาทิ, วิชชา อุทะปาทิ, อาโลโก อุทะปาทิ.

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ดวงตาเห็นธรรมได้เกิดแล้ว ญาณได้เกิดแล้ว ปัญญาได้เกิดแล้ว วิชชาได้เกิดแล้ว แสงสว่างได้เกิดแล้ว แก่ตถาคตในธรรมที่ไม่เคยสดับมาก่อนว่า เราได้รู้แจ้งอริยสัจคือทุกขนิโรธนั้นแล้ว

นี้คือมรรค

อิทัง ทุกขะนิโรธะคามินี ปะฏิปะทา อะริยะสัจจันติ เม ภิกขะเว ปุพเพ อะนะนุสสุเตสุ ธัมเมสุ จักขุง อุทะปาทิ, ญาณัง อุทะปาทิ, ปัญญา อุทะปาทิ, วิชชา อุทะปาทิ, อาโลโก อุทะปาทิ.

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ดวงตาเห็นธรรมได้เกิดแล้ว ญาณได้เกิดแล้ว ปัญญาได้เกิดแล้ว วิชชาได้เกิดแล้ว แสงสว่างได้เกิดแล้วแก่ตถาคตในธรรมที่ไม่เคยสดับมาก่อนว่า [อริยมรรค]นี้คืออริยสัจที่เป็นทางดับทุกข์

ควรอบรมมรรค

ตัง โข ปะนิทัง ทุกขะนิโรธะคามินี ปะฏิปะทา อะริยะสัจจัง ภาเวตัพพันติ เม ภิกขะเว ปุพเพ อะนะนุสสุเตสุ ธัมเมสุ จักขุง อุทะปาทิ, ญาณัง อุทะปาทิ, ปัญญา อุทะปาทิ, วิชชา อุทะปาทิ, อาโลโก อุทะปาทิ.

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ดวงตาเห็นธรรมได้เกิดแล้ว ญาณได้เกิดแล้ว ปัญญาได้เกิดแล้ว วิชชาได้เกิดแล้ว แสงสว่างได้เกิดแล้ว แก่ตถาคตในธรรมที่ไม่เคยสดับมาก่อนว่า อริยสัจคือมรรคนั้นเป็นธรรมที่ควรอบรม

ทรงอบรมมรรคแล้ว

ตัง โข ปะนิทัง ทุกขะนิโรธะคามินี ปะฏิปะทา อะริยะสัจจัง ภาวิตันติ เม ภิกขะเว ปุพเพ อะนะนุสสุเตสุ ธัมเมสุ จักขุง อุทะปาทิ, ญาณัง อุทะปาทิ, ปัญญา อุทะปาทิ, วิชชา อุทะปาทิ, อาโลโก อุทะปาทิ.

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ดวงตาเห็นธรรมได้เกิดแล้ว ญาณได้เกิดแล้ว ปัญญาได้เกิดแล้ว วิชชาได้เกิดแล้ว แสงสว่างได้เกิดแล้ว แก่ตถาคตในธรรมที่ไม่เคยสดับมาก่อนว่า เราได้อบรมอริยสัจคือมรรคนั้นแล้ว

ไม่ทรงปฏิญาณว่าเป็นพุทธะก่อน

ยาวะกีวัญจะ เม ภิกขะเว อิเมสุ จะตูสุ อะริยะสัจเจสุ เอวัง ติปะริวัฏฏัง ทฺวาทะสาการัง ยะถาภูตัง ญาณะทัสสะนัง นะ สุวิสุทธัง อะโหสิ. เนวะ ตาวาหัง ภิกขะเว สะเทวะเก โลเก สะมาระเก สะพฺรัหฺมะเก สัสสะมะณะพฺราหฺมะณิยา ปะชายะ สะเทวะมะนุสสายะ อะนุตตะรัง สัมมาสัมโพธิง อะภิสัมพุทโธติ ปัจจัญญาสิง.

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ตราบที่ปัญญารู้เห็นตามความเป็นจริง ที่มีรอบ ๓ มีอาการ ๑๒ อย่างนี้ในอริยสัจสี่ ยังไม่หมดจดแก่ตถาคต ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ตถาคตยังไม่ปฏิญาณว่าเป็นผู้ตรัสรู้อนุตรสัมมาสัมโพธิญาณอันยอดเยี่ยมในโลก ที่มีเทวดา มาร และพรหม ในเหล่าสัตว์มีสมณะ พราหมณ์ พร้อมด้วยเทวดาและมนุษย์

ได้ทรงปฏิญาณว่าเป็นพุทธะ

ยะโต จะ โข เม ภิกขะเว อิเมสุ จะตูสุ อะริยะสัจเจสุ เอวัง ติปะริวัฏฏัง ทฺวาทะสาการัง ยะถาภูตัง ญาณะทัสสะนัง สุวิสุทธัง อะโหสิ. อะถาหัง ภิกขะเว สะเทวะเก โลเก สะมาระเก สะพฺรัหฺมะเก สัสสะมะณะพฺราหฺมะณิยา ปะชายะ สะเทวะมะนุสสายะ อะนุตตะรัง สัมมาสัมโพธิง อะภิสัมพุทโธติ ปัจจัญญาสิง.

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ตราบที่ปัญญารู้เห็นตามความเป็นจริง ที่มีรอบ ๓ มีอาการ ๑๒ อย่างนี้ในอริยสัจสี่ ได้หมดจดแก่ตถาคต ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ตถาคตได้ปฏิญาณว่าเป็นผู้ตรัสรู้อนุตรสัมมาสัมโพธิญาณอันยอดเยี่ยมในโลก ที่มีเทวดา มาร และพรหม ในเหล่าสัตว์มีสมณะ พราหมณ์ พร้อมด้วยเทวดาและมนุษย์

ปัจเวกขณญาณ

ญาณัญจะ ปะนะ เม ทัสสะนัง อุทะปาทิ. อะกุปปา เม วิมุตติ. อะยะมันติมา ชาติ. นัตถิทานิ ปุนัพภะโวติ.

ปัญญารู้เห็นได้เกิดแก่ตถาคตว่า ความหลุดพ้นของเราไม่พินาศแล้ว ชาตินี้เป็นชาติสุดท้าย ไม่มีภพใหม่อีกในกาลนี้

พระปัญจวัคคีย์ปลาบปลื้มภาษิต

อิทะมะโวจะ ภะคะวา. อัตตะมะนา ปัญจะวัคคิยา ภิกขู ภะคะวะโต ภาสิตัง อะภินันทุนติ.

พระผู้มีพระภาคตรัสธรรมจักรนี้แล้ว พระปัญจวัคคีย์ปลาบปลื้มภาษิตของพระองค์ ดังนี้แล

ท่านโกณฑัญญะเป็นพระโสดาบัน

อิมัสฺมิญจะ ปะนะ เวยยากะระณัสฺมิง ภัญญะมาเน อายัสฺมะโต โกณฑัญญัสสะ วิระชัง วีตะมะลัง ธัมมะจักขุง อุทะปาทิ "ยัง กิญจิ สะมุทะยะธัมมัง, สัพพัง ตัง นิโรธะธัมมัน"ติ.

เมื่อพระผู้มีพระภาคตรัสพระธรรมเทศนานี้อยู่ ดวงตาเห็นธรรมอันปราศจากธุลี ปราศจากมลทิน ได้บังเกิดแก่ท่านโกณฑัญญะว่า สิ่งใดสิ่งหนึ่ง มีสภาพเกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งทั้งปวงนั้น มีสภาพดับไปเป็นธรรมดา

ทวยเทพป่าวประกาศ

ปะวัตติเต จะ ปะนะ ภะคะวะตา ธัมมะจักเก ภุมมา เทวา สัททะมะนุสสาเวสุง "เอตัง ภะคะวะตา พาราณะสิยัง

อิสิปะตะเน มิคะทาเย อะนุตตะรัง ธัมมะจักกัง ปะวัตติตัง อัปปะฏิวัตติยัง สะมะเณนะ วา พฺราหฺมะเณนะ วา เทเวนะ วา มาเรนะ วา พฺรัหฺมุนา วา เกนะจิ วา โลกัสฺมิน”ติ.

เมื่อพระผู้มีพระภาคทรงประกาศธรรมจักรแล้ว ภุมเทวดาได้ป่าวประกาศว่า พระผู้มีพระภาคได้ทรงแสดงธรรมจักรอันยอดเยี่ยม ณ ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน ใกล้เมืองพาราณสี เป็นธรรมที่สมณะ พราหมณ์ เทวดา มาร พรหม หรือใครๆ ในโลก จะคัดค้านไม่ได้

ภุมมานัง เทวานัง สัททัง สุตฺวา จาตุมะหาราชิกา เทวา สัททะมะนุสสาเวสุง “เอตัง ภะคะวะตา พาราณะสิยัง อิสิ-ปะตะเน มิคะทาเย อะนุตตะรัง ธัมมะจักกัง ปะวัตติตัง อัป-ปะฏิวัตติยัง สะมะเณนะ วา พฺราหฺมะเณนะ วา เทเวนะ วา มาเรนะ วา พฺรัหฺมุนา วา เกนะจิ วา โลกัสฺมิน”ติ.

เทวดาชั้นจาตุมหาราชได้ยินเสียงของภุมเทวดาแล้ว ได้ป่าวประกาศว่า พระผู้มีพระภาคได้ทรงแสดงธรรมจักรอันยอดเยี่ยม ณ ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน ใกล้เมืองพาราณสี เป็นธรรมที่สมณะ พราหมณ์ เทวดา มาร พรหม หรือใครๆ ในโลก จะคัดค้านไม่ได้

จาตุมะหาราชิกานัง เทวานัง สัททัง สุตฺวา ตาวะติงสา เทวา สัททะมะนุสสาเวสุง “เอตัง ภะคะวะตา พาราณะสิยัง อิสิปะตะเน มิคะทาเย อะนุตตะรัง ธัมมะจักกัง ปะวัตติตัง อัปปะฏิวัตติยัง สะมะเณนะ วา พฺราหฺมะเณนะ วา เทเวนะ วา มาเรนะ วา พฺรัหฺมุนา วา เกนะจิ วา โลกัสฺมิน”ติ.

เทวดาชั้นดาวดึงส์ได้ยินเสียงของเทวดาชั้นจาตุมหาราชแล้ว ได้ป่าวประกาศว่า พระผู้มีพระภาคได้ทรงแสดงธรรมจักรอันยอดเยี่ยม ณ ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน ใกล้เมืองพาราณสี เป็นธรรมที่สมณะ พราหมณ์ เทวดา มาร พรหม หรือใครๆ ในโลก จะคัดค้านไม่ได้

ตาวะติงสานัง เทวานัง สัททัง สุตฺวา ยามา เทวา สัททะมะนุสสาเวสุง "เอตัง ภะคะวะตา พาราณะสิยัง อิสิปะตะเน มิคะทาเย อะนุตตะรัง ธัมมะจักกัง ปะวัตติตัง อัปปะฏิวัตติยัง สะมะเณนะ วา พฺราหฺมะเณนะ วา เทเวนะ วา มาเรนะ วา พฺรัหฺมุนา วา เกนะจิ วา โลกัสฺมิน"ติ.

เทวดาชั้นยามาได้ยินเสียงของเทวดาชั้นดาวดึงส์แล้ว ได้ป่าวประกาศว่า พระผู้มีพระภาคได้ทรงแสดงธรรมจักรอันยอดเยี่ยม ณ ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน ใกล้เมืองพาราณสี เป็นธรรมที่สมณะ พราหมณ์ เทวดา มาร พรหม หรือใครๆ ในโลก จะคัดค้านไม่ได้

ยามานัง เทวานัง สัททัง สุตฺวา ตุสิตา เทวา สัททะมะนุสสาเวสุง "เอตัง ภะคะวะตา พาราณะสิยัง อิสิปะตะเน มิคะทาเย อะนุตตะรัง ธัมมะจักกัง ปะวัตติตัง อัปปะฏิวัตติยัง สะมะเณนะ วา พฺราหฺมะเณนะ วา เทเวนะ วา มาเรนะ วา พฺรัหฺมุนา วา เกนะจิ วา โลกัสฺมิน"ติ.

เทวดาชั้นดุสิตได้ยินเสียงของเทวดาชั้นยามาแล้ว ได้ป่าวประกาศว่า พระผู้มีพระภาคได้ทรงแสดงธรรมจักรอันยอดเยี่ยม ณ

ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน ใกล้เมืองพาราณสี เป็นธรรมที่สมณะ พราหมณ์ เทวดา มาร พรหม หรือใครๆ ในโลก จะคัดค้านไม่ได้

ตุสิตานัง เทวานัง สัททัง สุตฺวา นิมมานะระตี เทวา สัททะมะนุสสาเวสุง "เอตัง ภะคะวะตา พาราณะสิยัง อิสิปะตะเน มิคะทาเย อะนุตตะรัง ธัมมะจักกัง ปะวัตติตัง อัปปะฏิวัตติยัง สะมะเณนะ วา พฺราหฺมะเณนะ วา เทเวนะ วา มาเรนะ วา พฺรัหฺมุนา วา เกนะจิ วา โลกัสฺมินฺ"ติ.

เทวดาชั้นนิมมานรดีได้ยินเสียงของเทวดาชั้นดุสิตแล้ว ได้ป่าวประกาศว่า พระผู้มีพระภาคได้ทรงแสดงธรรมจักรอันยอดเยี่ยม ณ ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน ใกล้เมืองพาราณสี เป็นธรรมที่สมณะ พราหมณ์ เทวดา มาร พรหม หรือใครๆ ในโลก จะคัดค้านไม่ได้

นิมมานะระตีนัง เทวานัง สัททัง สุตฺวา ปะระนิมมิตะวะสะวัตตี เทวา สัททะมะนุสสาเวสุง "เอตัง ภะคะวะตา พาราณะสิยัง อิสิปะตะเน มิคะทาเย อะนุตตะรัง ธัมมะจักกัง ปะวัตติตัง อัปปะฏิวัตติยัง สะมะเณนะ วา พฺราหฺมะเณนะ วา เทเวนะ วา มาเรนะ วา พฺรัหฺมุนา วา เกนะจิ วา โลกัสฺมินฺ"ติ.

เทวดาชั้นปรนิมมิตวสวดีได้ยินเสียงของเทวดาชั้นนิมมานรดีแล้ว ได้ป่าวประกาศว่า พระผู้มีพระภาคได้ทรงแสดงธรรมจักรอันยอดเยี่ยม ณ ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน ใกล้เมืองพาราณสี เป็นธรรมที่สมณะ พราหมณ์ เทวดา มาร พรหม หรือใครๆ ในโลก จะคัดค้านไม่ได้

ประระนิมมิตะวะสะวัตตีนัง เทวานัง สัททัง สุตฺวา พฺรัหฺมะกายิกา เทวา สัททะมะนุสสาเวสุง "เอตัง ภะคะวะตา พาราณะสิยัง อิสิปะตะเน มิคะทาเย อะนุตตะรัง ธัมมะจักกัง ปะวัตติตัง อัปปะฏิวัตติยัง สะมะเณนะ วา พฺราหฺมะเณนะ วา เทเวนะ วา มาเรนะ วา พฺรัหฺมุนา วา เกนะจิ วา โลกัสฺมิน"ติ.

เทพที่นับเนื่องในหมู่พรหมได้ยินเสียงของเทวดาชั้นปรนิมมิตวสวดีแล้ว ได้ป่าวประกาศว่า พระผู้มีพระภาคได้ทรงแสดงธรรมจักรอันยอดเยี่ยม ณ ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน ใกล้เมืองพาราณสี เป็นธรรมที่สมณะ พราหมณ์ เทวดา มาร พรหม หรือใครๆ ในโลก จะคัดค้านไม่ได้

อิติหะ เตนะ ขะเณนะ เตนะ ละเยนะ เตนะ มุหุตเตนะ ยาวะ พฺรหฺมะโลกา สัทโท อัพภุคคัจฉิ.

เสียงป่าวประกาศในโลกนี้ได้แพร่สะพัดถึงพรหมโลก โดยชั่วขณะนั้น ด้วยประการฉะนี้

เกิดแผ่นดินไหวและโอภาส

อะยัญจะ ทะสะสะหัสสิโลกะธาตุ สังกัมปิ สัมปะกัมปิ สัมปะเวธิ. อัปปะมาโณ จะ อุฬาโร โอภาโส โลเก ปาตุระโหสิ อะติกกัมมะ เทวานัง เทวานุภาวัง.

ก็หมื่นโลกธาตุนี้ได้สั่นสะเทือนหวั่นไหว และเกิดโอภาสอันใหญ่หลวงหาประมาณมิได้ในโลก ยิ่งกว่าเทวานุภาพของเทวดาทั้งหลาย

ทรงเปล่งอุทาน

อะถะ โข ภะคะวา อิมัง อุทานัง อุทาเนสิ อัญญาสิ วะตะ โภ โกณฑัญโญ, อัญญาสิ วะตะ โภ โกณฑัญโญติ. อิติ หิทัง อายัสฺมะโต โกณฑัญญัสสะ อัญญาโกณฑัญโญเตฺววะ นามัง อะโหสิ.

ในกาลนั้น พระผู้มีพระภาคทรงเปล่งอุทานว่า ท่านทั้งหลาย โกณฑัญญะรู้แล้วหนอ ท่านทั้งหลาย โกณฑัญญะรู้แล้วหนอ ฉะนั้น ท่านโกณฑัญญะจึงปรากฏสมญานามนี้ว่า พระอัญญาโกณฑัญญะ (พระโกณฑัญญะผู้รู้แล้ว)

&&&&

คำกรวดน้ำ

ขอเดชะตั้งจิตอุทิศผล	บุญกุศลนี้แผ่ไปให้ไพศาล
ถึงบิดามารดาครูอาจารย์	ทั้งลูกหลานญาติมิตรสนิทกัน
คนเคยรักเคยชังแต่ครั้งไหน	ขอให้ได้ส่วนกุศลผลของฉัน
ทั้งเจ้ากรรมนายเวรและเทวัญ	ขอให้ท่านได้กุศลผลนี้เทอญ

&&&&

บรรณานุกรม

สีริมังคลาปริตดอ. พิมพ์ครั้งที่ ๒. ย่างกุ้ง: กระทรวงมหาดไทยและการศาสนา, ๒๕๓๓.

เตโชทีปะ, พระ. **ปริตตฎีกา.** พิมพ์ครั้งที่ ๒. ย่างกุ้ง: กระทรวงมหาดไทยและการศาสนา, ๒๕๑๗.

ธนิต อยู่โพธิ์. **อานุภาพพระปริตต์.** พิมพ์ครั้งที่ ๕. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย, ๒๕๓๗.

ธัมมานันทะ, พระ. **อัครมหาบัณฑิตานุสรณ์.** พิมพ์ครั้งที่ ๑. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย, ๒๕๓๔.

นิโครธะ, พระ. **วินยสมูหวินิจฉัย.** พิมพ์ครั้งที่ ๒. ย่างกุ้ง: โรงพิมพ์ปยีจีมัณไฑฑปิฎกัตจาเป, ๒๕๒๐.

ปากน้ำ, วัด. **สวดมนต์ฉบับวัดปากน้ำ.** พิมพ์ครั้งที่ ๙. กรุงเทพมหานคร: ม.ป.ท., ๒๕๒๒.

แย้ม ประพัฒน์ทอง, น.อ. (พิเศษ). **สวดมนต์เจ็ดตำนาน** ฉบับกองทัพอากาศ. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ข่าวทหารอากาศ, ๒๕๓๘.

ราชบัณฑิตยสถาน. **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๒๕.** พิมพ์ครั้งที่ ๕. กรุงเทพมหานคร: อักษรเจริญทัศน์, ๒๕๓๘.

วาเสฏฐาภิวงศ์, พระ. **พระปริตรแปลใหม่.** พิมพ์ครั้งที่ ๒. ย่างกุ้ง: โรงพิมพ์หังสาวดี, ๒๕๑๑.

วิสทญาณะ, พระ. **พระปริตรแปลพิเศษ.** ม.ป.ท., ๒๔๙๗.

ศาสนโสภณ, พระ. **สวดมนต์แปล.** พิมพ์ครั้งที่ ๑๑. กรุงเทพมหานคร: มหามงกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๓๓.

สุเชาวน์ พลอยชุม. **ประวัติคาถาชินบัญชร.** พิมพ์ครั้งที่ ๔. กรุงเทพมหานคร: มหามงกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๔๐.

สุภาพรรณ ณ บางช้าง, รองศาสตราจารย์. **วิวัฒนาการวรรณคดีบาลีพระสุตตันตปิฎกที่แต่งในประเทศไทย.** พิมพ์ครั้งที่ ๑. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๓.

โสภณะ, พระ. (มหาสีสยาด่อ) **ธรรมจักรเทศนา.** พิมพ์ครั้งที่ ๔. ย่างกุ้ง: สมาคมพุทธศาสนานุเคราะห์, ๒๕๓๗.

อัคควังสะ, พระ. **สัททนีติปกรณ์,** ๓ เล่ม. พิมพ์ครั้งที่ ๑. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิภูมิพโลภิกขุ,๒๕๒๑-๒๓.

อุตตมสิกขะ, พระ. “กจฺจายนเภทนวฏีกา.” ใน **สัททาแงฎีกาปาฐ.** พิมพ์ครั้งที่ ๑. ย่างกุ้ง: โรงพิมพ์สุธัมมวตี, ๒๔๗๓.

Edward M. Stauffer (Bhikkhu Bodesako), **Theravada Buddhist Chants.** Mimeographed. 1990.

บทเพิ่มเติม

เมตตปริตรในฉบับนี้ต่างจากฉบับไทยและฉบับอื่นๆ ในบางที่ จะขอชี้แจงเหตุผลในเรื่องนี้ตามกฎไวยากรณ์และฉันทลักษณ์ต่อไป

คาถาในพระปริตรนี้เป็นคาถาประเภทมาตราพฤติเรียกว่า คีติคาถา ประกอบด้วยคณะ ๘ คณะ คณะที่ ๖ เป็น ช คณะ (๑-๒-๑) หรือสัพพลหุคณะ (๑-๑-๑-๑) คณะสุดท้ายเป็นครุ ส่วนคณะอื่นๆ มี ๔ มาตรา ดังต่อไปนี้

๑ กรณี	๒ ยมตฺถ	๓ กุสเล	๔ น ยนฺต	๕ สนฺตํ	๖ ปทํ อ	๗ ภิสเมจฺ	๘ จ
๔ สกฺโก	๔ อุชู จ	๔ สุหุชู	๔ จ สูว	ช โจ จสฺ	๔ ส มุทุ อ	ครุ นติมา	นี
๔	๔	๔	๔	สัพพลหุ	๔	ครุ	

คาถาที่ ๑ บาทที่ ๒ ฉบับพม่ามีปาฐะว่า ยนฺต สนฺตํ โดยลบนิคหิตเพื่อรักษาคณะฉันท์ ฉบับอื่นมีปาฐะว่า ยนฺตํ สนฺตํ ปาฐะนี้ไม่ตรงตามฉันทลักษณ์เพราะคณะที่ ๔ เกิน ๔ มาตรา ส่วนในบาทที่ ๔ ฉบับพม่ามีปาฐะว่า สูวโจ โดยทีฆะ อุ เป็น อู เพื่อรักษาคณะฉันท์ ฉบับอื่นมีปาฐะว่า สุวโจ ปาฐะนี้ไม่ต้องคณะฉันท์เพราะคณะที่ ๔ ไม่ครบ ๔ มาตรา

คาถาที่ ๒ บาทที่ ๔ ฉบับพม่ามีปาฐะว่า กุเลสฺวนนุคิทฺโธ โดยแปลง อุ เป็น ว อักษร ฉบับอื่นมีปาฐะว่า กุเลสุ อนนุคิทฺโธ ปาฐะนี้ไม่ต้องคณะฉันท์เพราะคณะที่ ๗ เกิน ๔ มาตรา

คาถาที่ ๓ บาทที่ ๑ ฉบับพม่ามีปาฐะว่า น จ ขุทฺทมาจเร ฉบับอื่นมีปาฐะว่า น จ ขุทฺทํ สมาจเร ปาฐะนี้ไม่ต้องคณะฉันท์เพราะคณะที่ ๒ เกิน ๔ มาตรา ส่วนในบาทที่ ๔ ฉบับพม่ามีปาฐะว่า สพฺพสตฺตา ฉบับอื่นมีปาฐะว่า สพฺเพ สตฺตา ปาฐะนี้ไม่ต้องคณะฉันท์เพราะคณะที่ ๕ เกิน ๔ มาตรา

คาถาที่ ๔ บาทที่ ๒ ฉบับพม่ามีปาฐะว่า ถาวรา วนวเสสา โดยเชื่อมสนธิคือ วา + อนวเสสา ฉบับอื่นมีปาฐะว่า ถาวรา วา อนวเสสา ปาฐะนี้ไม่ต้องคณะฉันท์เพราะคณะที่ ๖ ไม่เป็น ช คณะ ส่วนในบาทที่ ๓ ฉบับพม่ามีปาฐะว่า ทีฆา วา เย ว มหนฺตา โดยรัสสะ อา ใน วา ศัพท์ ฉบับอื่นมีปาฐะว่า ทีฆา วา เย มหนฺตา วา ปาฐะนี้ไม่ต้องคณะฉันท์เพราะคณะที่ ๓ เกิน ๔ มาตรา และ วา ศัพท์ก็ไม่นิยมอยู่หลังวิเสสยะเป็นรูปว่า เย มหนฺตา วา

คาถาที่ ๕ บาทที่ ๑ ฉบับพม่ามีปาฐะว่า ทิฏฺจา วา เย ว อทิฏฺจา โดยรัสสะ อา ใน วา ศัพท์ ฉบับอื่นมีปาฐะว่า ทิฏฺจา วา เย จ อทิฏฺจา ปาฐะนี้ไม่ตรงตามไวยากรณ์ เพราะ จ ศัพท์ ทำหน้าที่รวบรวม (สมุจจยะ) ไม่นิยมกล่าวร่วมกับ วา ศัพท์ที่ทำหน้าที่วิกัปป์, ในบาทที่ ๒ ฉบับพม่ามีปาฐะว่า เย ว ทูเร ส่วนฉบับอื่นมีปาฐะว่า เย จ ทูเร ก็ถือว่าไม่ตรงตามไวยากรณ์ดังที่กล่าวมาแล้ว, ในบาทที่ ๓ ฉบับพม่ามีปาฐะว่า ภูตา ว สมฺภเวสี ว โดยรัสสะ อา ใน วา ศัพท์ ฉบับอื่นมีปาฐะว่า ภูตา วา สมฺภเวสี วา ปาฐะนี้ไม่ต้องคณะฉันท์เพราะคณะที่ ๓ เกิน ๔ มาตรา ส่วนในบาทที่ ๔ ฉบับพม่ามีปาฐะเป็นรูปสมาสว่า สพฺพสตฺตา ฉบับอื่นมีปาฐะว่า สพฺเพ สตฺตา ปาฐะนี้ไม่ต้องคณะฉันท์เพราะคณะที่ ๕ เกิน ๔ มาตรา

คาถาที่ ๖ บาทที่ ๒ ฉบับพม่ามีปาฐะว่า น กิญฺจิ โดยลบนิคหิตใน นํ ศัพท์ ฉบับอื่นมีปาฐะว่า นํ กิญฺจิ ปาฐะนี้ไม่ต้องคณะฉันท์เพราะคณะที่ ๗ เกิน ๔ มาตรา ส่วนในบาทที่ ๓ ฉบับพม่ามีปาฐะว่า ปฏิฆสญฺญ โดยรัสสะ อา ใน ญา ฉบับอื่นมีปาฐะว่า ปฏีฆสญฺญา ปาฐะนี้ไม่ต้องคณะฉันท์เพราะคณะที่ ๓ และ ๔ เกิน ๔ มาตรา

คาถาที่ ๗ บาทที่ ๑-๒ ฉบับพม่ามีปาฐะเป็นรูปสนธิว่า ปุตฺตมายุสา โดยแปลงนิคหิตเป็น ม อักษร ฉบับอื่นมีปาฐะว่า ปุตฺตํ อายุสา ถือว่าถูกทั้งสองฉบับเพราะไม่เนื่องด้วยฉันทลักษณ์

คาถาที่ ๘ บาทที่ ๑ ฉบับพม่ามีปาฐะว่า สพฺพโลกสฺมิ โดยลบนิคหิต ฉบับอื่นมีปาฐะว่า สพฺพโลกสฺมึ ปาฐะนี้ไม่ต้องคณะฉันท์เพราะคณะที่ ๔ เกิน ๔ มาตรา ส่วนในบาทที่ ๔ ฉบับพม่ามีปาฐะเป็นรูปสนธิว่า อเวรมสปตฺตํ โดยแปลงนิคหิตเป็น ม อักษร ฉบับอื่นมีปาฐะว่า อเวรํ อสปตฺตํ ปาฐะนี้ไม่ต้องคณะฉันท์เพราะคณะที่ ๖ ไม่เป็น ช คณะ

คาถาที่ ๙ บาทที่ ๑ ฉบับพม่ามีปาฐะว่า นิสินโน ว โดยรัสสะ อา ใน วา ศัพท์ ฉบับอื่นมีปาฐะว่า นิสินฺโน วา ปาฐะนี้ไม่ต้องคณะฉันท์เพราะคณะที่ ๔ เกิน ๔ มาตรา, ในบาทที่ ๒ ฉบับพม่ามีปาฐะว่า สยาโน ยาวตาสฺส วิตมิทฺโธ ฉบับอื่นมีปาฐะว่า สยาโน วา ยาวตสฺส วิคตมิทฺโธ ปาฐะนี้ไม่ต้องคณะฉันท์เพราะคณะที่ ๗ เกิน ๔ มาตรา และรูปสนธิว่า ยาวตาสฺส มีความชัดเจนมากกว่าคำว่า ยาวตสฺส ส่วนในบาทที่ ๔ ฉบับพม่ามีปาฐะเป็นรูปสนธิว่า วิหารมิธ มาหุ โดยแปลงนิคหิตเป็น ม อักษร ฉบับอื่นมีปาฐะว่า วิหารํ อิธมาหุ ปาฐะนี้ไม่ต้องคณะฉันท์เพราะคณะที่ ๖ ไม่เป็น ช คณะ

คาถาที่ ๑๐ บาทที่ ๔ ฉบับพม่ามีปาฐะว่า น หิ ชาตุคฺคพฺภเสยฺย ปุนเรติ ฉบับอื่นมีปาฐะว่า น หิ ชาตุ คพฺภเสยฺยํ ปุนเรติ ปาฐะนี้ไม่ต้องคณะฉันท์เพราะคณะที่ ๕ ไม่ครบ ๔ มาตราและคณะที่ ๖ ก็ไม่เป็น ช คณะ